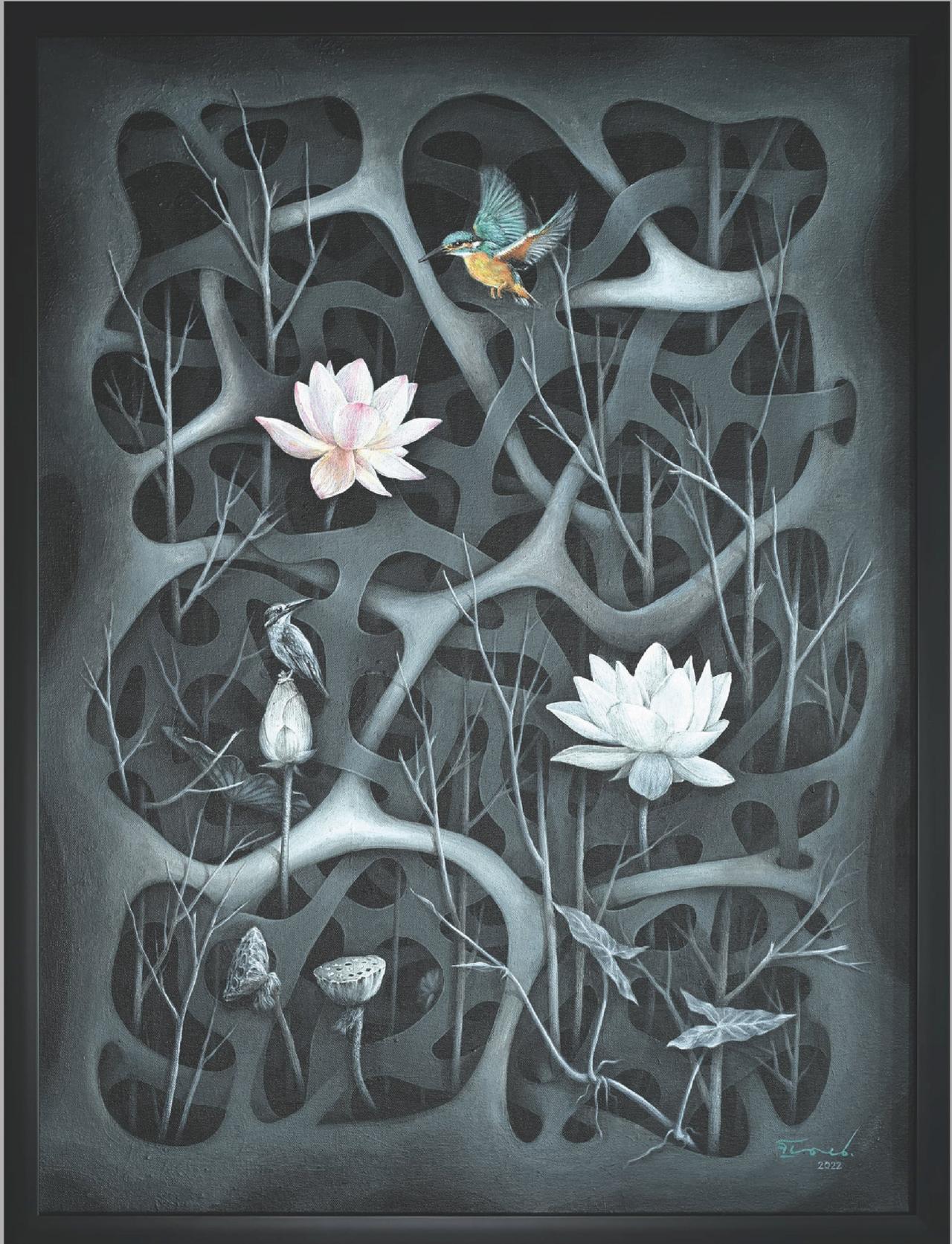

Journal of Chandrakasemsarn

จันทกรเกษมสาร

ปีที่ 31 ฉบับที่ 02 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568) Vol.31 No.02 [July - December 2025]
ISSN (Online) : 2651-1975, ISSN (Print) : 0858-0006

ผลงาน Life 2 ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รณนที อ่อนศรี
รางวัลดีเด่น Creative Art Award งาน International of Arts, Design and Architecture Exhibition 2023

Institute of
Research
and **Development**
Chandrasem Rajabhat University

วารสารจันทร์เกษมสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2568

บรรณาธิการแถลง

วารสารจันทร์เกษมสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) พ.ศ. 2568 เป็นวารสารระดับชาติ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1 โดยได้รับการรับรองคุณภาพในปี พ.ศ. 2568-2572 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการรักษามาตรฐานในการเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพสูง

วารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความทั้งหมด 10 เรื่อง โดยแบ่งเป็น บทความวิชาการ 1 เรื่อง และบทความวิจัย 9 เรื่อง ที่มาจากองค์ความรู้ที่หลากหลาย ประกอบไปด้วย

บทความวิชาการ เรื่อง “การประยุกต์หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต” นำเสนอแง่มุมใหม่ในการพัฒนาทุนมนุษย์ท่ามกลางความท้าทายของธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบันโดยการบูรณาการปรัชญา “อิคิไก” (Ikigai) หรือเหตุผลของการมีชีวิตอยู่ตามแนวคิดญี่ปุ่น เข้ากับกรอบสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อสร้างตัวแทนที่มีความสุขและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

บทความวิจัย เรื่อง “การจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งระบบรางคู่ต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย” นำเสนออิทธิพลของการจัดการโลจิสติกส์และระบบรางคู่ที่ช่วยพยากรณ์ความสำเร็จของธุรกิจได้ และผลวิจัยเน้นย้ำให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการจัดการคำสั่งซื้อและต้นทุนควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

บทความวิจัย เรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและองค์การการเรียนรู้ที่มีต่อประสิทธิภาพองค์การ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร” ที่สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างการมีส่วนร่วม ความสามัคคี และการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ร่วมกันภายในทีม เป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

บทความวิจัย เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย” นำเสนอองค์ประกอบเชิงยืนยัน 8 ด้าน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มรถบ้านที่กำลังเติบโต พร้อมจัดทำร่างนโยบายบูรณาการที่เน้นการจัดการพื้นที่จุด มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวก และการอนุรักษ์นิเวศวิทยาอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น

บทความวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ” นำเสนอแนวทางการยกระดับศักยภาพผู้สูงอายุผ่านกลไกเครือข่ายความร่วมมือของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและโรงเรียนผู้สูงอายุ และได้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมและกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยสู่การเป็นสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ

บทความวิจัย เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างจรรยาบรรณ (Soft Skills) ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีตามกลุ่มอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง” ที่ได้ค้นพบว่า การออกแบบกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการ 8 รายวิชาพร้อมกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล 3 มิติ เป็นต้นแบบสำคัญในการเตรียมความพร้อมบัณฑิตสู่โลกการทำงานยุคดิจิทัลที่ตอบโจทย์ทั้งผู้เรียน สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการ

บทความวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง” นำเสนอแนวทางยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในธุรกิจขนส่งทางถนนด้วยการบูรณาการนวัตกรรมสมัยใหม่ พร้อมเสนอโมเดลเชิงยุทธศาสตร์เพื่อช่วยผู้ประกอบการลดอุบัติเหตุและสร้างมาตรฐานคุณภาพการขนส่งที่ยั่งยืนในระดับสากล

บทความวิจัย เรื่อง “การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ดนตรีประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหวจากเกมต่อสู้: บทเพลง เค.โอ.” ได้รับแรงบันดาลใจจากเกมต่อสู้และประสบการณ์วัยเด็กในวัฒนธรรมไทยเชื้อสายจีน โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการออกแบบเสียงโพลีและระบบอัตโนมัติเพื่อสร้างสรรค์ดนตรีประกอบภาพเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับการเล่าเรื่องในแต่ละฉากอย่างลงตัว ผลงานชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการวิจัยบนฐานการปฏิบัติในศาสตร์ดนตรีที่สามารถบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีดนตรีเทคโนโลยีดิจิทัล และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน

บทความวิจัย เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครุศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” บทความนี้สะท้อนความท้าทายในการเตรียมครูยุคใหม่ให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา แนวทางการพัฒนาทั้ง 6 ด้านที่นำเสนอจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับสถาบันผลิตครูในการยกระดับคุณภาพบัณฑิตครุศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและมาตรฐานวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21

บทความวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน” นำเสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายและนโยบายฟุตบอลเยาวชนระหว่างไทยกับต่างประเทศเพื่อยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิเยาวชน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างเอกภาพด้านการบริหารจัดการและข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงกฎหมายด้านสัญญาจ้างและสวัสดิการเพื่อวางรากฐานการพัฒนาศักยภาพนักเตะเยาวชนไทยสู่ระดับอาชีพอย่างเป็นระบบ

ทางกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณเจ้าของบทความวิชาการและบทความวิจัยทุกท่านที่ให้ความสนใจลงเผยแพร่ในวารสารจันทร์เกษมสาร รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณา กลั่นกรอง และให้ข้อเสนอแนะแก่เจ้าของบทความ เพื่อให้วารสารจันทร์เกษมสารได้บทความที่มีคุณภาพสำหรับผู้สนใจจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณพัชญ์ปภา สว่างนุวัตรกุล
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ

การประยุกต์หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนา ประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต	<i>The Application of Ikigai Principle to Improve the Performance of Life Insurance Agents</i>	A17
--	--	-----

บทความวิจัย

การจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการ ดำเนินงานขนส่งระบบรางคู่ต่อความสำเร็จธุรกิจ ขนส่งในประเทศไทย	<i>Logistics Management and Operational Efficiency: Impact of Dual-Track Railways on Transport Business Success in Thailand</i>	R142
---	---	------

อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและองค์การการ เรียนรู้ที่มีต่อประสิทธิผลองค์การ:กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมือง กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	<i>The Influence of Organizational Culture and Learning Organizations for Organizational Effectiveness: A Case Study of Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet Province</i>	R158
---	---	------

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการ ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะ แบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย	<i>The Policy Implication for Developing the Potential of Ecological Friendly Tourism for Recreational Vehicle at Tourism Attraction in Thailand</i>	R174
--	--	------

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่าย ชุมชนผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ	<i>The Development of a Community Network Management Model toward an Active Aging Society</i>	R190
--	---	------

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างจรรยาบรรณ (Soft Skills) ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจตุรัสตามกลุ่ม อุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง	<i>The Soft Skills Development Approaches of Rajapruk University Students Based on High Value-Added Industries</i>	R206
---	--	------

การพัฒนาแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับ นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง	<i>The Development of a Model to Increase the Efficiency of Transport Operations for Safety by Accepting the Use of Innovative Transport Technology</i>	R222
---	---	------

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ดนตรีประกอบสื่อ ภาพเคลื่อนไหวจากเกมต่อสู้:บทเพลง “เค.โอ.”	<i>An Artistic Research on Composing Music for Animated Media from Fighting Games: Music Composition “K.O.”</i>	R238
--	---	------

การประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการ พัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการ จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	<i>Assessment of Needs and Guidelines for Developing the Competency-Based Learning Management Potential of Mathematics Student Teachers</i>	R253
--	---	------

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
แนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬา ฟุตบอลเยาวชน	Guideline for the Development of Laws to Promote Youth Football	R269
รายงานผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ		A
หลักเกณฑ์การลงตีพิมพ์ในวารสารจันทร์เกษมสาร		B
คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ		C
เกี่ยวกับกองบรรณาธิการ		F

การประยุกต์หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต

บวรวิทย์ คชรินทร์^{1*} บุษกร วัฒนบุตร¹ และ วงศ์วิศว์ หมั่นเทพ¹

¹สาขาการพัฒนารูทกิจและทุนมนุษย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

*Corresponding author E-mail: bovonwit.kodc@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งเป็นหลักแนวคิดเชิงปรัชญาของญี่ปุ่นเกี่ยวกับคุณค่าของการมีชีวิต ทั้งนี้การทำงานของตัวแทนประกันชีวิตจะต้องมีทั้งทักษะด้านวิชาชีพ การให้บริการ และการแก้ไขปัญหา บนพื้นฐานของความถูกต้องตามมาตรฐานจรรยาบรรณ และศีลธรรมของตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งตัวแทนประกันชีวิตถือเป็นหนึ่งในช่องทางการขายที่มีความสำคัญอย่างมากในธุรกิจประกันชีวิต การพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเช่นกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยการนำหลักอิคิไกไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพตัวแทนประกันชีวิตสามารถทำได้ ดังนี้ 1) การสร้างแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน 2) การสร้างความชำนาญทางอาชีพ 3) การมีอุดมการณ์ทำเพื่อสังคม และ 4) การสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน ซึ่งถือเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตที่เริ่มต้นจากกระบวนการแนวคิดภายในจนนำไปสู่ผลลัพธ์ในการปฏิบัติภายนอก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพตัวแทนประกันชีวิตอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การประยุกต์ อิคิไก การพัฒนาประสิทธิภาพ ตัวแทนประกันชีวิต

The Application of Ikigai Principle to Improve the Performance of Life Insurance Agents

Bovonwit Kodcharin^{1*}, Bussakorn Watthanabut¹, Wongwit Mueanthep¹

¹Business and Human Resource Development program, Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University

*Corresponding author E-mail: bovonwit.kodc@northbkk.ac.th

Abstract

This article aims to present the application of Ikigai principle to improve the performance of life insurance agents. Ikigai is a Japanese philosophical concept that emphasizes the value and purpose of life. The work of life insurance agents requires a combination of professional skills, customer service, and problem-solving abilities, all of which must be grounded in ethical standards and moral conduct. Life insurance agents are a vital distribution channel in the life insurance industry; thus, the development of their performance is crucial in meeting customer needs. The application of Ikigai principle to improve the performance of life insurance agents can be implemented through four key approaches 1) fostering motivation and inspiration in the workplace, 2) developing professional expertise, 3) cultivating a sense of social purpose, and 4) establishing a clear mission. These approaches represent an internal conceptual process that leads to external behavioral outcomes, contributing to the effective, appropriate, and sustainable development of life insurance agents' performance.

Keywords: Application, Ikigai, Performance Improve, Life Insurance Agent

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อุตสาหกรรมประกันภัยทั่วโลกได้แสดงพลวัตของการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แม้ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและสังคมหลังวิกฤติการเงินโลก ปี พ.ศ. 2551 ข้อมูลจาก Allianz Research (2024) ระบุว่า ภาคธุรกิจประกันทั่วโลกในปี พ.ศ. 2566 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 7.50 ต่อปี มีรายได้รวมกว่า 6.2 ล้านล้านยูโร โดยมีการขยายตัวชัดเจนใน 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ การประกันชีวิตที่อัตราร้อยละ 42.25 การประกันทรัพย์สินและวินาศภัยที่อัตราร้อยละ 34.73 และการประกันสุขภาพที่อัตราร้อยละ 23.02 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของธุรกิจประกันในฐานะกลไกการสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค ขณะที่การเพิ่มขึ้นของเบี้ยประกันทั่วโลกกว่า 1.1 ล้านล้านยูโร ภายใน 3 ปีย้อนหลัง ถือเป็นสัญญาณที่ชัดเจนของความต้องการด้านการบริหารความเสี่ยงชีวิตที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในยุคหลังโควิด-19

สำหรับประเทศไทย จากภาพรวมอุตสาหกรรมประกันชีวิตในปี พ.ศ. 2566 ที่มีเบี้ยประกันภัยรวมกว่า 633,445 ล้านบาท เติบโตขึ้นร้อยละ 3.61 จากปีก่อนหน้า (สมาคมประกันชีวิตไทย, 2567) ปัจจัยสำคัญมาจากความตระหนักด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจากโรคอุบัติใหม่ มลภาวะ และการเข้าสู่สังคมสูงวัย ตลอดจนการขยายบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI และ Data Analytics ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ประเมินความเสี่ยง และบริการหลังการขายอย่างเป็นระบบ ซึ่งทั้งหมดได้มีการสะท้อนการเปลี่ยนผ่านของธุรกิจประกันชีวิตจากระบบขายผลิตภัณฑ์ไปสู่ระบบบริการบนฐานข้อมูลและความสัมพันธ์กับลูกค้า

อย่างไรก็ตาม ช่องทางการขายหลักของธุรกิจประกันชีวิตไทยยังคงพึ่งพาช่องทางการขายผ่านตัวแทนประกันชีวิตเป็นสำคัญ โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2567) ระบุว่า แม้ธุรกิจประกันชีวิตจะมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มสูงขึ้น แต่จำนวนใบอนุญาตตัวแทนกลับมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปี พ.ศ. 2561-2566 เฉลี่ยกว่า 269,000 ราย เหลือเพียง 235,000 ราย จากปรากฏการณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์เชิงสมรรถนะ (Competency-Based Human Capital Development) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของตัวแทนให้สอดคล้องกับบริบทการแข่งขันยุคใหม่ ที่ต้องการทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitudes) ที่เป็นมืออาชีพ มีคุณธรรม และสร้างคุณค่าแก่สังคม

ในบริบทนี้ แนวคิดเชิงปรัชญา “อิคิไก” (Ikigai) ของญี่ปุ่นได้กลายเป็นกรอบความคิดร่วมสมัยที่มีศักยภาพสูงในการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต โดยหลักการอิคิไกตามแนวคิดและทฤษฎีของโมริและคณะ (Mori et al., 2017) ได้มีการอธิบายถึงหลักการดังกล่าวที่มุ่งเน้นการสร้างเหตุผลของการมีชีวิตผ่านวงกลม 4 วง ที่เกิดการซ้อนทับกัน

จนเกิดเป็นจุดศูนย์กลางของหลักการอิคิไก โดยแต่ละวงถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ประกอบด้วย 1) แรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน 2) การสร้างความชำนาญทางอาชีพ 3) การมีอุดมการณ์ทำเพื่อสังคม และ 4) การสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน ซึ่งหลักการนี้จะเกิดการส่งเสริมให้บุคคลเข้าใจคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เห็นความหมายของงานในมิติที่ลึกซึ้งกว่าการทำเพื่อรายได้หรือผลตอบแทน ซึ่งเมื่อเชื่อมโยงเข้ากับการทำงานของตัวแทนประกันชีวิต จะช่วยพัฒนาทัศนคติ ความมุ่งมั่น แรงจูงใจ และจิตบริการอย่างมีความสุข

การพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตตามหลักการอิคิไก จึงไม่ใช่เพียงการเพิ่มยอดขาย หากแต่เป็นการสร้างทุนมนุษย์ที่มีทั้งศักยภาพและคุณค่าที่เกิดขึ้นจากภายในตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของโลกธุรกิจประกันชีวิตยุคใหม่ที่มีความสำคัญกับงานที่ต้องมีความหมายต่อสังคมร่วมกับการพัฒนาองค์กรแบบยั่งยืน ผ่านการบูรณาการแนวคิดนี้ในกระบวนการพัฒนา เช่น การอบรม การสร้างแรงจูงใจ หรือการประเมินผล จะช่วยให้เกิดตัวแทนมืออาชีพที่มีทั้งความรู้ ทักษะ ความซื่อสัตย์ และจิตสำนึกเพื่อสังคม ที่ช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของอุตสาหกรรมประกันชีวิตไทยได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในมิติของทั้งการสร้างองค์ความรู้เชิงวิชาการ และการประยุกต์ใช้เชิงนโยบายที่ครอบคลุมในแนวทางการปฏิบัติ เพื่อยกระดับสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตและความยั่งยืนของอุตสาหกรรมประกันชีวิตไทยทั้งในปัจจุบัน และการต่อยอดสู่อนาคต

บริบทของตัวแทนประกันชีวิตในประเทศไทย

เป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ให้มีสิทธิในการเสนอขายและให้บริการด้านการประกันชีวิตแก่ประชาชน ตามกรอบกฎหมายและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตัวแทนประกันชีวิตทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างบริษัทประกันชีวิตกับผู้เอาประกันภัย ทำหน้าที่อธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ เงื่อนไข ความคุ้มครอง สิทธิประโยชน์ และให้คำแนะนำเชิงการเงินที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของลูกค้าในแต่ละราย โดยสามารถอธิบายในบริบทที่มีความหลากหลายของตัวแทนประกันชีวิตได้ ดังนี้

ในมุมมองทางเศรษฐกิจ ตัวแทนประกันชีวิตถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบธุรกิจประกันชีวิต ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องมือหลักของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือน และสังคม โดยการทำหน้าที่เสนอขายกรมธรรม์ การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และการให้บริการ

อย่างมืออาชีพของตัวแทน เป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบประกันชีวิต ส่งผลให้ธุรกิจประกันภัยสามารถเติบโตอย่างมั่นคง และมีบทบาทสนับสนุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

ในเชิงสังคม การเป็นตัวแทนประกันชีวิตมีความสำคัญในฐานะผู้ให้คำปรึกษาด้านชีวิต ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถวางแผนทางการเงินเพื่ออนาคตได้อย่างมีระบบ ตัวแทนประกันชีวิต จึงไม่ใช่เพียงผู้ขายกรมธรรม์เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้สร้างความตระหนักรู้ด้านการออม การวางแผนภาษี การเกษียณอายุ และการถ่ายทอดมรดก ซึ่งล้วนมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว บทบาทของตัวแทนจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวสู่การเป็นสังคมที่มีวินัยทางการเงิน และลดภาระของรัฐในด้านสวัสดิการสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ

ในเชิงวิชาชีพ การเป็นตัวแทนประกันชีวิตยังถือเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านรายได้ ศักดิ์ศรี และการเติบโตทางอาชีพ ตัวแทนที่ประสบความสำเร็จจะได้รับการยอมรับในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนชีวิต ที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัวและสังคมโดยรวม

นอกจากนี้ ตัวแทนประกันชีวิตยังมีความสำคัญในฐานะทุนมนุษย์คุณภาพสูง (High-Value Human Capital) ที่ต้องพัฒนาทั้งด้านองค์ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitudes) เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวแทนที่มีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การเงิน ภาษี และกฎหมาย จะสามารถให้คำแนะนำเชิงมืออาชีพแก่ลูกค้าได้ ขณะที่ทักษะด้านการสื่อสาร การวิเคราะห์ความต้องการ และการใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารข้อมูล ลูกค้า จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริการให้ทันต่อบริบทยุคดิจิทัล ส่วนทัศนคติที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และจิตบริการ เป็นหัวใจของการสร้างความไว้วางใจระหว่างตัวแทนกับลูกค้า ซึ่งเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระยะยาวในธุรกิจประกันชีวิต

จากการกล่าวข้างต้น การเป็นตัวแทนประกันชีวิตจึงมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่า การเป็นเพียงผู้ขายผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เพราะเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกในคุณธรรม เพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลชีวิตทางการเงินของประชาชนได้อย่างแท้จริง การพัฒนาและยกระดับตัวแทนประกันชีวิตให้มีคุณภาพตามหลักสมรรถนะ จึงเป็นภารกิจสำคัญและมีความท้าทายอย่างมากของทั้งองค์กรประกันภัยและภาครัฐ เพื่อสร้างระบบธุรกิจที่มั่นคง โปร่งใส และส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์หลักการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต

การพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตในยุคปัจจุบันนับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อความยั่งยืนของอุตสาหกรรมประกันชีวิต ทั้งในด้านของคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้า และความเชื่อมั่นต่อองค์กรธุรกิจประกันชีวิตในภาพรวม ตัวแทนประกันชีวิตจะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถ และจิตบริการในระดับมืออาชีพ ดังนั้น การพัฒนาให้บุคลากรกลุ่มนี้มีศักยภาพสูงสุดจึงจำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ (Competency-Based Development) โดยใช้หลักการพัฒนาประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ (McClelland, 1973) ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitudes) โดยสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge)

ตัวแทนประกันชีวิตจำเป็นต้องมีความรู้ที่ครอบคลุมหลายด้าน ทั้งความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตและสุขภาพ หลักการคำนวณเบี้ยประกันและผลตอบแทน การวางแผนทางการเงิน การจัดการภาษี มรดก และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจประกันภัย ความรู้เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ตัวแทนสามารถอธิบายข้อมูลแก่ลูกค้าได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส และสร้างความน่าเชื่อถือในการให้คำปรึกษา การส่งเสริมความรู้ของตัวแทนจึงควรดำเนินผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การอบรมหลักสูตรต่อเนื่อง การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงการสอบรับรองวิชาชีพมาตรฐานสากล เช่น CFP, AChFP, FChFP และ ChLP เพื่อยกระดับความเข้าใจและคุณภาพทางวิชาชีพ

2. สมรรถนะด้านทักษะ (Skills)

ตัวแทนประกันชีวิตต้องสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม และเกิดผลจริงในกระบวนการทำงาน ทักษะที่สำคัญประกอบด้วยทักษะการสื่อสารที่ชัดเจน และจริงใจ การวิเคราะห์ความต้องการทางการเงินของลูกค้า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า (CRM) การจัดการเวลา และการวางแผนเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ตัวแทนที่มีทักษะเหล่านี้จะสามารถให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างยืดหยุ่น และสามารถรักษาความสัมพันธ์เชิงบวกในระยะยาว การพัฒนาทักษะควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยใช้หลักของ Dreyfus (2004) ซึ่งอธิบายการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนจากผู้เริ่มต้น (Novice) สู่มือเชี่ยวชาญ (Expert) ผ่านการฝึกปฏิบัติการสอนแบบตัวต่อตัว และการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

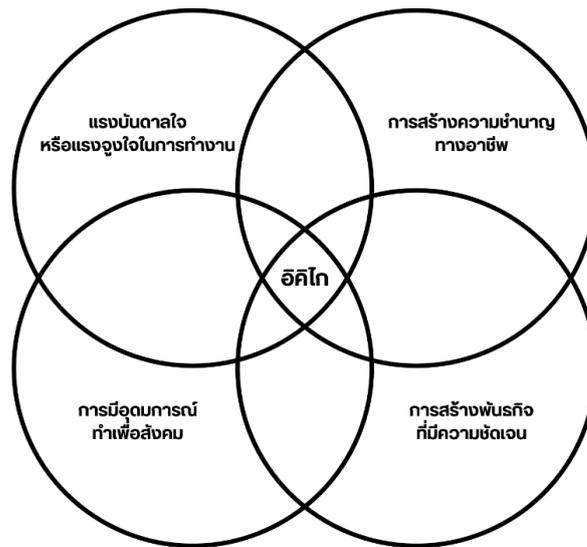
3. สมรรถนะด้านทัศนคติ (Attitudes)

ถือเป็นหัวใจของความเป็นมืออาชีพ ตัวแทนประกันชีวิตที่มีทัศนคติที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจภายใน มีจิตบริการที่แท้จริง และยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจจากลูกค้า ทัศนคติที่พึงประสงค์ในอาชีพนี้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ โปร่งใส ความมุ่งมั่นรับผิดชอบในหน้าที่ ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น และการพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี การพัฒนาทัศนคติสามารถทำได้ผ่านการสอนเชิงพฤติกรรม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

จากที่กล่าวข้างต้น การบูรณาการองค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะทั้ง 3 ด้านเข้าด้วยกันจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตในเชิงองค์รวม โดยความรู้เป็นพื้นฐานของความเข้าใจ ทักษะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติ และทัศนคติเป็นพลังภายในที่กำหนดทิศทางของพฤติกรรมการทำงาน เมื่อได้รับการพัฒนาอย่างมีความสมดุล จะก่อให้เกิดตัวแทนประกันชีวิตที่มีความพร้อมทั้งทางวิชาการและทางจิตใจ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าและสังคม

หลักการอิคิไก (Ikigai Principle): ปรัชญาแห่งการมีชีวิตที่มีคุณค่าและความหมาย

คำว่า “อิคิไก” (Ikigai) มีรากศัพท์มาจากภาษาญี่ปุ่น โดยประกอบด้วยคำว่า “อิกิ” (Iki) หมายถึง การมีชีวิตอยู่ และ “ไก” (Gai) หมายถึง คุณค่า เมื่อรวมกันจึงมีความหมายว่าคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ หลักการอิคิไกถือเป็นปรัชญาเชิงลึกของชีวิตที่มุ่งสร้างสมดุลระหว่างความสุขทางกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ผ่านการตระหนักรู้ และการค้นพบคุณค่าภายในตนเอง ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิดปรัชญาเซนที่สอนให้มนุษย์ ชื่นชมความงามของสิ่งรอบตัวและยอมรับความไม่เที่ยงของชีวิต จากแนวคิดและทฤษฎีของ Mori et al. (2017) หลักการอิคิไกถูกอธิบายผ่านรูปแบบโครงสร้างวงกลม 4 วงซ้อน ซึ่งเมื่อรวมกันจะเกิดจุดศูนย์กลางที่สะท้อนเหตุผลของการดำรงอยู่ อันเป็นจุดที่ชีวิตและการทำงานหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวอย่างมีความหมาย โดยแต่ละวงกลมแทนองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) แรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจ 2) การสร้างความชำนาญทางอาชีพ 3) การมีอุดมการณ์ทำเพื่อสังคม และ 4) การสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน ทั้งนี้เมื่อบรรลุสมดุลในทุกด้านแล้ว บุคคลจะเกิดสภาวะของความสุขที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นรากฐานของความยั่งยืนทั้งในระดับปัจเจกและสังคม โดยสามารถอธิบายเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้ (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 โครงสร้างของหลักอิกิไก (IKIGAI)

หมายเหตุ. จาก Sense of life worth living (ikigai) and incident functional disability in elderly Japanese: The Tsurugaya Project, by Mori et al., 2017, *Journal of Psychosomatic Research*, 95, 62–67.

1. การสร้างแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน

เป็นกลไกพื้นฐานที่ขับเคลื่อนพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์ บุคคลที่มีแรงบันดาลใจ จะมีพลังในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มใจ มุ่งมั่น และกระตือรือร้น ซึ่งสะท้อนถึงการทำงานอย่างมีจิตวิญญาณ มากกว่าการทำเพียงเพื่อหน้าที่หรือผลตอบแทน การจูงใจที่ดีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและความถูกต้องทางจริยธรรมเพราะแรงจูงใจที่มาจากความหมาย จะสร้างพลังที่ยั่งยืนมากกว่าความปรารถนาเพียงชั่วคราว เป็นการหล่อเลี้ยงทั้งความสำเร็จในงานและความพึงพอใจในชีวิตไปพร้อมกัน

2. การสร้างความชำนาญทางอาชีพ

เป็นกระบวนการที่บุคคลพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในสาขาอาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเชี่ยวชาญ โดยการสั่งสมความรู้และทักษะนี้มักเกิดจากการศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝน และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงาน ทั้งนี้ยังสามารถเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนซ้ำ การสะท้อนคิด และการรับรู้บริบทการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การพัฒนาทักษะจึงเป็นกระบวนการเชิงวิวัฒนาการที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างความรู้ ความเข้าใจเชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด

3. การมีอุดมการณ์ทำเพื่อสังคม

เป็นแรงผลักดันภายในของบุคคลในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ก่อนผลประโยชน์ที่เกิดกับส่วนตัว เกิดจากความภาคภูมิใจ ความสุข และความพึงพอใจที่ไม่เกี่ยวกับผลตอบแทนภายนอก โดยอิงกับคุณค่าทางจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการแสดงออกถึงเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (Ryan & Deci, 2000) บุคคลที่มีอุดมการณ์เพื่อสังคมจะมีคุณลักษณะที่โดดเด่นทางด้านความเสียสละ การอาสาทำงานส่วนรวม การเคารพกฎ และการส่งเสริมความยุติธรรม

4. การสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน

เป็นการกำหนดทิศทางของตนอย่างมีประสิทธิภาพจากการมีวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น และทุ่มเทอย่างแน่วแน่ ทั้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงานในรูปแบบของบุคคล รวมถึงการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Wilkes et al., 2023) ในการสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน จะช่วยส่งเสริมให้องค์กรสามารถกำหนดและสื่อสารบทบาท วัตถุประสงค์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางแผน กลยุทธ์และการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. จุดบรรจบของหลักการอิคิไก

เป็นแก่นกลางของชีวิตที่มีความหมายซึ่งเกิดจากการผสมผสานระหว่าง การสร้างแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน การสร้างความชำนาญทางอาชีพ การมีอุดมการณ์ทำเพื่อสังคม และการสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้เมื่อรวมกันจะทำให้บุคคลค้นพบเหตุผลในการดำรงชีวิตหรือแรงจูงใจภายในที่แท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผลักดันให้มนุษย์ทำงานและใช้ชีวิตด้วยความสุข ความภูมิใจ และความสมดุล

จากข้อความดังกล่าว หลักการอิคิไกจึงถือเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตที่มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าในหลักของการใช้ชีวิตและการทำงานที่มีความหมายจะต้องเกิดจากการผสมผสานระหว่างแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจ ความสามารถในตนเอง การสร้างคุณค่าต่อสังคม และความมั่นคงในการสร้างพันธกิจ หากบุคคลสามารถบรรลุสมดุลในองค์ประกอบเหล่านี้ จะเกิดแรงขับเคลื่อนจากภายในที่มั่นคง ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ความพึงพอใจในชีวิต และความยั่งยืนทั้งในระดับบุคคลและสังคม

การประยุกต์ใช้หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต

การประยุกต์ใช้หลักการอิคิไก (Ikigai) เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ ในมิติที่ลึกกว่าความสามารถทางเทคนิค โดยอิคิไก

เป็นปรัชญาชีวิตของชาวญี่ปุ่นที่หมายถึงเหตุผลของการมีชีวิตอยู่ หรือคุณค่าของการดำรงชีวิตที่มีความหมาย

ในบริบทของอาชีพตัวแทนประกันชีวิต หลักการอิคิไกสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความชำนาญ และจิตบริการควบคู่กัน การประยุกต์หลักอิคิไกในอาชีพนี้จะช่วยให้ตัวแทนประกันชีวิตมองเห็นคุณค่าที่แท้จริงของงานว่างานประกันชีวิต คือ การส่งต่อความมั่นคงในชีวิตให้แก่ผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับหัวใจของหลักการอิคิไกที่เน้นการใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมายและคุณค่า โดยสามารถเสนอในการประยุกต์ใช้หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักการอิคิไกเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต

องค์ประกอบของหลักการอิคิไก	การเชื่อมโยงกับการพัฒนาตัวแทนประกันชีวิต	การประยุกต์ใช้กับอาชีพตัวแทนประกันชีวิต	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อประสิทธิภาพและความยั่งยืน
1. การสร้างแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน	Attitudes (A): ทศนคติที่ดีต่ออาชีพ ความรักในงาน ความภาคภูมิใจในบทบาทผู้ให้	- ตัวแทนค้นพบความสุขจากการช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความมั่นคงทางการเงิน - มองอาชีพเป็น “การส่งต่อคุณค่าแห่งชีวิต” มากกว่าการขายสินค้า	- ตัวแทนมีแรงจูงใจภายในสูง (Intrinsic Motivation) - เกิดความผูกพันกับงาน (Work Engagement) - มีความสุขและภาคภูมิใจในอาชีพ
2. การพัฒนาและใช้ความชำนาญในสิ่งที่ถนัด	Knowledge (K) และ Skills (S): การเรียนรู้และฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุความเป็นมืออาชีพ	- พัฒนาคความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ การเงิน และภาษี - ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร การวิเคราะห์ความต้องการ และการใช้เทคโนโลยี CRM	- ตัวแทนมีความเชี่ยวชาญในงาน - สร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าและองค์กร - เพิ่มผลลัพธ์เชิงยอดขายและคุณภาพบริการ
3. การทำสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้อื่นและสังคม	Attitudes (A): จิตบริการ รับผิดชอบต่อสังคม และจริยธรรมในวิชาชีพ	- มองบทบาทของตนว่าเป็นผู้ดูแลชีวิตทางการเงินของสังคม - ให้ความรู้ประชาชนเรื่องการวางแผนการเงินและการบริหารความเสี่ยง	- เกิดภาพลักษณ์เชิงบวกต่ออาชีพ - ลูกค้าเกิดความไว้วางใจและรักดีในระยะยาว - สังคมได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงความคุ้มครอง

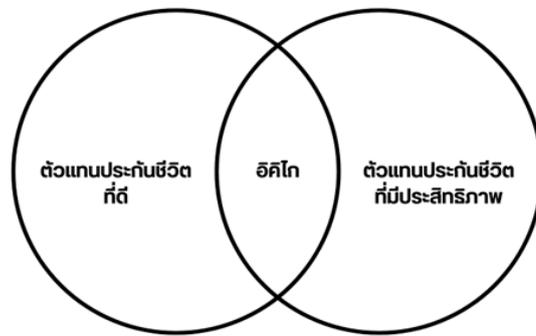
ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของ หลักการอิคิไก	การเชื่อมโยงกับการ พัฒนาตัวแทนประกัน ชีวิต	การประยุกต์ใช้กับอาชีพ ตัวแทนประกันชีวิต	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อ ประสิทธิภาพและความ ยั่งยืน
4. การสร้างพันธกิจ ที่มีความชัดเจน	Skills (S): การวางแผน ทางอาชีพ การบริหาร เป้าหมาย การใช้ กลยุทธ์การตลาดอย่าง มีจริยธรรม	- บริหารเป้าหมายรายได้ ให้สอดคล้องกับคุณค่าทางจิตใจ - ใช้หลักการ Consultative Selling และการตลาดเชิง คุณธรรม	- ตัวแทนมีรายได้ที่มั่นคงและ ยั่งยืน - รักษาฐานลูกค้าได้ต่อเนื่อง - สร้างความสมดุลระหว่าง ความสำเร็จทางอาชีพกับ ความสุขในการทำงาน
5. จุดบรรจบของอิคิไก (The Intersection of Ikigai)	การบูรณาการ K-S-A อย่างสมดุล: การรู้จริง ทำได้จริง และเป็นอย่าง แท้จริง	- พลังแรงบันดาลใจ ความสามารถ ความ รับผิดชอบ และความมั่นคง ทางอาชีพเข้าด้วยกัน - พัฒนาเป็นตัวแทนประกัน ชีวิตตามหลักการอิคิไก (Ikigai-based Agent)	- ตัวแทนมีทั้งความเก่ง ความ ดี และความสุข - ทำงานด้วยความหมายและ คุณค่าที่แท้จริง - องค์กรมีบุคลากรที่ผูกพัน และเติบโตอย่างยั่งยืน

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักอิคิไกเข้ากับกรอบสมรรถนะเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพตัวแทนประกันชีวิตในลักษณะองค์รวม โดยองค์ประกอบด้านความรู้ (Knowledge) ช่วยเสริมความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในอาชีพ ส่วนองค์ประกอบด้านทักษะ (Skills) เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และองค์ประกอบด้านทัศนคติ (Attitudes) เป็นพลังภายในที่หล่อหลอมให้การทำงานเต็มไปด้วยความหมายและยึดมั่นในหลักของคุณธรรม เมื่อทั้ง 3 องค์ประกอบ การพัฒนาประสิทธิภาพตัวแทนประกันชีวิตถูกบูรณาการร่วมกับ 4 องค์ประกอบของหลักการอิคิไก จะส่งผลทำให้ตัวแทนประกันชีวิตจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างสมดุลทั้งในมิติของความสุขในการทำงานและประสิทธิผลในการสร้างคุณค่าแก่ลูกค้าและสังคม ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์เชิงคุณค่าในอุตสาหกรรมประกันชีวิตไทย

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของหลักการอิคิโกกับการเป็นตัวแทนประกันชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพ

การศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของหลักการอิคิโกกับการเป็นตัวแทนประกันชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพ เป็นการเปิดมุมมองใหม่ต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมประกันชีวิตไทย โดยเน้นว่าความสำเร็จในวิชาชีพไม่ได้เกิดจากความสามารถเชิงเทคนิคเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องอาศัยพลังแห่งคุณค่าที่หลอมรวมจิตใจ ความเชี่ยวชาญ และเป้าหมายเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างตัวแทนที่ทำงานด้วยความสุข มีคุณธรรม และมีประสิทธิภาพในเวลาเดียวกัน อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและสร้างความยั่งยืนต่อองค์กรและสังคมในภาพรวม โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์เพิ่มเติมได้หลายประการ ดังนี้ (ตามภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของหลักการอิคิโกกับการเป็นตัวแทนประกันชีวิตที่ดีและตัวแทนประกันชีวิตที่มีประสิทธิภาพ

หมายเหตุ. จากการสังเคราะห์ของบวรวิทย์ ศชรินทร์ และคณะ (2568)

ประการแรก การสร้างแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน

เป็นพื้นฐานสำคัญของหลักการอิคิโกและการเป็นตัวแทนประกันชีวิต ตัวแทนประกันชีวิตที่มีแรงบันดาลใจภายใน (Intrinsic Motivation) จะมองอาชีพเป็นภารกิจในการดูแลชีวิตของผู้อื่น บุคคลที่มีแรงจูงใจจากความหมายของงานจะมีความมุ่งมั่น อดทน และมีพลังทางจิตใจสูง ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของ “ตัวแทนประกันชีวิตที่ดี” ที่ต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยเป็นหลัก ในขณะเดียวกันแรงจูงใจดังกล่าวยังเป็นตัวผลักดันให้ตัวแทนพัฒนาความสามารถในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ต้องรอแรงกระตุ้นจากผลตอบแทนภายนอก

ประการที่สอง การสร้างความชำนาญทางอาชีพ

เป็นหัวใจของการพัฒนาประสิทธิภาพ ตัวแทนประกันชีวิตที่มีประสิทธิภาพต้องมีทั้งความรู้ ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ ทักษะในการสื่อสาร และความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าอย่างลึกซึ้ง ซึ่งตรงกับหลักการอิคิไกที่เน้นการพัฒนาสิ่งที่เราทำได้ดี ผ่านการฝึกฝนซ้ำ การสะท้อนคิด และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ความชำนาญนี้ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้เพียงครั้งเดียว แต่เป็นการสั่งสมความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สาม การมีอุดมการณ์ทำเพื่อสังคม

เป็นจิตสำนึกทางคุณธรรมที่สะท้อนถึงความดีของตัวแทนประกันชีวิต ตัวแทนประกันชีวิตที่มีอุดมการณ์เพื่อสังคมจะไม่เน้นผลประโยชน์ส่วนตน แต่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เอาประกันภัย โดยให้บริการอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อสังคม หลักการอิคิไกชี้ให้เห็นว่า การทำงานที่มีคุณค่าทางสังคม คือ หัวใจของชีวิตที่มีความหมาย การมีจิตอาสา การเสียสละ และการทำงานบนฐานของความยุติธรรม ล้วนเป็นคุณลักษณะที่สะท้อนถึงตัวแทนที่ดี และมีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อบุคคลทำงานโดยมุ่งเน้นคุณค่าต่อผู้อื่นมากกว่าผลตอบแทนของตนเอง ย่อมสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้าได้ดีกว่า

ประการที่สี่ การสร้างพันธกิจที่มีความชัดเจน

สัมพันธ์โดยตรงกับความมุ่งมั่นในอาชีพ ตัวแทนประกันชีวิตที่ดีต้องมีเป้าหมายที่แน่นอน เข้าใจบทบาทของตน และสามารถกำหนดแนวทางการทำงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งตรงกับหลักการอิคิไกที่กล่าวว่า พันธกิจที่ชัดเจนเป็นเครื่องชี้นำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตและงานได้อย่างมีทิศทาง การมีพันธกิจที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนตัวและเป้าหมายขององค์กร จะช่วยให้ตัวแทนประกันชีวิตมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีวิสัยทัศน์ระยะยาว และมีความรับผิดชอบต่อภารกิจของตนอย่างต่อเนื่อง

ประการที่ห้า จุดบรรจบของหลักการอิคิไก

ถือเป็นแก่นกลางที่รวมคุณลักษณะทั้งหมดเข้าด้วยกัน ตัวแทนที่สามารถรวมแรงบันดาลใจ ความเชี่ยวชาญ อุดมการณ์ทางสังคม และพันธกิจที่ชัดเจนเข้าด้วยกันได้ จะเป็นตัวแทนประกันชีวิตเชิงอิคิไก (Ikigai-based Agent) ที่ทำงานด้วยหัวใจแห่งความสุขและคุณธรรม โดยจะมีความสามารถเชิงเทคนิค ความเป็นมืออาชีพเชิงจิตใจ และจิตบริการ ซึ่งเป็นรากฐานของการเป็นทั้งตัวแทนที่ดี และตัวแทนที่มีประสิทธิภาพในเวลาเดียวกัน

จากข้อความข้างต้นกล่าวโดยสรุปว่า หลักการอิคิไกสามารถอธิบายความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาตัวแทนประกันชีวิตให้เป็นที่พึงปรารถนาและมีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน โดยแรงบันดาลใจในการทำงาน เป็นพลังภายในที่ผลักดันให้ตัวแทนมองอาชีพเป็นการดูแลชีวิตผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์และเสียสละ ความชำนาญทางอาชีพ ช่วยให้ตัวแทนพัฒนาความรู้และทักษะ

จนเกิดความเชี่ยวชาญ อุทิศการณเพื่อสังคม ส่งเสริมให้ทำงานบนฐานคุณธรรมและความรับผิดชอบ ต่อผู้เอาประกันภัย พันธกิจที่ชัดเจน ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายและวิสัยทัศน์ในอาชีพอย่างมั่นคง และเมื่อองค์ประกอบทั้งหมดครบถ้วน จะก่อให้เกิดตัวแทนประกันชีวิตเชิงอิคิไก (Ikigai-based Agent) ซึ่งมีทั้งความเก่ง ความดี และความสุขในการทำงาน นำไปสู่ความยั่งยืนทั้งในระดับบุคคล องค์กร และอุตสาหกรรมประกันชีวิตโดยรวม

บทสรุป

การพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิตเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลต่อความมั่นคง และความเติบโตของธุรกิจประกันภัย เนื่องจากตัวแทนประกันชีวิตถือเป็นกลไกหลัก ในการให้บริการ แนะนำผลิตภัณฑ์ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า โดยอาศัยกระบวนการ ทั้งทัศนคติ แนวคิด และการปฏิบัติที่ครอบคลุมถึงการสร้างแรงบันดาลใจ การพัฒนาความชำนาญ การมีอุดมการณ์เพื่อสังคม และการสร้างพันธกิจที่ชัดเจน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสอดคล้อง กับหลักการอิคิไก (Ikigai) ที่เป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตและการทำงานที่มีความหมาย ซึ่งต้องเกิดจากการผสมผสานระหว่างแรงบันดาลใจ ความสามารถ คุณค่าต่อสังคม และความมั่นคงทางอาชีพ ทั้งนี้จะมีความเชื่อมโยงที่สัมพันธ์กันในด้านของการเป็นตัวแทน ประกันชีวิตที่ดี ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติทางด้านการทำงานด้วยคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ อีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของสังคม ในขณะที่ การเป็นตัวแทนที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีความรู้ในผลิตภัณฑ์และทักษะการสื่อสารที่รอบด้าน มีวินัย ความรับผิดชอบ และยึดถือจรรยาบรรณควบคู่ไปกับการให้บริการด้วยความจริงใจ โดยการผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะส่งผลต่อความพึงพอใจ ความภักดีของลูกค้า และความยั่งยืนของธุรกิจ

ดังนั้นการประยุกต์หลักการอิคิไกเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของตัวแทนประกันชีวิต จึงถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงบูรณาการที่เสริมสร้างทั้งด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความชำนาญทางอาชีพ การมีอุดมการณ์เพื่อสังคม และการมีพันธกิจที่ชัดเจน โดยตัวแทน ประกันชีวิตที่สามารถบรรลุจุดที่เกิดสมดุลของทั้ง 4 ด้าน จะเกิดแรงขับเคลื่อนจากภายในที่มั่นคง นำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด ความพึงพอใจในชีวิต และการสร้างความยั่งยืนทั้งในระดับ บุคคล องค์กร และสังคมซึ่งถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับความหมายของงานและชีวิตควบคู่กันได้อย่างลงตัว

เอกสารอ้างอิง

- สมาคมประกันชีวิตไทย. (2567, 4 กันยายน). รายงานธุรกิจประกันชีวิต ประจำปี 2566.
<https://shorturl.asia/oSjeY>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2567, 30 มิถุนายน). สถิติจำนวนใบอนุญาตตัวแทน-นายหน้าประกันภัยประเภทบุคคลธรรมดา.
<https://www.oic.or.th/th/insurance-agent-broker>
- Allianz Research. (2024, May 23). *Allianz Global Insurance Report 2024: Transformative years Ahead for the insurance sector*. <https://shorturl.asia/kOtjo>
- Dreyfus, S. E. (2004). The ethical implications of the five-stage skill-acquisition model. *Bulletin of Science, Technology and Society*, 24(3), 251–264.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather Than Intelligence. *American Psychologist*, 28, 1–14.
- Mori, K., Kaiho, Y., Tomata, Y., Narita, M., Tanji, F., Sugiyama, K., & Tsuji, I. (2017). Sense of life worth living (ikigai) and incident functional disability in elderly Japanese: The Tsurugaya Project. *Journal of Psychosomatic Research*, 95, 62–67.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic Tsurugaya Project: Corrigendum. *Journal of Psychosomatic Research*, 95, 96–106.
- Wilkes, J., Garip, G., Kotera, Y., & Fido, D. (2023). Can ikigai predict anxiety, depression, and well-being. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 21, 2941-2953.

การจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่ง ระบบรางคู่ต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย

ชารินทร์ พลวุฒิ ฟาราจี* และ วรานุ อิศรางกูร ณ อยุธยา¹

¹สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศและโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

*Corresponding author E-mail: charinee_p@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ระดับการจัดการโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย 2) วิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่ง และ 3) พัฒนาและตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานของการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย โดยมีประชากรในการศึกษา จำนวน 4,431 บริษัท กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีประมาณค่าตัวแปร 1 : 20 ได้ขนาดตัวอย่าง 300 บริษัท ซึ่งสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .983 ในการรวบรวมข้อมูลทั้งออนไลน์และเก็บด้วยตนเองวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างในการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโมเดล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการโลจิสติกส์ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดการคำสั่งซื้อ 2) ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านต้นทุน และ 3) การพัฒนาและตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการจัดการโลจิสติกส์ และประสิทธิภาพการดำเนินงานขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย โดยโมเดลที่พัฒนามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 15.268$, $df = 19$, $X^2/df = .804$, $P\text{-value} = 0.705$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.022$, $CFI = 1.00$, $AGFI = 0.962$, $GFI = 0.992$, $TLI = 1.003$) ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) = 0.904 แสดงว่าโมเดลพยากรณ์ความสำเร็จของธุรกิจขนส่งได้ร้อยละ 90.40 ซึ่งการจัดการโลจิสติกส์มีผลโดยตรงและโดยอ้อมผ่านประสิทธิภาพระบบรางคู่ ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการคำสั่งซื้อ การควบคุมต้นทุน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโครงสร้างโลจิสติกส์และการดำเนินงานเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการโลจิสติกส์ การดำเนินงานขนส่ง ระบบรางคู่ ความสำเร็จธุรกิจขนส่ง

รับบทความ: 9 มิถุนายน 2568

แก้ไขเสร็จ: 5 สิงหาคม 2568

ตอบรับบทความ: 21 สิงหาคม 2568

Logistics Management and Operational Efficiency: Impact of Dual-Track Railways on Transport Business Success in Thailand

Charinee Phonvut Faraji^{1*} and Varangkoon Issaragura Na Ayuthaya¹

¹Department of International Business and Logistics, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

*Corresponding author E-mail: charinee_p@rmutt.ac.th

Abstract

This research was conducted with aims: 1) to analyze the level of logistics management impacting success of transportation businesses in Thailand, 2) to evaluate operational efficiency of dual-track railway expansion affecting success of transportation businesses, and 3) to develop and validate causal relationship between logistics management and the present operational efficiency of dual-track railway expansion influencing success of transportation businesses in Thailand. The study involved a population of 4,431 companies. Sample size of 300 was determined using the 1:20 variable estimation method and selected via systematic sampling. A questionnaire with an overall reliability of 0.983 was employed for data collection both online and onsite. Data were analyzed using structural equation modeling (SEM).

The following findings could be observed. 1) Level of logistic management influencing transportation business success in Thailand was found to be high. 2) Level of operational efficiency of dual-track railway expansion was found to be high, especially the aspect concerning cost management. 3) Regarding the present development and validation of causal relationship between logistics management and operational efficiency of dual-track railway expansion influencing success of transportation businesses in Thailand, the derived causal model was found to well aligned with empirical data ($X^2 = 15.268$, $df = 19$, $X^2/df = 0.804$, $P = 0.705$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.022$, $CFI = 1.00$, $AGFI = 0.962$, $GFI = 0.992$, $TLI = 1.003$) with 0.904 coefficient of determination ($R^2 = 0.904$). It could thus be observed that the model was accounting for 90.40% of the variance in transportation business success. As logistic management could be found accounting for both direct and indirect impact via dual-track railway efficiency, operators should focus on order management, cost control, and technology adoption to strengthen logistic infrastructure and sustain competitiveness.

Keywords: Logistics Management, Logistic Operation, Dual-Track Railways, Transportation Business Success

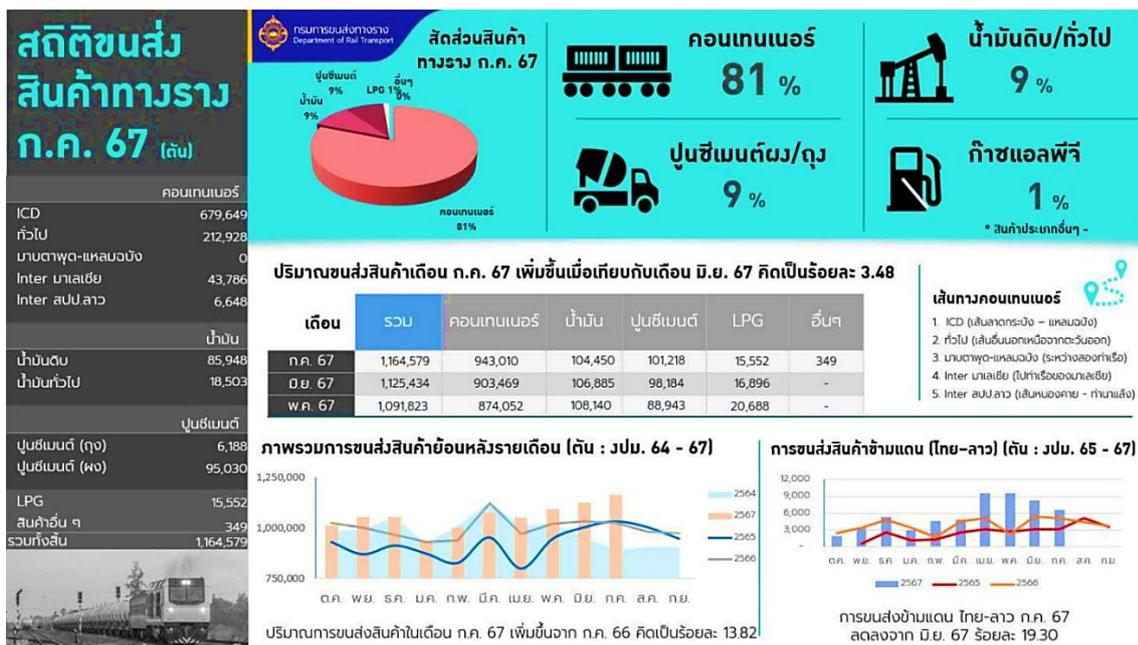
Received: 9 June 2025

Revised: 5 August 2025

Accepted: 21 August 2025

บทนำ

รัฐบาลภายใต้การบริหารของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ผ่านโครงการรถไฟทางคู่ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันโครงการให้เกิดขึ้นทั่วประเทศ เพื่อให้ระบบขนส่งทางรางมีความรวดเร็ว ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพมากขึ้นจะช่วยลดต้นทุนการขนส่ง กระจายความเจริญสู่พื้นที่ต่าง ๆ เชื่อมโยงฐานการผลิต และอำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างภูมิภาค ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมมาตรฐานสากลตามเส้นทางการพัฒนาโลจิสติกส์จากสถิติการขนส่งสินค้าทางราง ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 ส่วนใหญ่ขนส่งตู้ขนส่งสินค้า ร้อยละ 81.00 รองลงมา คือ ปูนซีเมนต์ผง/ถุง กับน้ำมันดิบ/ทั่วไป มีสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 9.00 และก๊าซแอลพีจี สินค้าประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 1.00 รายละเอียดตามภาพที่ 1 (กรมขนส่งทางราง, 2567)

ภาพที่ 1 สถิติการขนส่งสินค้าทางราง ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567

หมายเหตุ. จาก <https://www.drt.go.th>

นอกจากนี้ ความคืบหน้าทางเศรษฐศาสตร์ จากประเทศไทยมีต้นทุนโลจิสติกส์สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันและต้นทุนการผลิต เนื่องจากฝั่งพาการขนส่งทางถนนถึงร้อยละ 87.00 ของการขนส่งทั้งหมด ซึ่งการลงทุนในระบบรถไฟรางคู่จะเป็นทางออกที่สำคัญ โดยจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มความสามารถในการรองรับ

การขนส่งสินค้าภายในประเทศ สินค้าข้ามแดน และนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ประหยัดพลังงาน และลดต้นทุนการขนส่งเมื่อเทียบกับการขนส่งทางถนน เชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ และที่สำคัญ คือ จะทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภูมิภาค ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว แม้ว่าในปัจจุบันภาครัฐ จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนมากกว่า จนทำให้โครงข่ายถนนครอบคลุมถึงร้อยละ 98.90 ของเส้นทางขนส่งทั้งหมด (Sathapongpakdee, 2567)

จะเห็นว่าระบบการคมนาคมขนส่งทางรางมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยหากมีระบบที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย เชื่อถือได้ และต้นทุนต่ำ จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ เชื่อมโยงฐานการผลิตภายในภูมิภาค และส่งเสริมห่วงโซ่อุปทานในอาเซียนที่มีมูลค่าการค้ากว่า 3.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อปี ทั้งนี้ ธนาคารโลกระบุว่าการขนส่งทางรางสามารถลดต้นทุนโลจิสติกส์ได้มากกว่าทางถนน ถึงร้อยละ 30-50 จึงเหมาะสำหรับการขนส่งสินค้าปริมาณมากและระยะไกลด้านสังคมระบบราง ยังช่วยลดอุบัติเหตุบนท้องถนน ซึ่งมีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยปีละกว่า 17,000 คน และลดความแออัดในการเดินทางระหว่างเมือง ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม ระบบรางปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยกว่าการขนส่งทางถนนถึง 3-5 เท่า ช่วยให้ประเทศไทยลดการปล่อย CO₂ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายของข้อตกลงปารีส (Office of the National Economic and Social Development Council, 2024; World Bank, 2025; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2567; สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2568)

ถึงแม้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐบาลแต่ก็ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในธุรกิจขนส่งระบบรางคู่ หากประเทศไทยสามารถพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งทางรางให้มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย น่าเชื่อถือ และมีต้นทุนที่แข่งขันได้ จะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงโครงข่ายการผลิตและการค้าในภูมิภาค และสร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว จึงมีความจำเป็นในการสำรวจ ตรวจสอบ แนวทางพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย ซึ่งผลลัพธ์ หรือข้อค้นพบที่ได้จะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการขนส่งและยังส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และยังสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้กับการพัฒนาโครงสร้างการบริหารระบบคมนาคมขนส่งทางรางให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการจัดการโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจของขนส่งในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบรางคู่ต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาพัฒนาตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานของการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากร ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าในประเทศ ที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พ.ศ. 2567 ซึ่งศึกษาปัจจัยด้านการจัดการจัดการโลจิสติกส์ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร และนครปฐม โดยเก็บข้อมูลเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2567 ในพื้นที่ตั้งสำนักงานผู้ประกอบการขนส่งจำนวน 4,431 บริษัท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้วิธีประมาณค่าตัวแปรสังเกตได้ 1: 20 เท่า (Kline, 2015) การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 13 ตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่มีความเหมาะสมเพียงพอควรมีอย่างน้อย $13 \times 20 = 260$ ตัวอย่าง ทั้งนี้การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลกับตัวอย่างการวิจัยจำนวน 300 ตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำ รวมทั้งทำการสุ่มขนาดตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยทุกประชากรมีโอกาสจะถูกเลือกเท่า ๆ กัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) ทั้งนี้ได้ใช้วิธีการกำหนดชื่อเฉพาะหรือตัวเลขให้กับประชากรและแบ่งกลุ่มออกเป็นช่วงที่เท่ากัน และทำการสุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อด้วยคอมพิวเตอร์จนครบตามจำนวน 300 ตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าตัวอย่างขนาดต่ำ

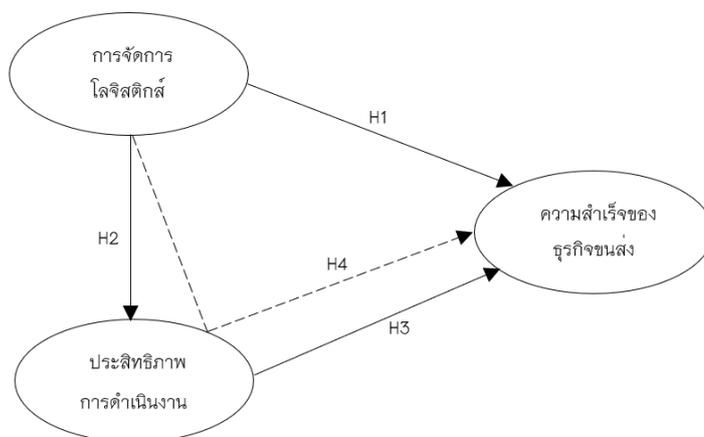
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **ตัวแปรต้น** ได้แก่ การจัดการโลจิสติกส์ ประกอบด้วย การบริการลูกค้า การดำเนินการตามคำสั่งซื้อ การพยากรณ์ความต้องการ การบริหารสินค้าคงคลัง และการขนส่ง
2. **ตัวแปรส่งผ่าน** ได้แก่ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย ต้นทุน ความรวดเร็ว และความน่าเชื่อถือ

3. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จธุรกิจขนส่ง ประกอบด้วย การเงิน การตลาด ความพึงพอใจของลูกค้า ความปลอดภัย และการให้บริการเครื่องมืออุปกรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านการจัดการโลจิสติกส์ (Christopher, 2016) ด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศึกษางานวิจัย สุพัชรี สุปรียกุล และ ธันย์ ชัยทร (2567) และด้านความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในการขยายระบบรางคู่ ศึกษางานวิจัย พัชริดา สังข์ตรีเศียร (2565) สามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

H1 การจัดการโลจิสติกส์มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทยโดยตรง

H2 การจัดการโลจิสติกส์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานการขยายระบบรางคู่โดยตรง

H3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานการขยายระบบรางคู่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทยโดยตรง

H4 การจัดการโลจิสติกส์มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทยโดยผ่านประสิทธิภาพการดำเนินงานการขยายระบบรางคู่

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสาเหตุ (Causal Research) ที่มุ่งเน้นทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการจัดการโลจิสติกส์ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความสำเร็จของธุรกิจขนส่ง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Cooper & Schindler, 2003)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัย และพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยที่ตรงกับบริบทและวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย รวมทั้งสามารถนำผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งในทางวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการขนส่ง โดยศึกษาปัจจัยสาเหตุและประสิทธิภาพการดำเนินงานการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย

3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเคราะห์และประยุกต์ข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของ เพ็ญพร ปุกหุด (2563) และ พัชรีดา สังข์ตรีเศียร (2565) ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย ด้านการจัดการโลจิสติกส์ ได้แก่ การบริการลูกค้า การดำเนินการตามคำสั่งซื้อ การพยากรณ์ความต้องการ การบริหารสินค้าคงคลัง การขนส่ง ด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้แก่ ต้นทุน ความรวดเร็ว ความน่าเชื่อถือ และด้านความสำเร็จของธุรกิจขนส่ง ได้แก่ การเงิน การตลาด ความพึงพอใจของลูกค้า ความปลอดภัย การให้บริการเครื่องมืออุปกรณ์ ทั้งนี้การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้ฉบับมีค่าตั้งแต่ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.51 2) ทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ครอนบาค (Cronbach) ด้วยการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.983 มีค่ามากกว่า 0.75 จึงถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) และ 3) ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี รหัสเลขที่ COA No.60 RMUTT_REC No. Exp 60/67 ซึ่งถือได้ว่าเครื่องมือการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเลือกใช้วิธีการตอบแบบต่อหน้า (Face to Face) และแบบออนไลน์ (Online) ผ่านเว็บไซต์หรือสามารถสแกน QR Code จากแบบสอบถามได้โดยตรง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกวิธีการตอบแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้การแบ่งสัดส่วนการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ (Online) ร้อยละ 80 โดยผ่านเว็บไซต์ Google Form หรือสแกน QR Code รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลตนเองแบบต่อหน้า (Face to Face) โดยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าเก็บข้อมูลร้อยละ 40 ระหว่างเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ (Online) ได้เก็บเพิ่มอีกประมาณร้อยละ 10-20 เพื่อป้องกันการผิดพลาดจากความไม่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลติดตามและประสานงานในวันเวลาเพื่อส่งและรับแบบสอบถาม 2-3 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลแบบตรวจสอบรายการ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 สำหรับมาตราส่วนประมาณค่าการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับคำถามเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้สถิติอ้างอิง (Inference Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วย Bivariate Correlations เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้วย t - test และ f - test และวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equations Modeling: SEM) สำหรับตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการปรับแต่งค่าองค์ประกอบหรือตัวแปรแฝง (Latent Variable Adjustment) และประเมินความสอดคล้องของแบบจำลอง (Evaluation the Data-Model Fit) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structure Equation Model) ประกอบด้วย ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ค่าความแปรปรวนที่สกัดเฉลี่ย (Average Variance Extracted: ρ) และค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: ρ_c) ตามเกณฑ์ของ Kaiyawan (2003), Hair et al. (2014) และเกณฑ์ของ Suksawang (2014) คือ relative X^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 ดัชนี RMSEA, RMR มีค่าน้อยกว่า 0.05 และดัชนี CFI GFI, NFI และ TLI มีค่ากว่า 0.95

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการโลจิสติกส์ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่าง 300 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดกลาง จำนวนพนักงาน 51-100 คน จำนวนปริมาณการขนส่งมากกว่า 31 เที่ยวต่อเดือน โดยขนส่งสินค้าเฉลี่ย 3,001 ชิ้นขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าในประเทศ ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ 6-10 ปี และการจดทะเบียนธุรกิจการค้าในรูปแบบบริษัท จำกัด โดยผลการวิเคราะห์ถึงระดับการจัดการโลจิสติกส์ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย ตามตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยระดับการจัดการโลจิสติกส์

การจัดการโลจิสติกส์	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น	
			แปลค่า	อันดับ
1.1 การขนส่ง	3.967	0.041	มาก	4
1.2 การบริหารสินค้าคงคลัง	3.908	0.041	มาก	5
1.3 การพยากรณ์	4.008	0.040	มาก	3
1.4 การบริการ	4.049	0.039	มาก	2
1.5 การจัดการคำสั่งซื้อ	4.092	0.044	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.005	0.041	มาก	

จากตารางที่ 1 การจัดการโลจิสติกส์ของธุรกิจขนส่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$) ทุกด้านโดยเฉพาะการจัดการคำสั่งซื้อ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการคำสั่งซื้อเป็นกระบวนการหลักที่เชื่อมโยงลูกค้ากับธุรกิจ รองลงมาการบริการ การพยากรณ์ การขนส่ง และการบริหารสินค้าคงคลัง ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น	
			แปลค่า	อันดับ
2.1 ต้นทุน	3.979	0.041	มาก	1
2.2 ความรวดเร็ว	3.912	0.041	มาก	3
2.3 ความน่าเชื่อถือ	3.921	0.043	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.937	0.042	มาก	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนส่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.937$) ทุกด้านโดยเฉพาะด้านต้นทุน เนื่องจากการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและประโยชน์จากระบบรางคู่ช่วยลดต้นทุนต่อหน่วยและเพิ่มความสามารถในการขนส่ง การประหยัดจากขนาดได้ รองลงมาความน่าเชื่อถือ และความรวดเร็ว ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยความสำเร็จธุรกิจขนส่ง

ความสำเร็จธุรกิจขนส่ง	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น	
			แปลค่า	อันดับ
3.1 การบริการเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์	3.944	0.040	มาก	5
3.2 ความพึงพอใจ	4.004	0.040	มาก	2
3.3 ความปลอดภัย	3.965	0.041	มาก	4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความสำเร็จธุรกิจขนส่ง	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น	
			แปลค่า	อันดับ
3.4 การเงิน	4.022	0.040	มาก	1
3.5 การตลาด	3.983	0.044	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.983	0.041	มาก	

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของธุรกิจขนส่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.983$) โดยทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการเงิน เนื่องจากการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและการใช้ระบบรางคู่ที่ช่วยลดต้นทุน สามารถเพิ่มรายได้ และบริหารความเสี่ยงได้ดี ส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงกับด้านอื่น รองลงมาด้านความพึงพอใจ ด้านการตลาด ด้านความพึงพอใจ ด้านความปลอดภัย และด้านการบริการเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการจัดการโลจิสติกส์ และประสิทธิภาพการดำเนินงานของการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย ผลตรวจสอบและหาความสัมพันธ์ของการจัดการจัดการโลจิสติกส์ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความสำเร็จธุรกิจขนส่ง ค่าความสัมพันธ์ของสมการถดถอยโมเดลการวัดแต่ละตัวแปรแฝงการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย ซึ่งตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 13 ตัวแปร เมื่อพิจารณา ค่าความแปรปรวนที่สกัดเฉลี่ย (ρ_v) มีค่ามากกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (ρ_c) มีค่ามากกว่า 0.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Kaiyawan (2013) และเมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ (β) ทุกตัว มีค่าเป็นบวกระหว่าง 0.846–0.947 ทั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r^2) ตั้งแต่ 0.715–0.868 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรแฝง

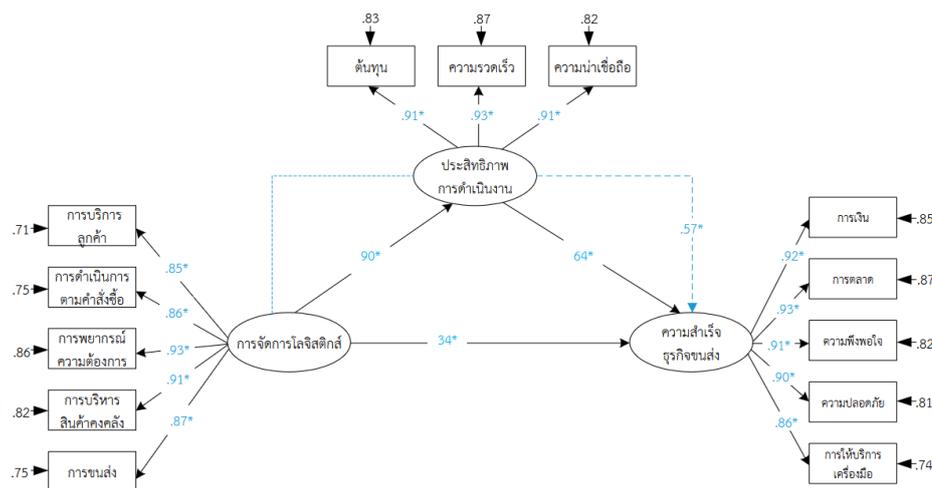
ตัวแปรแฝง	$\rho_c >$	$\rho_v >$	ตัวแปรสังเกตได้	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย	S.E.	C.R. (t)	r^2
				มาตรฐาน (β)			
การจัดการ	0.97	0.88	TR	0.868	.041	23.215***	.753
โลจิสติกส์			MI	0.908	.037	27.843***	.824
(LG)			FO	0.930	0.44	25.917***	.864
			SV	0.865	.044	20.794***	.748
			OP	0.846	.043	23.831***	.715

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	$\rho_{c >}$.60	$\rho_{v >}$ 0.50	ตัวแปร สังเกตได้	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มาตรฐาน (β)	S.E.	C.R. (t)	r^2
ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (PF)	0.97	0.90	CO	0.912	.035	26.907***	.832
			SP	0.931	.040	25.371***	.867
ความสำเร็จของธุรกิจขนส่ง (SB)	0.98	0.90	RE	0.906	.036	27.512***	.821
			MO	0.921	0.36	27.683***	.849
			MA	0.932	.037	27.076***	.868
			SA	0.907	.031	32.075***	.823
			SAF	0.947	.033	29.279***	.810
DE	0.862	.043	23.207***	.743			

*** $p < .001$

จากการวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล $\chi^2 = 15.268$, $df = 19$, $\chi^2/df = 0.804$, $P\text{-value} = 0.705$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.022$, $CFI = 1.00$, $AGFI = 0.962$, $GFI = 0.992$, $NFI = 0.997$, $TLI = 1.003$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยดัชนีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ $Relative \chi^2/df$ มีค่าน้อยกว่า 2 ดัชนี $RMSEA$, RMR มีค่าน้อยกว่า .05 และดัชนี CFI , GFI , และ NFI มีค่ามากกว่า 0.95 (Suksawang, 2014) สามารถสรุปได้ว่าโมเดลเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามภาพที่ 3

$\chi^2 = 15.268$, $df = 19$, $\chi^2/df = 0.804$, $P\text{-value} = 0.705$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.022$, $CFI = 1.00$,
 $AGFI = 0.962$, $GFI = 0.992$, $NFI = 0.997$, $TLI = 1.003$

ภาพที่ 3 โครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทย

ตารางที่ 5 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	การจัดการ โลจิสติกส์ (LG)			ประสิทธิภาพ การดำเนินงาน (PF)			ความสำเร็จธุรกิจ ขนส่ง (SB)		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE
ประสิทธิภาพ การดำเนินงาน (LG)	.896*	.896*	-	-	-	-	-	-	-
ความสำเร็จ ธุรกิจขนส่ง (SB)	.909*	.339*	.571*	.637*	.637*	-	-	-	-
R - Square	-			.803			.904		

$X^2 = 15.268$, $df = 19$, $X^2/df = .804$, $P\text{-value} = 0.705$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.022$, $CFI = 1.00$,
 $AGFI = 0.962$, $GFI = 0.992$, $NFI = 0.997$, $TLI = 1.003$

TE = อิทธิพลรวม, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, * $p < 0.05$

ตารางที่ 5 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรการจัดการโลจิสติกส์ (LG) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในการขยายระบบรางคู่ (PF) เท่ากับ .896 (DE = .896) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่ง (SB) เท่ากับ .909 (DE = .909) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 นอกจากนี้ ตัวแปรการจัดการโลจิสติกส์ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ความสำเร็จธุรกิจขนส่ง (SB) โดยส่งผ่านตัวแปรประสิทธิภาพการดำเนินงานในการขยายระบบรางคู่ (PF) เท่ากับ .571 (IE = .571) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 ในขณะที่ตัวแปรประสิทธิภาพการดำเนินงานในการขยายระบบรางคู่ (LG) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่ง (SB) เท่ากับ .637 (DE = .637) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 และนอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการโลจิสติกส์ (LG) สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ (PF) ส่งผลต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทยได้ร้อยละ 80.30 ขณะเดียวกันการจัดการโลจิสติกส์ (LG) และประสิทธิภาพการดำเนินงานขนส่งในการขยายระบบรางคู่ (PF) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนต่อความสำเร็จธุรกิจขนส่งในประเทศไทยได้ร้อยละ 90.40

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานของการขยายระบบรางคู่ในฐานะปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทย โดยการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของธุรกิจ แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ristovska et al. (2017) ที่พบว่า การจัดการโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดต้นทุนเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ และส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนส่งได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การดำเนินงานระบบรางคู่ที่มีประสิทธิภาพยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตของธุรกิจในระยะยาว ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของ Peetawan and Suthiwartnarueput (2018) ที่เสนอว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบรางที่มีประสิทธิภาพควรได้รับการส่งเสริมผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการกำกับดูแลโดยหน่วยงานเฉพาะ เพื่อให้ระบบขนส่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างยั่งยืน ผลการวิจัยยังสอดคล้อง Christopher (2016) ซึ่งชี้ว่าความสามารถในการตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) และการลดต้นทุนในห่วงโซ่อุปทานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันขององค์กร เช่นเดียวกับความคิดเห็นของ Zhang et al. (2020) ที่ระบุว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบติดตามสินค้าและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ช่วยยกระดับประสิทธิภาพโลจิสติกส์ และเพิ่มประสิทธิผลในกระบวนการดำเนินงาน รวมทั้งงานวิจัยของ Thai and Grewal (2021) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการบูรณาการระบบรางเข้ากับระบบโลจิสติกส์ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการขนส่งแบบบูรณาการและลดข้อจำกัดในการขนส่งระหว่างประเทศ ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมขนส่งควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการจัดการโลจิสติกส์ การลดต้นทุนการดำเนินงาน และการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาปรับใช้เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ขณะเดียวกันควรมุ่งพัฒนาระบบรางคู่ให้มีประสิทธิภาพต่อเนื่อง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและเสริมความยั่งยืนของธุรกิจในอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบรางคู่ และความสำเร็จของธุรกิจขนส่ง สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของการลดต้นทุนเพิ่มความรวดเร็วในการตอบสนอง และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันธุรกิจขนส่งของไทยให้สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การออกแบบและพัฒนาระบบติดตามประสิทธิภาพการขนส่งทางราง โดยเฉพาะระบบรางคู่ เพื่อวางแผนและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ลดความล่าช้า และเพิ่มความน่าเชื่อถือ
2. หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการตัดสินใจด้านการลงทุนหรือการพัฒนานโยบายที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของระบบขนส่ง
3. ผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้ระบบรางคู่ที่ช่วยเพิ่มปริมาณการขนส่งและลดระยะเวลาการส่งมอบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลกระทบเทคโนโลยีดิจิทัล บล็อกเชน (Blockchain) และอินเทอร์เน็ตสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ต่อการจัดการโลจิสติกส์และประสิทธิภาพการดำเนินงานในธุรกิจขนส่ง
2. ศึกษาบทบาทนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการพัฒนาระบบรางคู่และผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่ง
3. ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนส่งในประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีการพัฒนาระบบรถไฟรางคู่

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สามลดา.
- กรมขนส่งทางราง. (2567, 8 กุมภาพันธ์). *สถิติการขนส่งสินค้าทางราง ประจำเดือนกรกฎาคม 2567*.
<https://www.drt.go.th>
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567, 8 กุมภาพันธ์). *รายชื่อนิติบุคคลจัดตั้งใหม่และเลิกปี 2567*.
<https://www.dbd.go.th/common-article/2>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 17). ปิซิเนส อาร์แอนด์ดี.
- พัชรिता สังข์ตรีเศียร. (2565). *การพัฒนาแบบจำลองการวัดตัวชี้วัดประสิทธิภาพของระบบขนส่งสินค้าทางรางกรณีศึกษา: รถไฟทางคู่เส้นทางนครสวรรค์-กำแพงเพชร-ตาก-แม่สอด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- เพ็ญพร ปุกหุด. (2563). *ความสำเร็จของผลการดำเนินงาน ภายใต้ทรัพยากรโลจิสติกส์ที่มีความโดดเด่นกับความสามารถของธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ของประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2567, 26 กุมภาพันธ์). *สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย ปี 2566*. <https://resource.center.Thaihealth.or.th/content/5571-content-สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย%20ปี%202566>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2568, 12 กุมภาพันธ์). *รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม*. <https://www.onep.go.th/book/soe2566/>
- สุพัชรี สุปรียกุล และธัญย์ ชัยทร. (2567). *แบบจำลองผลกระทบของการจัดการนวัตกรรมและโลจิสติกส์สีเขียวต่อการเพิ่มประสิทธิภาพผลการดำเนินงานของธุรกิจด้านการขนส่งสินค้าทางถนนในจังหวัดนครปฐม*. *วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน*, 7(3), 44–59.
- Christopher, M. (2016). *Logistics & supply chain management* (5th ed.). Pearson Education.
- Cooper, D. R., & Schindler, P. S. (2003). *Business research methods* (8th ed.). McGraw Hill.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. C., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.
- Kaiyawan, Y. (2013). *Structural equation model analysis with AMOS*. V.Print (1991).
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). The Guilford Press.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2024, March 21). *Thailand's Logistics Report 2023*. <https://www.nesdc.go.th/en/download/thailands-logistics-report-2023/>
- Peetawan, W., & Suthiwartnarueput, K. (2018). Identifying factors affecting the success of rail infrastructure development projects contributing to a logistics platform: A Thailand case study. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39(2), 320–327.
- Ristovska, N., Kozuharov, S., & Petkovski, V. (2017). The impact of logistics management practices on company's performance. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 7(1), 245–252.
- Sathapongpakdee, P. (2567, February 26). *Industry Outlook 2024–2026: Road Freight Transportation Business*. <https://www.krungsri.com/en/research/industry/industry-outlook/logistics/road-freight-transportation/io/road-freight-transportation-2024-2026>
- Suksawang, P. (2014). The Basics of Structural Equation Modeling. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 6(2), 136–145.

- Thai, V. V., & Grewal, D. (2021). Integrated rail logistics for ASEAN economic corridors. *Transport Policy*, 100, 45–53. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2020.10.001>
- World Bank. (2025, February 28). *Railways*. <https://www.worldbank.org/en/topic/transport/brief/railways>
- Zhang, Y., Zhang, J., & Wang, J. (2020). Big data analytics for logistics and supply chain management: A review. *Annals of Operations Research*, 295, 1–24.

อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและองค์การการเรียนรู้ที่มีต่อประสิทธิผล
องค์การ:กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร
จังหวัดกำแพงเพชร

พิชยา ชวากร

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Corresponding author E-mail: pitchaya5197@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ องค์การแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลขององค์การ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร และ 2) ศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากประชากรทั้งหมด 66 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการถดถอยเชิงพหุ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการเรียงเรียง จำแนกกลุ่ม และตีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อสรุปผลอย่างเป็นระบบ ทั้งสองวิธีช่วยสนับสนุนและยืนยันผลการวิจัยร่วมกันอย่างมีความน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมของวัฒนธรรมองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ภาพรวมขององค์การแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชรอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.71$) ภาพรวมของระดับประสิทธิผลขององค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.06$) และ 2) วัฒนธรรมองค์การและองค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเฉพาะวัฒนธรรมการปรับตัวและพันธกิจ รวมถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การ ทั้งนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพยังสอดคล้องกับเชิงปริมาณ ยืนยันว่าทั้งวัฒนธรรมองค์การและองค์การแห่งการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประสิทธิผลอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์การ องค์การการเรียนรู้ ประสิทธิผลขององค์การ

รับบทความ: 3 กันยายน 2568

แก้ไขเสร็จ: 28 กันยายน 2568

ตอบรับบทความ: 6 ตุลาคม 2568

The Influence of Organizational Culture and Learning Organizations for Organizational Effectiveness: A Case Study of Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet Province

Pitchaya Javakorn

Public Administration Program, School of Management Sciences, Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author E-mail: pitchaya5197@gmail.com

Abstract

This research aimed to: 1) examine the levels of perceptions regarding organizational culture, learning organization, and organizational effectiveness of Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet Province. 2) To examine the influence of organizational culture and learning organization on the organizational effectiveness of the Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet Province.

This research employed a mixed-methods approach, integrating both quantitative and qualitative research. Quantitative data were collected through questionnaires administered to 66 respondents and analyzed using frequency, percentage, mean, and multiple regression statistics. Qualitative data were obtained from structured interviews with five key informants and analyzed through content analysis by systematically organizing, categorizing, and interpreting relationships to draw meaningful conclusions.

The findings revealed that: (1) the overall organizational culture of Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet Province, was at a high level. The overall level of the learning organization was also high ($\mu = 3.71$). The overall organizational effectiveness was high ($\mu = 4.06$). 2) organizational culture and learning organization significantly influenced organizational effectiveness at the 0.05 level. In particular, factors such as adaptability and mission-oriented culture, continuous learning, shared vision and empowerment, environmental linkage, and strategic leadership were identified as key factors. Moreover, the qualitative findings corroborated the quantitative results, affirming that organizational culture and learning organization play a crucial role in enhancing organizational effectiveness.

Keywords: Organizational Culture, Learning Organization, Organizational Effectiveness

Received: 3 September 2025

Revised: 28 September 2025

Accepted: 6 October 2025

บทนำ

ในปัจจุบันองค์การต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วจากโลกาภิวัตน์ การแข่งขันไร้พรมแดนและความเสี่ยงที่ซับซ้อนทั้งภายในและภายนอก องค์การจึงต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ในบริบทของการจัดการภาครัฐ สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารรัฐแนวใหม่ที่เน้นประสิทธิภาพและความคุ้มค่า (Hood, 1991) แนวคิดนี้ช่วยให้หน่วยงานรัฐสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้รวดเร็ว โปร่งใส และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น

การนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การ และการเสริมสร้างประสิทธิผลขององค์การ (Kimberly, 1979; Cameron, 1981) ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถและความสามารถในการแข่งขันขององค์การ การตระหนักว่าทุนมนุษย์ (Human Capital) เป็นทรัพยากรหลักที่ขับเคลื่อนองค์การมากกว่าทรัพยากรทั่วไป ทำให้ต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนความรู้ (Knowledge Capital) ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ความรู้มักถูกฝังอยู่ในภาษา วัฒนธรรม และประเพณี หากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจสูญหายหรือลดคุณค่า (เด่นชัย เอี่ยมสุวรรณ, 2556) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงความรู้เชิงปฏิบัติให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นระบบจึงเป็นสิ่งจำเป็น อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาองค์การอย่างยั่งยืน

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณะที่ใกล้ชิดกับประชาชน การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและการสร้างคุณค่าร่วมแก่สังคม การมีวัฒนธรรมองค์การที่เข้มแข็งช่วยให้บุคลากรในองค์การมีค่านิยมร่วม มีความผูกพันต่อภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงาน และยังส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน การพัฒนาให้องค์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จะช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปรับตัวและตอบสนองต่อความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ฐิติพงศ์ ภัฏจนารณ, 2562) นอกจากนี้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ยังเน้นให้องค์กรภาครัฐพัฒนาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อน กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ. 2566 แสดงให้เห็นถึงศักยภาพเชิงประสิทธิผล อย่างไรก็ตาม

บุคลากรยังจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในการปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

งานวิจัยด้านการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ของไทยที่ผ่านมา มักมุ่งเน้นการศึกษาในระดับองค์กรขนาดกลางและใหญ่ ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ยังได้รับการศึกษาเชิงลึกค่อนข้างจำกัด ทั้งที่ อบต. มีบทบาทสำคัญต่อการให้บริการใกล้ชิดกับประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นตัวอย่างองค์กรขนาดเล็กที่มีพัฒนาการต่อเนื่องทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณะ และการบริหารจัดการ จนได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพในการพัฒนาองค์กร อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่เพียงพอต่อการอธิบายปัจจัยเชิงลึกด้าน วัฒนธรรมองค์กร การปรับตัวของบุคลากร และความสัมพันธ์กับประชาชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการเสริมสร้างประสิทธิผลและความยั่งยืนของการบริหาร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลขององค์กรในบริบทของ อบต. ขนาดเล็กที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการพัฒนาองค์กรท้องถิ่นไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร องค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลองค์กร ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กรและองค์การการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 66 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด ไม่ใช้การสุ่มตัวอย่าง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง, 2567) ประกอบด้วยข้าราชการ จำนวน 37 คน ลูกจ้าง จำนวน 29 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 คน

ซึ่งได้รับการคัดเลือกตามหลักการเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากตำแหน่ง หน้าที่ และความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการและการพัฒนาประสิทธิผลขององค์กร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ 1) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลวังทอง ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารองค์กร 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดในสายงานประจำและกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการภายในองค์กร และ 3) ตัวแทนบุคลากร จำนวน 3 คน ซึ่งมีบทบาทในด้านการวิเคราะห์นโยบายและแผน รวมถึงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร

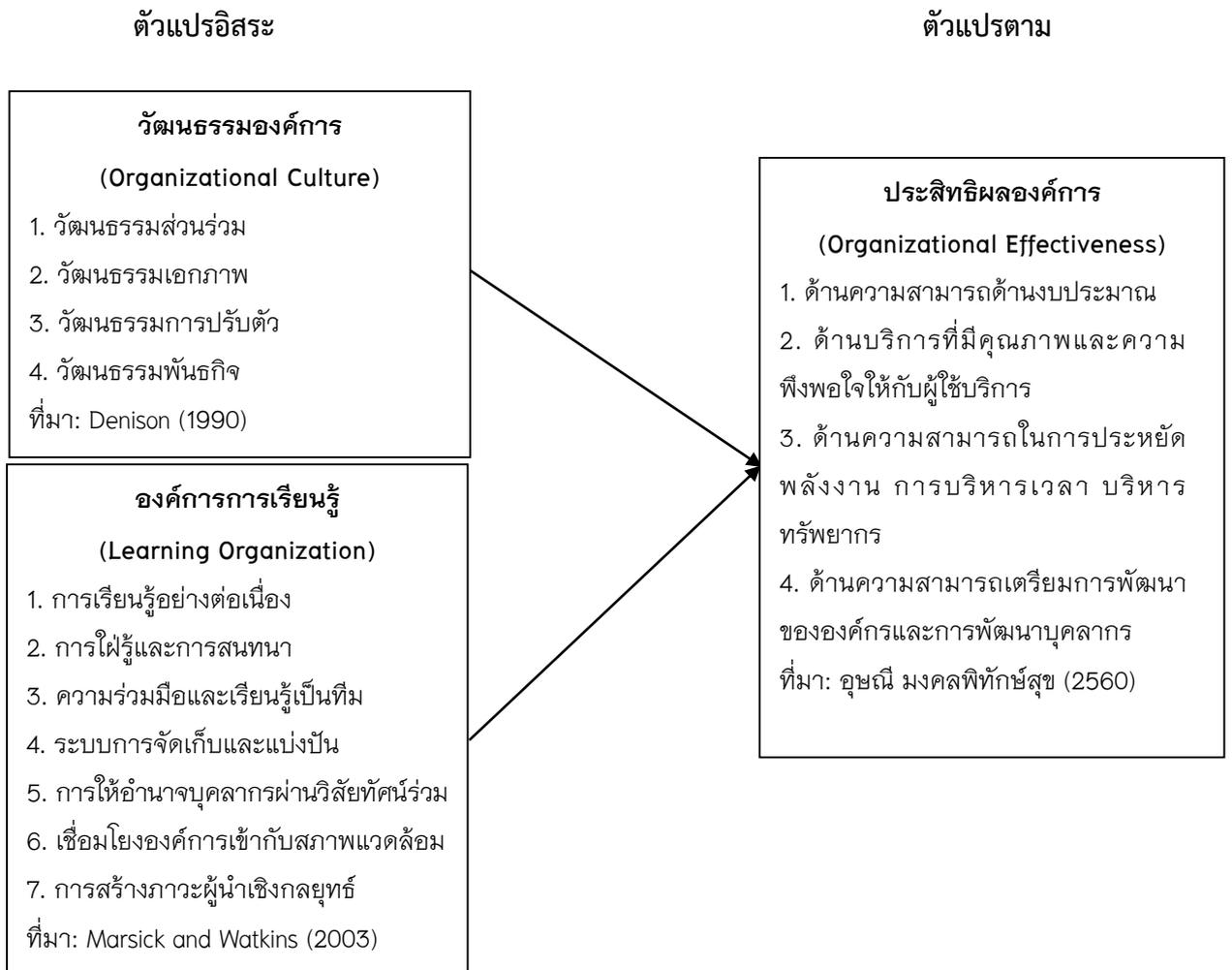
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมองค์กรของ ตัวแบบของ Denison et al. (1995) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมเอกภาพ วัฒนธรรมการปรับตัว และวัฒนธรรมพันธกิจ ซึ่งงานวิจัยได้ยืนยันความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างองค์ประกอบดังกล่าวกับประสิทธิผลขององค์การ และ 2) องค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ โดย Marsick and Watkins (1993) ได้พัฒนาเป็นโมเดลข้อคำถามด้านมิติขององค์การการเรียนรู้ (The Dimension of the Learning Organization Questionnaire: DLOQ) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการสนทนาและการตั้งคำถาม การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของบุคคลและทีม การจัดตั้งระบบการแบ่งปันและเก็บรักษาความรู้ การให้อำนาจและกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเชื่อมโยงองค์การกับสภาพแวดล้อมและการปรับตัว และการวางกลยุทธ์ภาวะผู้นำเพื่อการเรียนรู้

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพขององค์การ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 มิติ ได้แก่ ความสามารถด้านงบประมาณ การให้บริการที่มีคุณภาพ ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร และการเตรียมการพัฒนาองค์การและบุคลากร (อุษณี มงคลพิทักษ์สุข, 2560)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรเพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด เรื่องวัฒนธรรมองค์กร และองค์การการเรียนรู้ ต่อประสิทธิผลขององค์การ: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โดยแบ่งออกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

- วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
- องค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีด้วยการศึกษาเชิงปริมาณและเสริมข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยนำไป ทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.948–0.971 แสดงถึงความเที่ยงของเครื่องมือ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการกำหนดคำถามและลำดับคำถามล่วงหน้า มีการใช้ถ้อยคำที่เหมือนกันในการถามผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ และลดอคติจากผู้สัมภาษณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 66 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด (องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง, 2567) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง และตัวแทนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิเคราะห์นโยบายและแผน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร

การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเริ่มต้นจากการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างเป็นทางการจากมหาวิทยาลัยต้นสังกัดของผู้วิจัย เพื่อส่งไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จากนั้น จึงได้พัฒนาแบบสอบถามโดยใช้ Google Form และจัดส่งลิงก์แบบสอบถามพร้อมคิวอาร์โค้ดให้กับทางองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พร้อมชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม โดยการเก็บข้อมูลค่านึงถึงหลักการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มีการขอความยินยอมโดยสมัครใจและการรักษาความลับข้อมูลส่วนบุคคล ภายหลังจากระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลสิ้นสุดลง พบว่าได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมาครบตามจำนวนประชากรที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น 66 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับ (Response Rate) ร้อยละ 100

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 ท่าน โดยการสัมภาษณ์จัดขึ้นในรูปแบบการพบปะโดยตรง (Face-to-Face Interview) ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้ การสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 30 นาทีต่อคน ภายใต้แนวคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ้ง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และสะท้อนมุมมองของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปร โดยนำเสนอในรูปแบบความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อประสิทธิผลองค์การ ภายใต้ระดับนัยสำคัญ .05 นอกจากนี้ได้ตรวจสอบสมมติฐานเบื้องต้น ได้แก่ ความเป็นอิสระของค่าคลาดเคลื่อน ปัญหาความหลายเส้นตรง การกระจายตัวปกติ และความแปรปรวนสม่ำเสมอ เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของโมเดล (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2560) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกเป็นกลุ่มอย่างเป็นระบบและนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่รวบรวมได้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวัฒนธรรมองค์การและองค์การการเรียนรู้ต่อประสิทธิผลองค์การ: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ องค์การแห่งการเรียนรู้และประสิทธิผลองค์การ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

1.ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง
อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

วัฒนธรรมองค์การ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	ความหมาย
1.วัฒนธรรมส่วนร่วม	3.91	0.34	มาก
2.วัฒนธรรมเอกภาพ	3.88	0.60	มาก
3.วัฒนธรรมการปรับตัว	3.54	0.55	มาก
4.วัฒนธรรมพันธกิจ	3.53	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม	3.71	0.51	มาก

องค์การบริหารส่วนตำบลวังทองมีระดับวัฒนธรรมองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.71 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีระดับมากที่สุดในด้านวัฒนธรรมส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และน้อยที่สุดในด้านวัฒนธรรมพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์การการเรียนรู้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง
อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

องค์การการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	ความหมาย
1. เชื่อมโยงองค์การเข้ากับสภาพแวดล้อม	4.48	0.56	มากที่สุด
2. การสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.22	0.54	มากที่สุด
3. ระบบการจัดเก็บและแบ่งปัน	3.95	0.56	มาก
4. ความร่วมมือและเรียนรู้เป็นทีม	3.89	0.59	มาก
5. การไฟรู้และการสนทนา	3.76	0.61	มาก
6. การให้อำนาจบุคคลากรผ่านวิสัยทัศน์ร่วม	3.74	0.65	มาก
7. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.50	0.59	มาก
เฉลี่ยรวม	3.93	0.53	มาก

องค์การบริหารส่วนตำบลวังทองมีระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่ามีระดับมากที่สุดในด้านการเชื่อมโยงองค์การเข้ากับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และน้อยที่สุดในด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50

3.ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การ ทัศนศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ประสิทธิผลองค์การ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	ความหมาย
1.ด้านบริการที่มีคุณภาพและความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ	4.49	0.55	มากที่สุด
2.ด้านความสามารถในการประหยัดพลังงาน การบริหารเวลา บริหารทรัพยากร	4.29	0.53	มากที่สุด
3.ด้านความสามารถด้านงบประมาณ	3.88	0.57	มาก
4.ด้านความสามารถเตรียมการพัฒนาขององค์กรและการ พัฒนาบุคลากร	3.58	0.56	มาก
เฉลี่ยรวม	4.06	0.53	มาก

องค์การบริหารส่วนตำบลวังทองมีระดับประสิทธิผลองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีระดับมากที่สุดในด้านบริการที่มีคุณภาพและความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และน้อยที่สุดในด้านความสามารถเตรียมการพัฒนาขององค์กรและการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58

วัตถุประสงค์ที่ 2 อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและองค์การการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

1. วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า วัฒนธรรมการปรับตัว และวัฒนธรรมพันธกิจ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทั้งสองปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลขององค์การได้ ร้อยละ 78.40 ($R^2 = .784$) ซึ่งถือว่ามีอิทธิพลในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) พบว่า วัฒนธรรมการปรับตัว มีอิทธิพลมากที่สุด ($\beta = 0.398$) รองลงมา คือ วัฒนธรรมพันธกิจ ($\beta = 0.304$) ขณะที่ วัฒนธรรมส่วนร่วม ($p = .255$) และวัฒนธรรมเอกภาพ ($p = .979$) ไม่พบว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทองฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุของตัวแปรอิสระแต่ละด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		t	Collinearity		
	Coefficients		Coefficients			P-value	Tolerance	VIF
	B	Std. Error	Beta					
ค่าคงที่ (Constant)	1.207	.275			4.392	.000		
วัฒนธรรมส่วนร่วม (X ₁)	.014	.100	.129		1.145	.255	.320	
วัฒนธรรมเอกภาพ (X ₂)	.004	.144	.004		.026	.979	.152	
วัฒนธรรมการปรับตัว (X ₃)	.345	.117	.398		2.939	.004*	.221	
วัฒนธรรมพันธกิจ (X ₄)	.278	.140	.304		1.995	.049*	.174	

โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y_1 = 1.207 + 0.345 (X_3) + 0.278 (X_4)$$

เมื่อ

$$Y_1 = \text{ประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร}$$

$$X_3 = \text{วัฒนธรรมการปรับตัว}$$

$$X_4 = \text{วัฒนธรรมพันธกิจ}$$

2. องค์การแห่งการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วน ตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การให้อำนาจบุคลากรผ่านวิสัยทัศน์ร่วม การเชื่อมโยงองค์การกับสภาพแวดล้อม และการสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรอิสระทั้งสิ้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์การได้ร้อยละ 84.00 ($R^2 = .840$) ซึ่งอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การเชื่อมโยงองค์การกับสภาพแวดล้อม ($\beta = 0.591$) และตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ ความร่วมมือและเรียนรู้เป็นทีม ($\beta = 0.002$, $p = .986$) ขณะที่ระบบการจัดเก็บและแบ่งปัน ($\beta = -0.077$, $p = .421$) ไม่พบว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุของตัวแปรอิสระแต่ละด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ บริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		t	P-value	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients				Tolerance	B
	B	Std. Error	Beta					
ค่าคงที่ (Constant)	.485	.196			2.479	.015		
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (X ₁)	.237	.084	.268		2.820	.006*	.193	5.185
การใฝ่รู้และการสนทนา (X ₂)	.167	.094	.195		1.774	.079	.144	6.927
ความร่วมมือและเรียนรู้เป็นทีม (X ₃)	.002	.089	.002		.017	.986	.176	5.685
ระบบการจัดเก็บและแบ่งปัน (X ₄)	-.073	.090	-.077		-.809	.421	.189	5.277
การให้อำนาจบุคลากรผ่านวิสัยทัศน์ร่วม (X ₅)	-.180	.066	-.223		-2.734	.008*	.261	3.828
เชื่อมโยงองค์การเข้ากับสภาพแวดล้อม (X ₆)	.552	.113	.591		4.903	.000*	.120	8.363
การสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (X ₇)	.191	.092	.196		2.075	.041*	.195	5.127

โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y_1 = 0.485 + 0.552 (X_6) + 0.237 (X_1) + 0.191(X_7) - 0.180 (X_5)$$

เมื่อ Y₁ = ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

X₆ = เชื่อมโยงองค์การเข้ากับสภาพแวดล้อม

X₁ = การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

X₇ = การสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

X₅ = การให้อำนาจบุคลากรผ่านวิสัยทัศน์ร่วม

3. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างพบว่า การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับการพัฒนาประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร องค์การมีวัฒนธรรมที่เน้นความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การบริการสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน อีกทั้งยังมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน ถ่ายทอดสู่บุคลากรอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายเดียวกัน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ และการเติบโตขององค์การในระยะยาว ซึ่งถือเป็นจุดแข็งสำคัญของวัฒนธรรมองค์กรดังกล่าว

ในด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่าบุคลากรมีการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ การเปิดพื้นที่ให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ความสัมพันธ์ในทีม และบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและพัฒนาองค์การ ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของในงาน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลระหว่างชีวิต และการทำงาน นอกจากนี้ องค์การยังมุ่งเน้นการให้บริการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของการบริการ มีการพัฒนาและถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่นโยบายและแผนปฏิบัติในทุกระดับ ส่งเสริมความรับผิดชอบ แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและองค์การการเรียนรู้ที่มีต่อประสิทธิผลองค์การ: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร มีประเด็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง คือ วัฒนธรรมการปรับตัวและพันธกิจ โดยองค์การมีความยืดหยุ่น ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายระยะยาวที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจและมุ่งมั่นร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Petrova and Špatenka (2022) ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์การ

กับประสิทธิผลของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในองค์กร พบว่าคุณลักษณะวัฒนธรรมแบบ การปรับตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมากกับประสบการณ์ลูกค้า และวัฒนธรรม แบบพันธกิจ เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ดิจิทัลขององค์กร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมทั้งสองด้านมีบทบาทสูงในการผลักดัน ความสำเร็จของการทรานส์ฟอร์มดิจิทัลและประสิทธิผลขององค์กรในยุคดิจิทัล และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สนิษชา บุตรกริม (2565) ซึ่งได้ศึกษาผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อ ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในบริษัทเอกชนไทย พบว่า วัฒนธรรมองค์กรทั้ง 4 มิติ ได้แก่ พันธกิจ การปรับตัว การมีส่วนร่วม และเอกภาพ ส่งผลเชิงบวกต่อการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะ พันธกิจและการปรับตัวเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อุษณี มงคลพิทักษ์สุข (2561) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีสหสัมพันธ์ระดับสูงมาก กับประสิทธิผลองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล วังทอง ได้แก่ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงองค์การกับสภาพแวดล้อม และการสร้าง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยบุคลากรมีการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ เปิดเผยข้อผิดพลาด เพื่อปรับปรุงการทำงาน สนับสนุนสมดุระหว่างงานและครอบครัว และยึดมุมมองของผู้รับบริการ มาใช้ในการตัดสินใจ อีกทั้งยังมีการทำงานเชิงเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การให้อำนาจผ่านวิสัยทัศน์ร่วมกลับส่งผลลบ สะท้อนปัญหาการสื่อสารและความไม่พร้อม ของบุคลากรในการรับผิดชอบที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ปรีณ บุญฉนวน (2563) ที่ชี้ว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลของศาลยุติธรรม รวมถึง Radhui et al. (2024) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมองค์กร และ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ Khunsoonthornkit and Panjakajomsak (2018) ยังยืนยันว่าองค์กร R&D ในประเทศไทย ที่เน้นการเรียนรู้ขององค์กรจะมีประสิทธิผลสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ องค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของบุคลากรย่อมเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและ การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ “วัฒนธรรมส่วนร่วม” ต่ำกว่า องค์กรประกอบอื่น องค์กรบริหารส่วนตำบลวังทองควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้าง ความเข้าใจร่วมและเพิ่มความร่วมมือในการให้บริการประชาชน

2. องค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ควรพัฒนา “การใฝ่รู้และการสนทนา” โดยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมถ่ายทอดประสบการณ์ และสร้างวิสัยทัศน์ร่วม

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ได้แก่ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งต้องเน้นพัฒนาบุคลากร สร้างความเชื่อมโยงกับชุมชน และกระจายอำนาจการบริหาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางมากขึ้น จึงขอเสนอแนะความคิดเห็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาในครั้งต่อไปควรจะศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด และภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ภาคใต้ ภาคตะวันออก เพื่อจะได้ศึกษาเปรียบเทียบในภูมิภาคที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากขึ้น

2. การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เช่น การทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สืบเนื่องจากการศึกษาค้นคว้าที่เน้นการศึกษาเชิงปริมาณและทำการเก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม จะนำไปสู่การนำผลการศึกษาทั้งสองรูปแบบมาเปรียบเทียบกัน จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2560). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 11). สามลดา.
- ฐิติพงศ์ กัญจนารณ. (2562). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เด่นชัย เอี่ยมสุวรรณ. (2556). การพัฒนาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของกรมทางหลวง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. BUUIR.
- ปริญ บุญฉนวน. (2556). วัฒนธรรมขององค์การ องค์การการเรียนรู้ กับประสิทธิผลขององค์การของศาลยุติธรรม: ตัวแบบสมการโครงสร้าง. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 9(1), 1-21.
- สนิษา บุตรกริม. (2565). วัฒนธรรมขององค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ พนักงาน: กรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง. (2567). *ข้อมูลจำนวนบุคลากรประจำปีงบประมาณ 2567*. กองทรัพยากรบุคคล องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร.
- อุษณี มงคลพิทักษ์สุข. (2560). *การประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณี มงคลพิทักษ์สุข. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลขององค์การ: กรณีศึกษาหน่วยงานภาครัฐ. *Research Community and Social Development Journal*, 12(3), 66–78.
- Cameron, K. S. (1981). The enigma of organizational effectiveness. In D. Baugher (Ed.), *Measuring effectiveness* (pp. 1–13). Jossey-Bass.
- Denison, D. R. (1990). *Corporate culture and organizational effectiveness*. John Wiley & Sons.
- Denison, D. R., & Mishra, A. K. (1995). Toward a theory of organizational culture and effectiveness. *Organization Science*, 6(2), 204–223.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons?. *Public Administration*, 69(1), 3–19.
- Kimberly, J. R. (1979). Issues in the creation of organizations: Initiation, innovation, and institutionalization. *Academy of Management Journal*, 22(3), 437–457.
- Khunsoonthornkit, A., & Panjakajornsak, V. (2018). Thai research and development organization performance: A structural equation model analysis of organizational culture and learning organizations. *Asia-Pacific Social Science Review*, 17(3), 109–121.
- Marsick, V. J., & Watkins, K. E. (1993). *Informal and incidental learning in the workplace*. Routledge.
- Marsick, V. J., & Watkins, K. E. (2003). Demonstrating the value of an organization's learning culture: The dimensions of the learning organization questionnaire. *Advances in Developing Human Resources*, 5(2), 132–151.
- Petrova, K., & Špatenka, J. (2022). The Denison organizational culture survey (DOCS): Empirical review of a digital organizational cultures' effectiveness. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*, 12(2), 198–203.
- Radnui, U., Pranee, S., Pungnirund, B., & Kortana, T. (2024). Strategic leadership, creativity, organizational culture, and learning organization affecting operational effectiveness of local administrative organizations. *Journal of Logistics and Supply Chain Operations*, 10(1), 53–68.

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย

ภัทรพร จันทร์สุริย์¹* ระชานนท์ ทวีผล² และ พิทักษ์ ศิริวงศ์²

¹สาขาวิชาการจัดการการบริการและการโรงแรม วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

²สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*Corresponding author E-mail: patttrapom@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทย และ 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เป็นการวิจัยและพัฒนา ด้วยเทคนิคของการผสมผสานวิธี โดยการวิเคราะห์ชุมชนและวัฒนธรรมออนไลน์ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก กับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 15 คน จากนั้นเข้าสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน จำนวน 840 คน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม กับกลุ่มหน่วยงานภาครัฐและเอกชน นักวิชาการ และนักท่องเที่ยว จำนวน 21 คน และประยุกต์เทคนิคเชิงปริมาณประเมินข้อเสนอแนะนโยบายด้วยคะแนนสัมประสิทธิ์โคเฮนแคปปา (Cohen's Kappa coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสนใจท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากศักยภาพที่หลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย แต่ยังมีข้อจำกัดในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว 2) องค์ประกอบเชิงยืนยันการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก คือ การรองรับด้านกายภาพ การรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การรองรับด้านนิเวศวิทยา การรองรับด้านจิตวิทยา การรองรับด้านสังคม วัฒนธรรม การรองรับด้านเศรษฐกิจ การรองรับด้านการจัดการ และการรองรับด้านประสบการณ์ และ 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน มี 8 นโยบายหลัก และนโยบายย่อย มีค่าสัมประสิทธิ์โคเฮนแคปปาของความสอดคล้องกันระดับสอดคล้องกันมาก เท่ากับ 0.65 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับข้อเสนอเชิงนโยบาย นำไปสู่การปฏิบัติในอนาคตได้

คำสำคัญ: การรองรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยานพาหนะแบบบ้าน

รับบทความ: 1 สิงหาคม 2568

แก้ไขเสร็จ: 19 กันยายน 2568

ตอบรับบทความ: 8 ตุลาคม 2568

The Policy Implication for Developing the Potential of Ecological Friendly Tourism for Recreational Vehicle at Tourism Attraction in Thailand

Patraporn Jansuri^{1*} Rachanon Taweepol² and Phitak Siriwong²

¹Program in Hospitality and Hotel Management College of Innovative Management Valaya Alongkorn Rajabhat University

²Program in Tourism, Hotel and Event Management Faculty of Management Science, Silpakorn University

*Corresponding author E-mail: Patraporn@vru.ac.th

Abstract

This research aims to: 1) examine the current challenges and surrounding conditions for ecological friendly tourism for recreational vehicles at tourism attraction in Thailand, 2) analyze the confirmatory factors that support for ecological friendly tourism for recreational vehicles at tourism attraction in Thailand, and 3) propose policy implications to enhance the potential for ecological friendly tourism for recreational vehicles at tourism attraction in Thailand. The study employed a research and development approach using a mixed-methods approach, comprising netnographic analysis, and in-depth interviews with 15 stakeholders from both the government and private sectors involved in the development of tourist attractions for recreational vehicles. Subsequently, confirmatory factor analysis was employed based on data from 840 tourists who had traveled using recreational vehicles in Thailand. In addition, data were collected through a focus group discussion, with 21 stakeholders, including representatives from government and private sectors, academics, and tourists. Cohen's Kappa statistic was utilized to evaluate the policy proposals.

The research findings revealed that: 1) Thai tourists are increasingly interested in traveling with recreational vehicles due to the diverse potential of tourist destinations in Thailand. However, there are still limitations in the capacity of tourist attractions, 2) the confirmatory factor analysis reveals eight major components of the ecological friendly tourism for recreational vehicles of tourism attraction in Thailand; physical carrying capacity, facility carrying capacity, ecological carrying capacity, psychological carrying capacity, social cultural carrying capacity, economic carrying capacity, managerial carrying capacity and experiential carrying capacity, and 3) Policy recommendations for recreational vehicles were categorized into 8 major policies and 24 sub-policies, with a Cohen's Kappa coefficient of 0.65. Thus, the finding demonstrates the acceptance of policies that will contribute to practices in the future.

Keywords: Tourism Carrying Capacity, Ecological Friendly Tourism, Recreational Vehicle

Received: 1 August 2025

Revised: 19 September 2025

Accepted: 8 October 2025

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวเร็วที่สุดภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่อาศัยสภาพแวดล้อม เริ่มจากการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง การตั้งแคมป์ หรือแม้กระทั่งการเดินทางด้วยยานพาหนะแบบบ้าน (Recreational Vehicle: RV) ทำให้เกิดเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์ธรรมชาติ (Ma et al., 2021) ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากช่วยลดการพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และสนับสนุนการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ธรรมชาติได้อย่างสมดุล Crabeck (2018) โดยยานพาหนะแบบบ้าน หมายถึง ยานพาหนะที่ถูกออกแบบหรือปรับแต่งให้สามารถใช้เป็นที่พักชั่วคราวระหว่างเดินทาง ครอบคลุมทั้ง รถบ้านเคลื่อนที่ (Motorhomes) รถแวนเคลื่อนที่ (Campervans) และ คาราวาน (Caravans) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า แนวโน้มการเติบโตของยานพาหนะแบบบ้านทั่วโลกได้รับความนิยม ตามการคาดการณ์อัตราการเติบโตร้อยละ 7.60 ระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2572 (Cheng, 2019) สำหรับประเทศไทยรูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวค้ำประกันถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัย จะเห็นได้จากภาครัฐส่งเสริมเปิดเส้นทางใหม่ในประเทศทั่วทุกภูมิภาค โดยอาศัยการพัฒนาและต่อยอดของรูปแบบการท่องเที่ยวกลางแจ้ง

ในปี พ.ศ. 2565 สำนักอุทยานแห่งชาติได้มีประกาศอนุญาตให้สามารถนำยานพาหนะแบบบ้านเข้าจอดตั้งแคมป์ได้ในพื้นที่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติขุนแจ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติสุเทพ-ปุย อุทยานแห่งชาติอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติแม่เมย และอุทยานแห่งชาติหาดวนกร (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2565) แม้ว่าการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทยจะมีแนวโน้มการเติบโตที่ชัดเจน แต่ยังคงขาดการศึกษาเชิงนโยบายในหลายประเด็นสำคัญ ทั้งด้านความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน การกำหนดมาตรฐานบริการซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (ชนะใจ ต้นไทรทอง และ วงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์, 2565)

จากช่องว่างงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่หัวข้อการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ในประเทศไทย ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการพัฒนาและส่งเสริมในการพัฒนาแนวทางการบริหารพื้นที่ เพื่อให้มีความพร้อมและยกระดับพื้นที่สำหรับยานพาหนะแบบบ้านไปสู่มาตรฐานการบริการให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยวิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณนาทางอินเทอร์เน็ต (Netnography) จากนักท่องเที่ยวในพื้นที่สังคมออนไลน์ (Kozinets, 2002) ใช้ข้อมูลจากเฟซบุ๊กเพจของคนไทย จำนวน 12 เพจ กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง อ้างอิงจากงานวิจัยของ อัญชลี หล่อนิล และ จันทิมา เขียวแก้ว (2562) คือ จำนวนผู้ติดตามเฟซบุ๊กเพจ มากกว่า 6,500 ราย ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน คือ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ นักวิชาการ และ ผู้ประกอบการ รวมทั้งสิ้น 15 ท่าน และวิธีวิทยาการสนทนากลุ่มโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาการ กลุ่มภาครัฐและเอกชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน

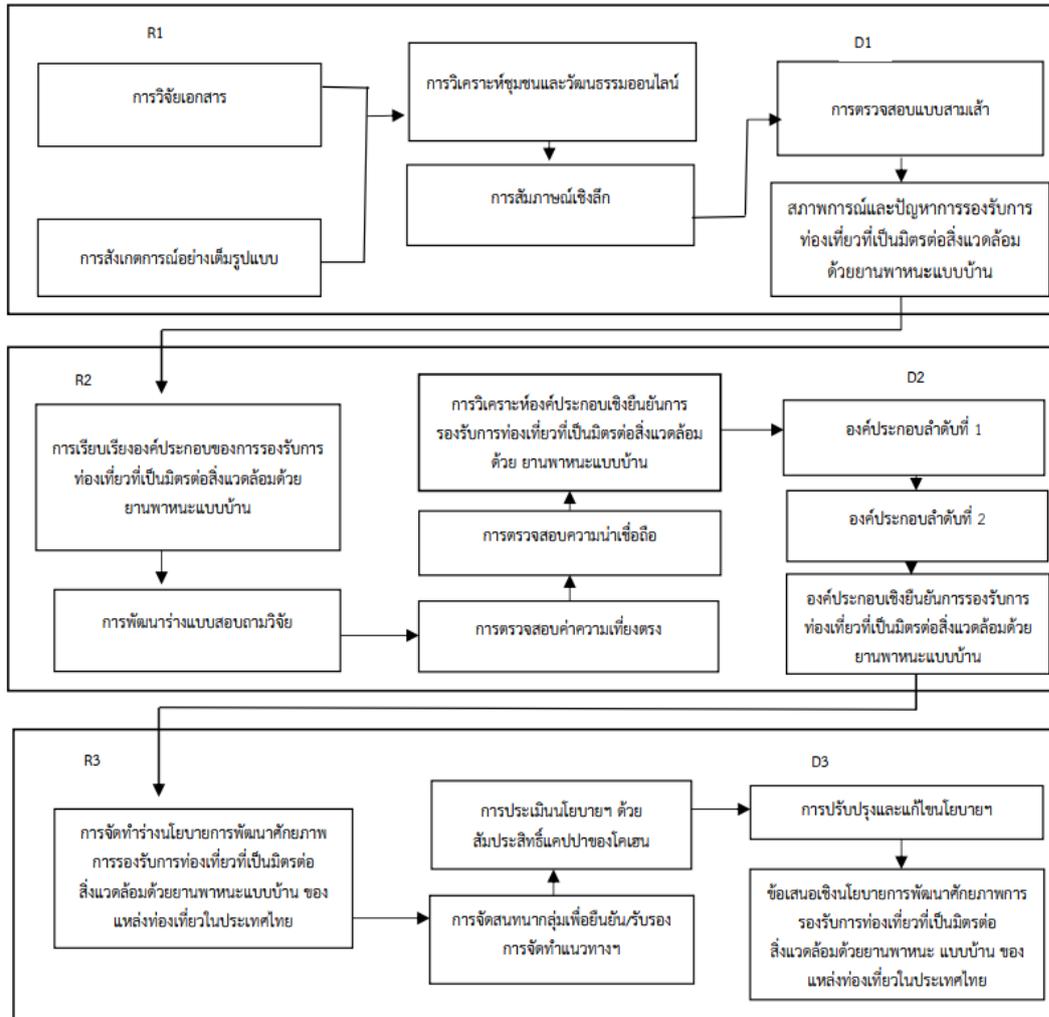
การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Hair et al. (2010) จำนวนตัวแทนที่เหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้นต้องมีอัตราส่วนอย่างน้อย จำนวน 10 ต่อ 1 พารามิเตอร์ เมื่อ นำไปคูณ 10 เท่า เท่ากับ 840 ตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบตามสะดวก (Convenience Selection) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกจากเงื่อนไขเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม คือ ต้องเป็นผู้ที่เคยท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทยอย่างน้อย 1 ครั้ง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **ตัวแปรต้น** ได้แก่ ชีตความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ ชีตความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม ชีตความสามารถในการรองรับด้านนิเวศวิทยา ชีตความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา ชีตความสามารถในการรองรับด้านสังคมวัฒนธรรม ชีตความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจ ชีตความสามารถในการจัดการ และชีตความสามารถในการรองรับเชิงประสบการณ์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา มีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

เครื่องมือการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ด้วยวิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาทางอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแนวคำถาม การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ได้ผ่านการรับรองจากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร อ่างอิงเกณฑ์ของคำประกาศเฮลซิงกิ เวอร์ชัน 02 เลขที่โครงการ REC 66.1220-206-10973

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการประยุกต์วิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาทางอินเทอร์เน็ต พัฒนาเป็นแบบสอบถามปลายเปิด พร้อมกับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และการวิเคราะห์ ค่าความเที่ยงของข้อคำถาม (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดสอบคุณภาพมีค่าความสอดคล้อง ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านเทคนิค การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันผลและปรับปรุง ข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้วยค่าสัมประสิทธิ์โคเฮนแคปปา (Cohen's Kappa)

การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเฟซบุ๊กเพจ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มผู้มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสิ้น 15 ท่าน ในช่วงเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำสภาพการณ์และปัญหาการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย มาใช้ในการจัดทำ ข้อคำถามปลายเปิด โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้ที่เคยท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะ แบบบ้านในอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 840 ท่าน ในเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2567

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วม สนทนากลุ่ม โดยใช้แนวคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มนำเสนอความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้จดบันทึก และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงรหัส (Analytical Coding-based Methods) เป็นการอุปนัย (Induction) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมาจากภาคสนามพื้นที่ ออนไลน์ จากนั้นใช้วิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยเป็นการจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม ด้วยสัมประสิทธิ์ไคเฮนแคปปา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อยืนยันและปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า

1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน แหล่งท่องเที่ยวเผชิญปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เหมาะสม

2. ด้านยานพาหนะแบบบ้าน พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมยานพาหนะแบบบ้านเพิ่มขึ้น โดยยังไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ อีกทั้งข้อจำกัดด้านกฎหมาย ภาษี และการจดทะเบียน ขณะเดียวกันการควบคุมระบบความปลอดภัยของการดัดแปลงยานพาหนะ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ในประเทศไทยยังขาดการเชื่อมโยงจุดจอด อีกทั้งขาดการแบ่งโซนจุดจอด นอกจากนี้ ในแต่ละพื้นที่ยังไม่มีความพร้อมของการเชื่อมต่อระบบไฟฟ้า

4. ด้านจุดจอดยานพาหนะแบบบ้าน พบว่า จุดจอดในประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับยานพาหนะแบบบ้าน แต่ยังขาดการแบ่งโซนพื้นที่ และขาดการบำรุงรักษา

5. ด้านการจัดการ พบว่า การจัดการจุดจอดยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทยมีการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว กำหนดเก็บค่าธรรมเนียมและกำหนดกฎระเบียบด้านความปลอดภัยและความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังคงประสบปัญหาค่าธรรมเนียมไม่เป็นมาตรฐาน

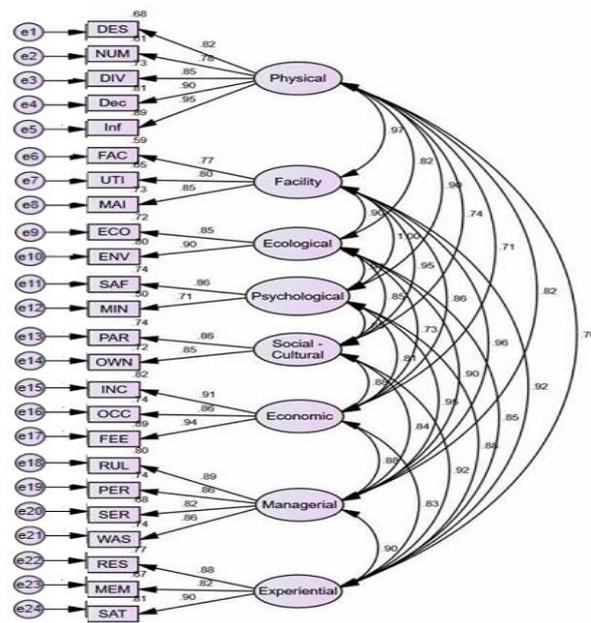
6. ด้านประสบการณ์และกิจกรรม พบว่า การท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านตอบสนองความต้องการประสบการณ์ใหม่และการพักผ่อนร่วมกับครอบครัว ทั้งนี้ยังประสบปัญหาการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ตัวแปรศึกษาทุกรายการสามารถจัดเข้าองค์ประกอบได้ใหม่ 8 องค์ประกอบ 24 ตัวแปรสังเกต โดยโครงสร้างทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.470 - 0.786 ซึ่งถือว่ามีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ และจำแนกองค์ประกอบได้ 8 องค์ประกอบ

ได้แก่ องค์ประกอบการรองรับด้านกายภาพ จำนวน 5 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านออกแบบจุดจอด ยานพาหนะแบบบ้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดตกแต่งภูมิทัศน์ ด้านการแบ่งพื้นที่จุดจอด ด้านออกแบบจุดจอด และด้านการประเมินจำนวนนักท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านการรองรับ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 3 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านระบบ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และด้านการบำรุงรักษา องค์ประกอบด้านการรองรับด้านนิเวศวิทยา จำนวน 2 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และด้านความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบด้านการรองรับด้านจิตวิทยา จำนวน 2 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านความปลอดภัยต่อจิตใจ และด้านความรู้สึกต่อจิตใจ องค์ประกอบด้านการรองรับด้านสังคม วัฒนธรรม จำนวน 2 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านอัยคัยโมตรีของผู้ให้บริการ องค์ประกอบ ด้านการรองรับด้านเศรษฐกิจ จำนวน 3 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านการสร้างรายได้ ด้านอาชีพ ส่งเสริมการท่องเที่ยว และด้านค่าธรรมเนียมจุดจอด องค์ประกอบด้านการรองรับด้านการจัดการ จำนวน 4 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านกฎระเบียบ ด้านบุคลากร ด้านการให้บริการ และด้านการจัดการขยะ องค์ประกอบด้านการรองรับด้านประสบการณ์ จำนวน 3 ตัวแปรสังเกต คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริม สิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมส่งเสริมความทรงจำใหม่ และด้านความพึงพอใจและกลับมาซ้ำ

ผลการทดสอบข้อมูลด้วยค่า KMO (Kaiser-Meyer Oikin Measure of Sampling Adequacy) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูล พบว่า KMO = 0.895 ซึ่งมากกว่า 0.80 แสดงว่าชุดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีความเหมาะสมในระดับมาก และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 แสดงว่าเป็นค่าที่มีความเหมาะสมสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ต่อไป

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรทั้ง 8 องค์ประกอบ พบว่า ผลลัพธ์ของ CFA เมื่อปรับรูปแบบการวัดจนได้ค่าดัชนีที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเป็นอย่างดี โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่า 141.705 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p\text{-value} = 0.61$ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Chi-Square /df) = 1.557, CFI = 0.998, GFI = 0.986, AGFI = 0.954, NFI = 0.894, RMSEA = 0.026 ซึ่งเป็นค่ามาตรฐานสูง แสดงว่า องค์ประกอบการรองรับ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยว ในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ระหว่างกัน พบว่า ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ต่อกันเชิงบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ องค์ประกอบสำคัญที่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว ยานพาหนะแบบบ้านได้อย่างเหมาะสม แสดงในแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบเชิงยืนยันการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยว ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายทางศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นโยบายจากการสนทนากลุ่มควบคู่กับ การวิเคราะห์ค่าสถิติ Cohen's Kappa สามารถกำหนดเป็น 8 ข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

นโยบายที่ 1 ด้านการรองรับด้านกายภาพ ควรกำหนดแนวทางการออกแบบจุดจอดที่เหมาะสม โดยจัดสรรพื้นที่ให้มีระยะห่างที่เหมาะสม ควบคู่กับการประเมินจำนวนนักท่องเที่ยวจัดแบ่งพื้นที่จอดให้เป็นสัดส่วน เชื่อมโยงกับระบบสาธารณูปโภคและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ส่งเสริมการออกแบบภูมิทัศน์ที่กลมกลืนกับธรรมชาติ พร้อมทั้งพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

นโยบายที่ 2 ด้านการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมควรให้ความสำคัญ ควรดำเนินการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรกำหนดแผนการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับมาตรฐานการบริการ

นโยบายที่ 3 ด้านการรองรับด้านนิเวศวิทยา เสนอให้ดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีจำกัด พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและประเมินการใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 4 ด้านการรองรับด้านจิตวิทยาอย่างมีประสิทธิภาพ เสนอให้ดำเนินการจัดเตรียมมาตรการด้านความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวที่ใช้ยานพาหนะแบบบ้าน พร้อมทั้งส่งเสริมการออกแบบสภาพแวดล้อมและกิจกรรมเสริมสร้างความผ่อนคลาย

นโยบายที่ 5 ด้านการรองรับด้านสังคมและวัฒนธรรม เสนอให้ดำเนินการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น ผ่านการจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางสำหรับกิจกรรมปลูกจิตสำนึก พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำกับดูแลและตัดสินใจเชิงนโยบาย

นโยบายที่ 6 ด้านการรองรับด้านเศรษฐกิจ เสนอให้ดำเนินการสร้างรายได้และส่งเสริมการเชื่อมโยงธุรกิจท้องถิ่น ตลอดจนสร้างอาชีพใหม่และอาชีพเสริม นอกจากนี้ควรกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้จุดจอดอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม เพื่อกระจายรายได้ได้อย่างยั่งยืน

นโยบายที่ 7 ด้านการรองรับด้านการจัดการ เสนอให้ใช้กฎระเบียบที่ชัดเจนเพื่อรักษาความเป็นระเบียบและปกป้องสิ่งแวดล้อม จัดตั้งโครงสร้างโดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และพัฒนาทักษะด้านการให้บริการและการดูแลพื้นที่ พัฒนาระบบการสำรองจุดจอด

นโยบายที่ 8 การรองรับด้านประสบการณ์ ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมกิจกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นจิตสำนึก รวมถึงกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ การให้บริการที่มีคุณภาพและการจัดการข้อร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยครั้งนี้ มีความใหม่อยู่ที่การสร้างกรอบนโยบายเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทย ซึ่งได้มาจากการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการตรวจสอบความสอดคล้องด้วยค่าสถิติ Cohen's Kappa ทำให้นโยบายทั้ง 8 ด้าน มีจำนวนทั้ง 24 ตัวบ่งชี้ โดยอาศัยผู้ประเมิน 5 คน จากการพิสูจน์สมการมีค่าสัมประสิทธิ์ โคเฮนแคปปา ที่ระดับ 0.65 แสดงว่า นโยบายมีความสอดคล้องระดับมาก น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เชิงปฏิบัติได้จริง นับเป็นการเติมเต็มช่องว่างของงานวิจัยที่ผ่านมา ที่ยังไม่มีข้อเสนอเชิงนโยบายแบบบูรณาการสำหรับการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ในบริบทประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสนใจการท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวยังคงประสบข้อจำกัดด้านความสามารถในการรองรับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทาย โดยเฉพาะในมิติด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม พื้นที่จุดจอดที่ใกล้ขีดธรรมชาติมีความเปราะบางต่อผลกระทบเชิงสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาขยะและการใช้พื้นที่เกินขีดความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ Agathe et al. (2021) ที่พบว่าพื้นที่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวมักเผชิญปัญหาการรองรับที่มักไม่สามารถรองรับปริมาณขยะและยานพาหนะที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Filipe et al. (2018) พบว่าการกำหนดให้จุดจอด หลายแห่งมีจุดจอดจำนวนจำกัด สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบไฟฟ้าไม่เพียงพอ สำหรับประเทศไทย การขาดนโยบายด้านการจัดสรรพื้นที่จุดจอด และการประเมิน จำนวนผู้มาเยือนยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจน สอดคล้องกับ Crabeck (2018) ที่พบว่า

ปัญหาการแออัดของนักท่องเที่ยวปัจจุบันสำคัญที่กระทบต่อการจัดการทรัพยากร ส่งผลให้การบริหารจัดการไม่สามารถควบคุมจำนวนผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Marion et al. (2018) ที่พบว่าการบริหารที่ตั้งแคมป์ควรคำนึงถึงกลยุทธ์เชิงนโยบายและระบบควบคุมการเข้าถึงพื้นที่ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกิจกรรมรองรับที่ช่วยเสริมประสบการณ์นักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดกลไกในการเชื่อมโยงกิจกรรม สอดคล้องกับ Bernaki and Marso (2023) พบว่าการจัดการเชิงประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างสมดุลในสร้างประสบการณ์และจิตสำนึก จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านในประเทศไทยยังเผชิญปัญหาการรองรับ หากไม่มีการวางแผนการพัฒนาอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพประสบการณ์

2. องค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยว ในประเทศไทย จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบการรองรับด้านกายภาพ การแบ่งพื้นที่เป็นโซนต่าง ๆ ที่ชัดเจน ออกแบบให้มีระยะห่างเพื่อความเป็นส่วนตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวแบบบ้านในบริบทประเทศไทยให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวและการจัดระเบียบพื้นที่เป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mara (2022) พบว่า ในมิติของหลักการออกแบบพื้นที่ ที่เน้นการสร้างความปลอดภัยกับธรรมชาติ และการให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Skiniti et al. (2024) พบว่า พื้นที่จอดรถเป็นส่วนตัวและโซนบริการมีพัฒนาที่สมดุลสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนาองค์ประกอบด้านกายภาพจึงควรออกแบบพื้นที่ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย

2.2 องค์ประกอบการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้มีห้องน้ำสะอาด เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัย Hong et al. (2018) พบว่า การตั้งแคมป์ต้องมีพื้นที่บริการที่จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนและเพลิดเพลินอย่างเพียงพอ วิเคราะห์ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนักท่องเที่ยวไทยในยุคปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบายและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

2.3 องค์ประกอบการรองรับด้านนิเวศวิทยา มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการใช้ภาชนะที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ajuhari et al. (2023) พบว่า พื้นที่ตั้งมักเป็นสภาพแวดล้อมที่ได้รับการอนุรักษ์ และมีกิจกรรมส่งเสริมความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าในบริบทประเทศไทย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่สามารถแยกออกจากประสบการณ์การท่องเที่ยว

2.4 องค์ประกอบการรองรับด้านจิตวิทยา มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การจัดการความปลอดภัยโดยการจัดเวรยามอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัย Ko and Song (2021) พบว่า ความปลอดภัย ความมั่นคงส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในระดับมาก ในบริบทประเทศไทย การออกแบบพื้นที่ท่องเที่ยวแบบบ้านควรคำนึงถึงทัศนียภาพที่ส่งเสริมความสงบ ความปลอดภัย และการเยียวยาจิตใจ

2.5 องค์ประกอบการรองรับด้านสังคมวัฒนธรรม พบว่า จุดจอยานพาหนะแบบบ้าน การร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนและมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง รวมถึงส่งเสริมอรรถาธิบายมิติ สอดคล้องกับงานวิจัย Wang et al. (2021) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยส่งเสริมความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาท่องเที่ยว สะท้อนให้เห็นว่า การท่องเที่ยวแบบบ้านในบริบทประเทศไทยไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ แต่เป็นพื้นที่ของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น

2.6 องค์ประกอบการรองรับด้านเศรษฐกิจ มีบทบาทสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยวแบบบ้าน ช่วยให้ชุมชนได้รับประโยชน์โดยตรง จากการเพิ่มรายได้ และการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย Winter et al. (2019) พบว่า รายได้และการจ้างงานเกิดขึ้นในท้องถิ่น ผ่านการทำงานในด้านบริการจุดจอดตั้งแคมป์ สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนสามารถกำหนดราคาที่เหมาะสมคุณค่าที่แท้จริงของบริการและช่วยสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

2.7 องค์ประกอบการรองรับด้านการจัดการ เป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงและสนับสนุนองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด จุดจอยานพาหนะแบบบ้านควรจัดหาระบบจองพื้นที่จอดล่วงหน้า มีกฎระเบียบที่ชัดเจน และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัย Marion (2023) พบว่า เทคนิคของการจัดการพื้นที่ตั้งจุดจอด จำเป็นต้องมีการศึกษาคัดกรองพื้นที่ เพื่อออกแบบแนวทางในการจัดการที่ดีที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า การท่องเที่ยวในบริบทประเทศไทย คือ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการจัดการท่องเที่ยวแบบบ้าน

2.8 องค์ประกอบการรองรับด้านประสบการณ์ เป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดจากการบูรณาการขององค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด จุดจอยานพาหนะแบบบ้านมีการจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่ ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัย จิราวรรณ สมหวัง (2564) ที่พบว่า การพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นว่า ในบริบทประเทศไทย ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพไม่ได้เกิดจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง แต่เป็นผลมาจากการบูรณาการขององค์ประกอบทั้งหมด

3. นโยบายการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย สามารถกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ 8 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกัน และสอดคล้องกับแนวคิดการรองรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นโยบายด้านการรองรับทางกายภาพ มุ่งเน้นการออกแบบพื้นที่จุดจอดโดยใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความลาดชันไม่เกินร้อยละ 10.00 และกำหนดขนาดพื้นที่จุดจอดมาตรฐาน 6–12 เมตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชิราภรณ์ เชื้อชา และคณะ (2566) ที่เสนอว่าความลาดชันไม่ควรเกินร้อยละ 8.00 เพื่อความปลอดภัย และลดการกัดเซาะของดิน แต่จากการพิจารณาภูมิประเทศของประเทศไทย โดยเฉพาะภาคเหนือ การปรับเกณฑ์เป็นร้อยละ 10.00 ถือเป็น การสร้างความปลอดภัยและสอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศจริง สำหรับนโยบายด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มุ่งเน้นการจัดระบบไฟฟ้าที่รองรับกำลัง 30–50 แอมป์ พร้อมการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Wong et al. (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเตรียม สิ่งอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นใจให้กับ นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในบริบทภูมิอากาศร้อนชื้นของประเทศไทย นโยบายด้านนิเวศวิทยา เน้นการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จำกัดพื้นที่พัฒนาไม่เกินร้อยละ 30.00 และจัดโซนพื้นที่ ตามกำลังรับรอง ซึ่งสอดคล้องกับ Brochado and Pereira (2017) ว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการจัดโซนสามารถลดความเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและชุมชนท้องถิ่น สำหรับนโยบายด้านจิตวิทยา มุ่งสร้างความรู้สึกปลอดภัยและผ่อนคลายให้กับนักท่องเที่ยวผ่าน มาตรการ ด้านความปลอดภัยและกิจกรรมลดความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับ Zhang et al. (2023) ที่ระบุว่าความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกสถานที่และสร้างประสบการณ์ที่มีคุณภาพ นโยบายด้านสังคมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการ จำนวน 8–12 คน ตามข้อเสนอของ ภัทรภาพร ทิพย์มงคล และคณะ (2567) พบว่า การสร้างกลไก มีส่วนร่วมช่วยให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและลดความขัดแย้งภายในชุมชน ทั้งนี้ นโยบายด้านเศรษฐกิจ เน้นการคัดเลือกบุคลากรในชุมชน 3–5 คน และจัดระบบแบ่งปันรายได้โปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับ Subying and Yoopetch (2023) ว่าการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมช่วยสร้างความไว้วางใจ และสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาว สำหรับนโยบายด้านการจัดการ มุ่งเน้นการบริหาร เชิงระบบ กำหนดโครงสร้างบุคลากร 10–12 คน และข้อบังคับชัดเจน สอดคล้องกับ Young (2018) ที่ระบุว่า การวางกฎข้อบังคับ และการติดตามผลเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม และเพิ่มคุณภาพประสบการณ์นักท่องเที่ยว และนโยบายด้านประสบการณ์ มุ่งสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 3 กิจกรรมในแต่ละพื้นที่ เน้นความหลากหลาย และการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Rodgers et al. (2023) ที่พบว่ากิจกรรมเชิงประสบการณ์ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วม และเพิ่มโอกาสการกลับมาเยือนซ้ำ ดังนั้นข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง 8 ด้านนี้สามารถบูรณาการ

และเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างยั่งยืน โดยเน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และการสร้างคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการพื้นที่จุดจอดยานพาหนะแบบบ้าน สามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบาย รวมถึงการจัดเตรียมพื้นที่ที่สามารถรองรับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านให้เป็นรูปธรรม และนำไปใช้ได้จริง

2. ภาครัฐ ควรสนับสนุนให้มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการออกแบบ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก อีกทั้งยังเป็นต้นแบบในการจัดการการรองรับพื้นที่ และการให้บริการ ก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการบริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัยควรสำรวจประสบการณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้าน การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและแนวทางการจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน เพื่อการเปรียบเทียบมาตรฐานบริการและนโยบายจากต่างประเทศนำแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2565). รายงานแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช 2565. สำนักแผนงานและสารสนเทศ.
- จิราวรรณ สมหวัง. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจโฮมสเตย์ตามแนวทางการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม: กรณีศึกษา ต.เขาสมอคอน อ.ท่าม่วง จ.ลพบุรี. วารสารการบัญชีและการจัดการ, 13(3), 170-187.
- ชนะใจ ต้นไทรทอง และวงศ์ศักดิ์ดา วีระไพบุลย์. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวรถอาร์วีในประเทศไทย. สยามวิชาการ, 2(41), 1-19.
- ภัทรพร ทิพย์มงคล, ระชานนท์ ทวีผล และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2567). การพัฒนารูปแบบแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการรองรับการท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะแบบบ้านของประเทศไทย. วารสารวิจัยการบริหารการพัฒนา, 14(4), 1431-1446.
- วิชิราภรณ์ เชื้อชา, นภวรรณ สุวานกาญจน์ พงษ์เขียว และสุภัทรา ถีกสถิตย์. (2566). รูปแบบการพัฒนาและการจัดการพื้นที่พักแรมด้วยรถบ้านในอุทยานแห่งชาติของประเทศไทย. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 19(1), 91-109.

- อัญชลี หล่อนิล และจันทิมา เขียวแก้ว. (2562). การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารการตลาดในกลุ่มธุรกิจผู้เลี้ยงกระบองเพชร. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14* (น. 274–285). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Agathe, C., Gal, G., & Assaf, S. (2021). Exploring biodiversity and users of campsites in desert nature reserves to balance between social values and Ecological impacts. *Science of the Total Environment*, 770(145255), 1–12.
- Ajuhari, Z., Aziz, A., Yaakob, S., Abu Bakar, S., & Mariapan, M. (2023). Systematic Literature Review on Methods of Assessing Carrying Capacity in Recreation and Tourism Destinations. *Sustainability*. 15(4), 1–20.
- Bernaki, W., & Marso, S. (2023). Tourist experience in destinations: Rethinking a conceptual framework of destination experience. *Journal of Marketing Research and Case Studies*, 2023, 3–19.
- Brochado, A., & Pereira, C. (2017). Comfortable experiences in nature accommodation: Perceived quality in Glamping. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 17(3), 77–83.
- Cheng, K. (2019). The novelty space exploration on RV tourists in China. *Proceedings of the International Conference on Education, Management and Social Science*, 3, 86–91.
- Crabeck, S. (2018). Impact of recreational activities on an unmanaged alpine campsite: The case of Kuro-dak campsite: Daisetsuzan Park, Japan. *Environments*, 6(3), 1–19.
- Filipe S., Santos, C., & Barbosa, B. (2018). Tourists' motivations and obstacles for choosing glamping: An exploratory study. In P. Hájek (Eds.), *The CBU International Conference on Innovations in Science and Education: Vol. 6. CBU International Conference Proceedings 2018* (pp. 113–119). <https://doi.org/10.12955/cbup.v6.1142>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. Prentice Hall.
- Hong, D., Hua, D., Qing-qing, G., & Xiao-nan, L. (2018). Spatial Structure Characteristics and Site Optimization for Self-driving Camping in Shaanxi Province. *China Journal of Highway and Transport*, 31(11), 205–213.
- Ko, Y. D., & Song, B. D. (2021). Application of UAVs for tourism security and safety. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 33(8), 1829–1843.
- Kozinets, R. (2002), The Field Behind the Screen: Using Netnography for Marketing Research in Online Communities, *Journal of Marketing Research*, 39(1), 61–72.

- Ma, S. , Craig C. , Scott, D. , & Feng, S. (2021). Global Climate Resources for Camping and Nature–Based Tourism. *Tourism and Hospitality*, 2(4), 365–379.
- Mara, S. (2022). Camping Tourism as a Solution for Adaptation during the COVID–19 Pandemic. *Business and Tourism student working papers*, 14(6), 81–92.
- Marion, J. L., Arredondo, J., Wimpey, J., & Meadema, F. (2018). Applying recreation ecology science to sustainably manage camping impacts: A classification of camping management strategies. *International Journal of Wilderness*, 24(2), 84–101.
- Marion, J. L. (2023). Trail sustainability: A state–of–knowledge review of trail impacts, influential factors, sustainability ratings, and planning and management guidance. *Journal of Environmental Management*, 340(12), 1–12.
- Rodgers, K. S., Graham, A. T., Murphy, S. K., Tripler, A. S., & Scidmore–Rossing, K. (2023). Assessing carrying capacity using demographics, experience: the case of Hanauma Bay Nature Preserve. *Tourism Recreation Research*, 49(3), 1–16.
- Skiniti, G., Lilli, M., Skarakis, N., Tournaki, S., Nikolaidis, N. & Tsutsos, T. (2024). A holistic approach for tourism carrying capacity estimation in sensitive ecological areas. *Environment, Development and Sustainability*, 26, 31971–31995.
- Subying, C. , & Yoopetch, C. (2023). A Bibliometric Review of Revenue Management in the Tourism and Hospitality Industry, 1989–2021. *Sustainability*, 15(20), 1–20.
- Wang, M., Jiang, J., Xu, S., & Guo, Y. (2021). Community participation and residents’ support for tourism development in ancient villages: The mediating role of perceptions of conflicts in the tourism community. *Sustainability*, 13(5), 1–15.
- Winter, P. , Selin S. , Cerveny, L. , & Bricker, K. (2019). Outdoor Recreation, Nature–Based Tourism, and Sustainability. *Sustainability*, 12(1), 1–12.
- Wong, J.–Y., Hsiung, M.–L., Lee, S.–J., & ChouHuang, C.–Y. (2021). The Relationship between Endurance Involvement and Travel Behavior in Camping and the Moderating Effect of Place Attachment. *Sustainability*, 13(9), 2–16.
- Young, T. (2018). EP Meinecke and the development of the modern auto campground. *IdeAs. Idées d’Amérique*, 11(12), 1–25.
- Zhang, Y., Moyle, B., Dupré, K., Lohmann, G., Desha, C., & MacKenzie, I. (2023). Tourism and natural disaster management: a systematic narrative review. *Tourism Review*, 78(6), 1466–1483.

การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชน

ผู้สูงอายุที่มีพหุคูณพลัง

ปาจริย์ ผลประเสริฐ¹ รัชนีวรรณ บุญอนันท์² วรางคณา จันทรงค์³ และ กนิษฐา ศรีภิรมย์^{*}

¹สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*Corresponding author E-mail: kanittha8655@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.ผส.) และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพหุคูณพลัง เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุ สุ่มตัวอย่างแบบโควตาโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 1,250 คน คณะกรรมการ ศพอส. รร.ผส. จำนวน 16 คน โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุ โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 32 คน และการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุจะเป็นการพัฒนาด้านสุขภาพกาย ด้านอารมณ์และจิตใจเป็นสำคัญ 2) ปัญหาดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ ศพอส. ไม่ต่อเนื่อง และไม่มีพาหนะหรือไม่มีผู้มาส่งเข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุไม่มีเวลาในการมาบริหารจัดการ รร.ผส. และ 3) รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพหุคูณพลังประกอบด้วย 4 หลักการ คือ 1) หลักการตอบสนองต่อพลวัตของประชากรผู้สูงอายุ 2) หลักการบูรณาการ 3) หลักการเรียนรู้และปรับปรุง และ 4) หลักความยั่งยืน โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง งบประมาณ และวัสดุ/อุปกรณ์ ผ่านกระบวนการดำเนินการ โดยใช้ 1) หลักการบริหารจัดการ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการพัฒนาเครือข่าย 4) หลักการจัดกิจกรรม และ 5) หลักการพัฒนาคุณภาพ ผลการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากและมากที่สุดในทุกประเด็น

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ เครือข่ายชุมชน ผู้สูงอายุ พหุคูณพลัง

The Development of a Community Network Management Model toward an Active Aging Society

Pajaree Polprasert¹ Ratchanewan Boonanont² Warangkana Chankong³
and Kanittha Sripirom^{1*}

¹Modern Management, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Tourism Industry, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

³School of Health Science, Sukhothai Thammathirat Open University

*Corresponding author E-mail: kanittha8655@gmail.com

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the development of elderly potential; 2) examine the operational challenges in enhancing the potential of the elderly conducted by the Elderly Quality of Life Development and Career Promotion Center (EQDCC) and the Elderly School (ES); and 3) develop a community network management model toward an active aging society. Data were collected from elderly people using quota sampling by questionnaire, totaling 1,250 people. , 16 committee members from EQDCC and ES, and 32 stakeholders through participatory workshops using a purposive sampling. In addition, 17 experts were involved in model evaluation. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings revealed that: 1) the development of elderly potential primarily focused on physical health, emotional, and mental well-being; 2) the major problems in the development process included discontinuity in the activities organized by EQDCC, lack of transportation for participants, and limited availability of committee members to manage the ES; and 3) the proposed management model for community networks toward an active aging society is based on four core principles: 1) responsiveness to the dynamics of the aging population, 2) integration, 3) learning and improvement, and 4) sustainability. The model incorporates input factors such as stakeholder networks, budgets, and materials/equipment, and operational processes grounded in: 1) management principles, 2) participatory approaches, 3) network development, 4) activity organization, and 5) potential development. The evaluation results of the model showed high and highest levels of appropriateness and feasibility in all aspects.

Keywords: Management Model, Community Network, Elderly, Active Aging

Received: 30 July 2025

Revised: 9 September 2025

Accepted: 9 October 2025

บทนำ

ในปัจจุบัน สังคมไทยและทั่วโลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) จากแนวโน้มผู้สูงอายุคาดการณ์ว่าภายในปี ค.ศ. 2030 ประชากรโลก 1 ใน 6 คนจะมีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยภายในปี ค.ศ. 2050 ประชากรโลกสองในสามที่มีอายุมากกว่า 60 ปีจะอาศัยอยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง (World Health Organization, 2024) สำหรับประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนาและธนาคารโลกจัดกลุ่มประเทศตามรายได้ประจำปีงบประมาณ 2567 (1 กรกฎาคม พ.ศ. 2566 – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2567) โดยไทยยังคงอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน (Upper Middle Income) (TNN., 2566) และจากสถิติจำนวนผู้สูงอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรไทยทั้งสิ้น 64,953,661 คน ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 13,602,188 คน หรือร้อยละ 20.94 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567) จึงถือได้ว่าประเทศไทยจัดเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนำมาซึ่งความท้าทายหลายประการของประเทศไทย ทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในชีวิต แต่ในขณะเดียวกันหากมีการเตรียมความพร้อมและมีการบริหารจัดการที่ดี ผู้สูงอายุสามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจได้ โดยหน่วยงานที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายที่สำคัญ ดังนี้ 1) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้มีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันของเครือข่ายชุมชนในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ ในรูปแบบของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) โดยเริ่มนำร่องตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2567 ได้ดำเนินการจัดตั้ง ศพอส. รวมจำนวน 2,218 แห่งทั่วประเทศ และ 2) กรมกิจการผู้สูงอายุส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.ผส.) ในทุกจังหวัด โดยในปัจจุบันมี รร.ผส. รวมทั้งสิ้น 3,377 แห่ง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567) ซึ่งทั้ง 2 หน่วยงานหลักมีเป้าหมายที่สำคัญคือ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุโดยชุมชนและเครือข่าย ในขณะที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ (รพ.สต.) เน้นไปที่การดูแลสุขภาพเป็นหลัก แต่เป้าหมายสุดท้ายที่เหมือนกัน คือ เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้คำจำกัดความของการสูงวัยอย่างมีสุขภาพว่า “...กระบวนการเพิ่มโอกาสในการมีสุขภาพ การมีส่วนร่วม และความปลอดภัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนเมื่ออายุมากขึ้น” (World Health Organization, 2002) ด้วยสถานการณ์สังคมสูงอายุที่เกิดขึ้นทั่วโลกและในประเทศไทย จึงมีความพยายามเสนอแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมสูงอายุ โดยแนวคิดที่มักถูกนำมาประยุกต์ใช้ คือ แนวคิดพัฒนาพลังผู้สูงอายุถูกริเริ่มโดยองค์การอนามัยโลกซึ่งพบว่า จะให้น้ำหนักที่ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ตามลำดับ สำหรับพัฒนาพลังผู้สูงอายุในวงการวิชาการและงานบริการสังคมของไทยยึดถือกรอบขององค์การอนามัยโลก โดยในภาพรวมจะให้

ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพทางกายและจิตใจซึ่งเชื่อมโยงให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมและการทำงาน (ศรีนัยดิษฐ์ เบญจพงศ์ และคณะ, 2567) อีกทั้ง ศศิธร สุขจิตต์ และคณะ (2563) ที่ทำการศึกษาพบว่า การเสริมพลังอำนาจและสร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้และการดูแลอย่างเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องสามารถให้ผู้ดูแลนำไปใช้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้

ในส่วนของจังหวัดกำแพงเพชร มีประชากรไทยทั้งสิ้น 703,341 คน เป็นผู้สูงอายุ 146,593 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.84 คน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) จะเห็นได้ว่าจังหวัดกำแพงเพชรเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ดังนั้น การบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาสังคมผู้สูงอายุให้มีศักยภาพจึงมีความจำเป็น การพัฒนาสังคมผู้สูงอายุให้มีคุณภาพซึ่งไม่สามารถดำเนินการโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งเพียงลำพัง ทั้งนี้ ชลวิทย์ เจียรจิตต์ (2565) ได้กล่าวว่าเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุ นับเป็นนวัตกรรมทางสังคมที่ช่วยขับเคลื่อนให้เห็นถึงศักยภาพของผู้สูงอายุที่พร้อมต่อการเรียนรู้ การถ่ายทอด และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ และ Noble et al. (2021) ได้ทำการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมเชิงระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิमानการมีส่วนร่วมในหลักสูตรการศึกษาหรือการเรียนรู้อย่างเป็นทางการสำหรับผู้สูงอายุส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีและความสามารถในการรับรู้ อีกทั้งพบว่า การมีส่วนร่วมในระบบการศึกษาหรือการเรียนรู้อย่างเป็นทางการส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการทำงานของสมองที่ดีขึ้น ฟังพาดตนเองได้ และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมผู้สูงอายุ

จังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ทั้งสิ้น 31 ศูนย์ สำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.ผส.) ในจังหวัดกำแพงเพชร มีทั้งสิ้น 25 แห่ง ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมที่เหมือนและแตกต่างกันไปตามบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ แต่ยังคงขาดการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุในรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากมีการพัฒนารูปแบบดังกล่าว จะช่วยให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นระบบ ก่อเกิดประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงทั้งในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรและพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ทั้งยังเป็นเครื่องมือและแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

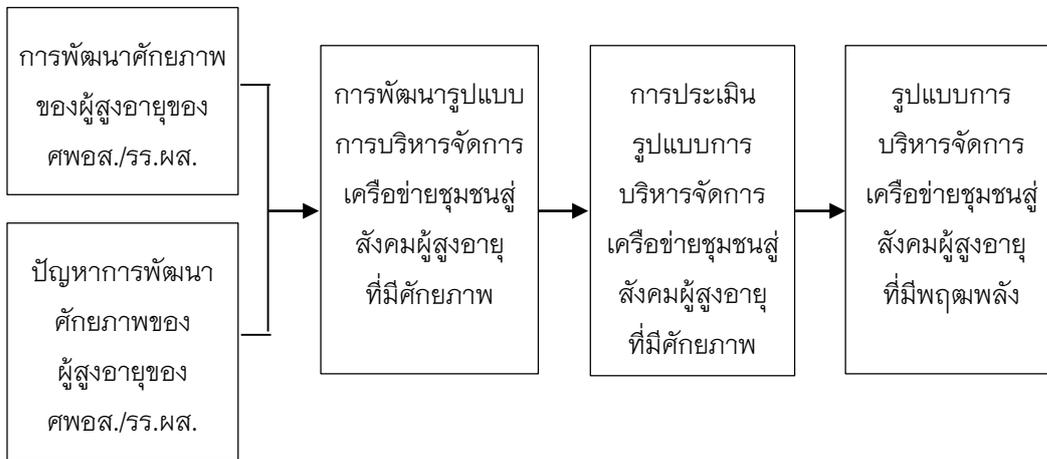
1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.ผส.) ในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัญหาดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.ผส.) ในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ได้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มาตรฐานที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมและบริการ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และกรมกิจการผู้สูงอายุ, 2558) ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด จำนวน 20 มาตรฐาน/ตัวชี้วัด และใช้วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่มีการดำเนินการใน รร.พล. (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559) คือ 1) การส่งเสริมสุขภาพร่างกาย อารมณ์จิตใจ และสังคม 2) การส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมสวัสดิการในการดูแลตนเองและการทำประโยชน์เพื่อชุมชน 4) การส่งเสริมความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และ 5) การส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำ การศึกษาปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้กำหนดปัญหาเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดกิจกรรม และ 3) ด้านตัวผู้สูงอายุ และนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพหุผล

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และปัญหาดำเนินการของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส./รร.พล.) และโรงเรียนผู้สูงอายุ (รร.พล.) ในจังหวัดกำแพงเพชร
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพหุผล มีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพที่เหมาะสม ตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ประเภท 5 กลุ่ม ดังนี้

1. คณะกรรมการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ศึกษาจากประชากร โดยเป็น ศพอส. และรร.พส. ที่มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) ประธานหรือกรรมการ ศพอส. ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 23 ศูนย์ มีข้อมูลครบถ้วน 17 ศูนย์ 2) ผู้อำนวยการหรือผู้บริหาร รร.พส. ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 19 โรงเรียน มีข้อมูลครบถ้วน 16 โรงเรียน

2. ผู้สูงอายุ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อยู่ในระดับตำบลที่ ศพอส. หรือ รร.พส. ตั้งอยู่ โดยเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างน้อยกลุ่มละ 400 คน ตามที่ Israel (2023) แนะนำวิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ความเชื่อมั่น 0.05 และทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ได้แก่ 2.1) ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก ศพอส. จำนวน 425 คน 2.2) นักเรียน รร.พส. 400 คน และ 2.3) ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือใช้บริการ ศพอส. หรือผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นนักเรียน รร.พส. จำนวน 425 คน

สำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพหุผลพลั่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ศพอส. หรือ รร.พส. หรือผู้ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ศพอส. หรือ รร.พส. หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในเขตภาคเหนือ จำนวน 3 คน ในระดับจังหวัด จำนวน 7 คน ในระดับอำเภอ ๆ ละ 1 คน จำนวน 11 คน ตัวแทน ศพอส. หรือ รร.พส. ประเภทละ 3 คน และนักวิชาการ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 29 คน และทำการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพหุผลพลั่ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

เครื่องมือการวิจัย ในการวิจัยในการศึกษาศักยภาพและปัญหาการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับประธานหรือกรรมการ ศพอส. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ ศพอส. ตอนที่ 2 การดำเนินการ ศพอส. ตอนที่ 3 ปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ชุดที่ 2 สำหรับประธานหรือผู้อำนวยการ รร.พส. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน เช่นเดียวกับแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 3 สำหรับผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก ศพอส. / รร.พส. โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน โดย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ และตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการมาเป็นสมาชิก ชุดที่ 4 สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรม ศพอส. เพื่อระบุสาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรม ศพอส. หรือ รร.พส. โดยแบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบเลือกตอบและตรวจสอบรายการ

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุ โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุในด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ระดับมากที่สุด ถึงระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือทุกฉบับทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และนำมาหาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) แบบสอบถามทุกชุดที่ใช้เลือกข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 และมีการปรับแก้แบบสอบถามเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ

การรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยการประสานไปยังประธาน ศพอส. ผู้อำนวยการ รร.ผส. ในจังหวัดกำแพงเพชร และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุ จำนวน 2 วัน โดยวันแรกเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ แนวทางในการสร้างเครือข่ายชุมชนในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร วันที่สอง นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นที่ 1 มานำเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ว่ารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพควรมีองค์ประกอบ และรูปแบบอย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ศพอส. และ รร.ผส. จังหวัดกำแพงเพชร

การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศพอส. มาตรฐานที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมและบริการ มีการดำเนินการในทุก ศพอส. มี 6 กิจกรรม เช่น มีบริการตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น มีกิจกรรมส่งเสริม การบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนที่มีการดำเนินการน้อยสุด คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์สามารถเข้าใช้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ (ร้อยละ 5.88) การจัดระบบฐานข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เช่น ข้อมูลผู้สูงอายุ ข้อมูลกลุ่มอาชีพ และสังคมข้อมูลอาสาสมัคร (ร้อยละ 17.65)

สำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ผ่าน รร.พส. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ พบว่า ในด้านร่างกาย จะจัดกิจกรรมการตรวจสุขภาพเบื้องต้น การดูแลสุขภาพ และการป้องกันรักษาโรค การออกกำลังกายรูปแบบต่าง ๆ การบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการ หรืออาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในทุก รร.พส. (ร้อยละ 100.00) กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ และการส่งเสริมให้เป็นแกนนำ หรือบุคคลตัวอย่างในการดูแลสุขภาพ (ร้อยละ 56.25) ด้านอารมณ์ และจิตใจ จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมผ่อนคลายความเครียด การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ และจิตใจของผู้สูงอายุ (ร้อยละ 100.00) กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (ร้อยละ 56.25) กิจกรรมด้านสังคมกิจกรรมที่จัดมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมและกิจกรรมงานเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรม งานเฉลิมฉลอง และงานทางศาสนาของชุมชน (ร้อยละ 93.75) กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ไลน์ เฟซบุ๊ก (ร้อยละ 31.25) ด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมที่จัดมากที่สุดคือ การทำผลิตภัณฑ์ หรือการทำกิจกรรมที่ทำให้มีรายได้หรือมีงานทำ (ร้อยละ 87.50) กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การจัดทำบัญชีครัวเรือน (ร้อยละ 25.00)

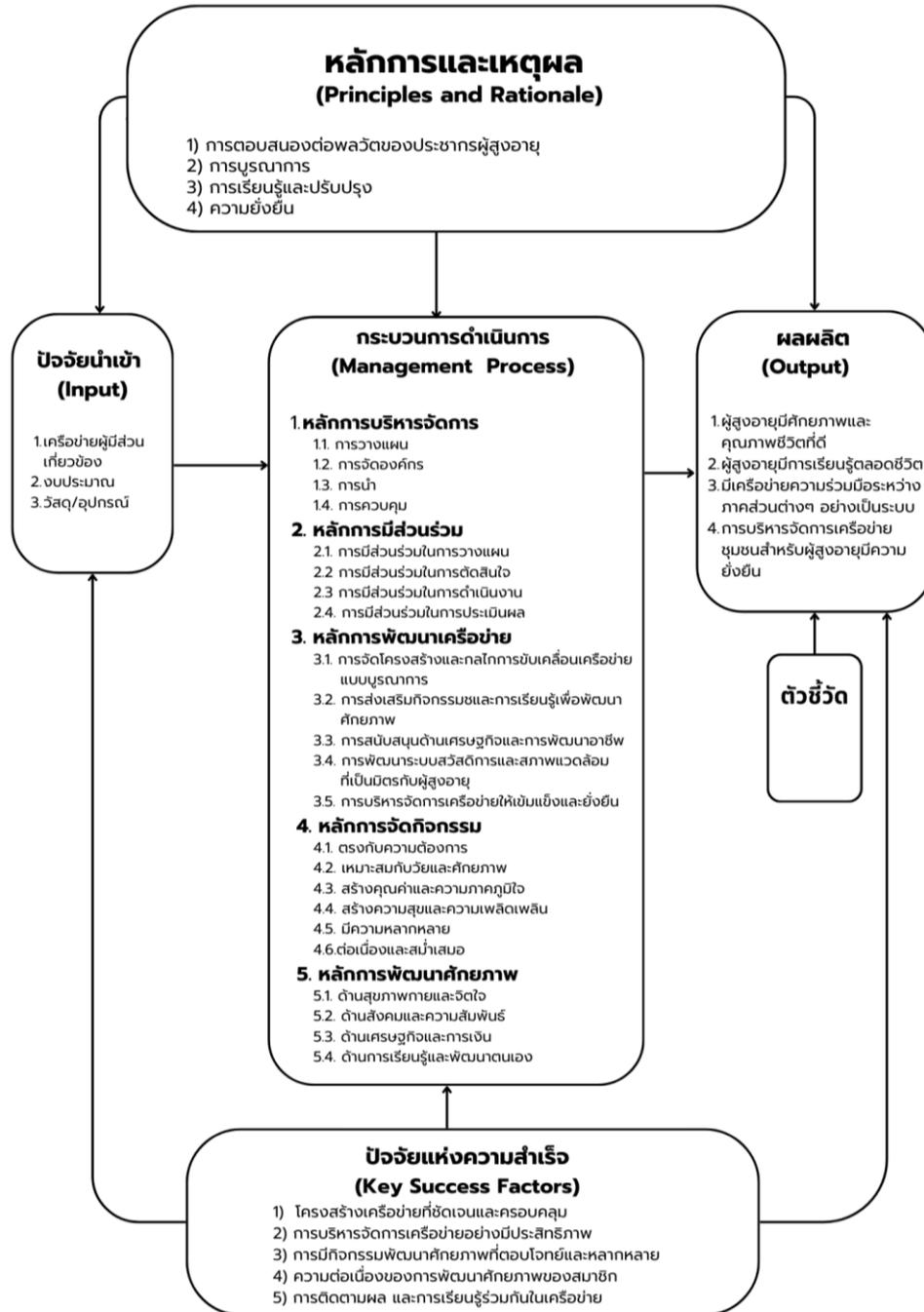
ปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของ ศพอส. และ รร.พส.จังหวัดกำแพงเพชร

ปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของ ศพอส. ในภาพรวมพบปัญหาการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ ศพอส. ไม่ต่อเนื่อง (ร้อยละ 41.18) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ ศพอส. ไม่ต่อเนื่อง (ร้อยละ 41.18) รองลงมา คือ วัสดุ อุปกรณ์ในการบริหารจัดการ ศพอส. ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 29.41) สำหรับด้านการจัดกิจกรรมใน ศพอส. คือ การขาดวิทยากรที่ชำนาญการที่เป็นแกนนำหลักในการดำเนินกิจกรรม (ร้อยละ 35.29) รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมไม่ทั่วถึง (ร้อยละ 29.41) ด้านตัวผู้สูงอายุ คือ ไม่มีพาหนะในการมา/ผู้ที่มาส่งเข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 41.18) รองลงมา คือ มีปัญหาด้านสุขภาพ มีภารกิจในการประกอบอาชีพจึงเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้หรือได้บางส่วน และมีภารกิจในการดูแลสุขภาพอื่น (ร้อยละ 35.29)

ปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของ รร.พส. ปัญหาที่พบมากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านบริหารจัดการ รร.พส. พบปัญหา คณะกรรมการ รร.พส. ไม่มีเวลาในการมาบริหารจัดการ รร.พส. มากที่สุด (ร้อยละ 56.25) ด้านบริหารจัดการ รร.พส. คือ การติดต่อสื่อสาร การประสานงานล่าช้าในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ (ร้อยละ 37.50) รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมไม่ทั่วถึง (ร้อยละ 31.25) และด้านตัวผู้สูงอายุ คือ ไม่มีพาหนะ/ผู้ที่มาส่งเข้าร่วมในการมาเข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 37.50) รองลงมา คือ มีภารกิจในการประกอบอาชีพ จึงเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้ หรือได้บางส่วน (ร้อยละ 31.25) และมีภารกิจอื่น ๆ ในชุมชนมาก ตามลำดับ

รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

จากข้อมูลและการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ สามารถสรุปออกมาได้ ดังในภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีหลักการและเหตุผล (Principles and Rationale) ที่สำคัญ 4 หลักการ คือ 1) การตอบสนองต่อพลวัตของประชากรผู้สูงอายุ 2) การบูรณาการ 3) การเรียนรู้และปรับปรุง และ 4) ความยั่งยืน โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ เครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง งบประมาณ และวัสดุ/อุปกรณ์ ผ่านกระบวนการดำเนินการ (Management Process) โดยยึด 1) หลักการบริหารจัดการ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการพัฒนาเครือข่าย 4) หลักการจัดกิจกรรม และ 5) หลักการพัฒนาศักยภาพ โดยเป้าหมาย คือ ผลผลิต 4 ประการ คือ 1) ผู้สูงอายุมีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี 2) ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และ 4) การบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนสำหรับผู้สูงอายุมีความยั่งยืน ทั้งนี้ รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ 1) โครงสร้างเครือข่ายที่ชัดเจนและครอบคลุม 2) การบริหารจัดการเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การมีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่ตอบโจทย์และหลากหลาย 4) ความต่อเนื่องของการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก และ 5) การติดตามผล และการเรียนรู้ร่วมกันในเครือข่าย ซึ่งต้องมีตัวชี้วัดในการวัดผลลัพธ์ของรูปแบบ ทั้งนี้ผลการประเมินรูปแบบในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$) และในทุกรายข้อค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของ ศพอส. และ รร.พส. ในจังหวัดกำแพงเพชร จะจัดกิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพ ด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในหลาย ๆ เรื่องที่พบว่า การทำกิจกรรมใน ศพอส. และ รร.พส. เป็นกิจกรรมที่เน้นเรื่องสุขภาพกาย และสุขภาพใจ รวมทั้งการส่งเสริมให้เข้าสังคม ดังที่ ประภาพร คำแสนราช และคณะ (2565)

ที่ทำการวิจัยแล้ว พบว่า กิจกรรมที่จัดมากที่สุดใน รร.พล. คือ ด้านสุขภาพ จัดค่อนข้างมาก คือ ด้านสังคม-วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่ง สุวิมล ทาริวงศ์ และคณะ (2566) ได้วิจัยระบบ และกลไกการดำเนินงาน รร.พล. ได้แก่ การพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย การพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านสังคม การพัฒนาด้านสติปัญญา การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาและพัฒนา อาชีพและการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ในขณะที่ ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ และคณะ (2560) ค้นพบว่า จุดแข็ง รร.พล. คือ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพและการดูแลตัวเอง และแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรม ที่หลากหลาย ควรส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความสัมพันธ์ ที่ดีกับคนในชุมชน และควรส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม จากผลการวิจัย ของ Marzo et al. (2023) พบว่า จำเป็นต้องอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม อย่างมากในการทำกิจกรรมทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ เพื่อรักษาและ/หรือปรับปรุง คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต รวมถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สุขภาพและบริการทางสังคม สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ส่วนบุคคล และปัจจัยกำหนดพฤติกรรม Bone et al. (2024) ได้ศึกษาข้อมูลระยะยาวของผู้สูงอายุ จำนวนกว่า 8,700 คน ในสหรัฐฯ โดยวัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมยามว่าง 4 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมทางกาย กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมใช้ความคิดและกิจกรรมชุมชน แล้วติดตามผลลัพธ์ ด้านสุขภาพและการดำรงชีวิตหลังจาก 8 ปีข้างหน้า พบว่า การมีกิจกรรมทางกายเป็นประจำ และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกชัดเจนกับประสบการณ์ผู้สูงอายุที่ดี ในหลายด้านมากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ทำกิจกรรม และจากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรม ที่มีการดำเนินการน้อยสุด คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์สามารถเข้าใช้ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต และจัดกิจกรรมเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับแนวโน้ม การใช้อินเทอร์เน็ต ระหว่างปี พ.ศ. 2566 (ไตรมาส 1) – 2567 (ไตรมาส 1) ของประเทศไทย จากการที่พบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 87.60 ในปี พ.ศ. 2566 (ไตรมาส 1) เป็นร้อยละ 89.50 ในปี พ.ศ. 2567 (ไตรมาส 1) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพร คำแสนราช และคณะ (2565) ที่พบว่า กิจกรรมค่อนข้างปานกลาง คือ ด้านเศรษฐกิจ ที่จัดน้อยที่สุด คือ ด้านนวัตกรรมการและเทคโนโลยี และ วินารัตน์ แสงวงกิจ (2562) ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ ผลการศึกษาของ He et al. (2025) ที่ได้ศึกษาศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในประเทศจีน พบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ จะกลายเป็นรากฐานของการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า กิจกรรมด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนน้อย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมักจะจัดให้กับผู้ดูแลค่าใช้จ่ายของครอบครัว

มากกว่าผู้สูงอายุ ผลการศึกษาเหล่านี้ยืนยันว่าการเสริมพละกำลังและการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ไม่เพียงส่งผลดีต่อผู้สูงอายุเอง แต่ยังสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนโดยรวมอย่างเป็นรูปธรรม

2. ปัญหาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของ ศพอส. และ รร.พส. จังหวัดกำแพงเพชร ที่เป็นปัญหามากสุดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ ศพอส. ไม่ต่อเนื่อง และไม่มีพาหนะ/ผู้มาส่ง เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุไม่มีเวลาในการมาบริหารจัดการโรงเรียน ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานูภาพ รักษ์สุวรรณ และ มนตรี พานิชยานุวัฒน์ (2566) พบว่า ข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ ปัญหาการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง และความยั่งยืนของการดำเนินงาน และการขาดการให้ความสำคัญกับคุณสมบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศักยภาพของบุคลากรที่จะมาขับเคลื่อน ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของผู้สูงอายุเกี่ยวกับที่มาของ ศพอส. การขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน แต่จากการศึกษาของ ปวีณ์สุตา จันทุณี และคณะ (2567) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยที่ผ่านมา การขับเคลื่อนส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบแยกส่วน ไม่เกิดบูรณาการทรัพยากรต่าง ๆ มีความซ้ำซ้อนทั้งในเชิง ประเด็นและพื้นที่ จากการศึกษาของ Townsend et al. (2021) พบว่า ประเด็นหลัก 4 ประการ ของอุปสรรค และปัจจัยที่อาจทำให้เข้าร่วมการมีส่วนร่วมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร (เช่น อายุ และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม) ปัจจัยภายในบุคคล (เช่น แรงจูงใจ และสุขภาพ) สิ่งแวดล้อม/โครงสร้างพื้นฐาน (เช่น การเข้าถึง การขนส่ง และความสามัคคีในละแวกบ้าน) และเครือข่ายสังคม (โดยเฉพาะขนาดเครือข่ายที่มีอยู่ก่อน) จากข้อค้นพบ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุต้องวางแผนในการป้องกันปัญหาดังกล่าว

3. รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีพละกำลัง ทั้งนี้ ภัททวิ ศิริรัตน์ และคณะ (2566) ได้สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ความร่วมมือกันทำงาน การวางแผน การติดตามประเมินผล และงบประมาณ ธนา พุทธาภรณ์ และ ยงยุทธ ติตินิลนิต (2567) รายงานว่าการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การสร้าง ภาติเครือข่าย 2) การพัฒนาศักยภาพภาติเครือข่าย 3) การอบรมให้ความรู้ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 4) ผู้ดูแลสูงอายุเป็นแกนนำส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่บ้าน 5) ทีมพี่เลี้ยงนิเทศติดตาม ประเมินผล และ 6) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดย อานูภาพ รักษ์สุวรรณ และ มนตรี พานิชยา นุวัฒน์ (2566) ได้ค้นพบว่า ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อน ศพอส. ให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ แนวทางสร้างเสริม ศักยภาพผ่านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเองก็ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยในต่างประเทศ จากการศึกษารายงานของ Sadabadi et al. (2024) โดยการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า โครงการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุผ่านนวัตกรรมทางสังคมช่วยก่อให้เกิด

ผลลัพธ์เชิงบวกหลายด้าน ได้แก่ 1) การสร้างงานให้ผู้สูงอายุ 2) การเพิ่มความสัมพันธ์ทางสังคม 3) การลดผลกระทบของผู้สูงอายุ (ทั้งทางร่างกายและจิตใจ) และ 4) การเพิ่มการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในสังคม แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่สร้างขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมากที่สุดในทุกประเด็น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุขควรสนับสนุนในการนำรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพไปใช้โดยให้หน่วยงานในระดับจังหวัด คือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก มีการตั้งคณะกรรมการจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับและมีการวางแผนในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในระยะยาว

2. ในเชิงการปฏิบัติรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ในระดับ ศพอส. และ รร.พส. สามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพไปปฏิบัติได้ในบางส่วนตามบริบทของชุมชนได้เช่นกัน เช่น กระบวนการดำเนินการ หรือการส่งเสริมปัจจัยที่ทำให้รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

3. ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในด้านเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต ไลน์ เฟซบุ๊ก และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์สามารถเข้าใช้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ เช่น ข้อมูลผู้สูงอายุ ข้อมูลวิทยากร ข้อมูลการจัดกิจกรรม ฯลฯ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ซึ่งในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ อีกทั้งเป็นพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีที่อยู่รอบตัว

4. ปัญหาดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ ที่สำคัญ คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ ศพอส. ไม่ต่อเนื่อง และไม่มีพาหนะ/ผู้มาส่งเข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการ รร.พส. ไม่มีเวลาในการมาบริหารจัดการ รร.พส. ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้มีการดำเนินการที่ต่อเนื่องและหาวิธีการในการที่จะทำให้ผู้ที่ไม่มีความพาหนะ/ผู้มาส่งเข้าร่วมกิจกรรมสามารถมาร่วมกิจกรรมได้ อาทิ เช่น จัดรถไปรับ-ส่ง การขอให้เพื่อนร่วมทางเดียวกันรับเพื่อนร่วมทาง ฯลฯ ตลอดจนการอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของคณะกรรมการที่ต้องใช้เวลาในการมาบริหารจัดการ

5. ควรวางแผนในการส่งเสริมปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพไปใช้ในการดำเนินการ และการประเมินผลตามตัวชี้วัดเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพไปใช้ในจังหวัดกำแพงเพชร หรือไปใช้ในจังหวัดที่มีบริบทใกล้เคียง และมีวิจัยเพื่อประเมินผลการนำไปใช้
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในด้านเทคโนโลยี ความฉลาดรู้ด้านเทคโนโลยี

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). *คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ*. กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566, 1 มิถุนายน). *ข้อมูลผู้สูงอายุทั่วไป*. กรมกิจการผู้สูงอายุ.
<https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/2387>.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2567, 31 ธันวาคม). *สถิติผู้สูงอายุ ธันวาคม 2567*. กรมกิจการผู้สูงอายุ.
https://www.dop.go.th/th/statistics_page?cat=1&id=2566
- ชลวิทย์ เจียรจิตต์. (2565). ผู้สังคมชาญชรา: นวัตกรรมทางสังคมกับการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุในสังคมไทย. *วารสารพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร*, 24(1), 49–67.
- ณัทกวี ศิริรัตน์, โชติ บดีรัฐ, และศรชัย ท้าวมิตร. (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(1), 325–341.
- ธนา พุทธากรณ์ และยงยุทธ ธิตินิลนิธิ. (2567). ผลของการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอำเภอท่าช้างจังหวัดสิงห์บุรี. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 9(12), 768–784.
- ประภาพร คำแสนราช, จตุพร แพงจักร, สุเวช พินน้ำเย็น, งามนิษฐ์ ราชกิจ, และธนาท นิตย์คำหาญ. (2565). การประเมินการจัดกิจกรรมการศึกษา โรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอินทร์เทิร์น*, 2(1), 58–66.
- ปวีณ์สุดา จันहुณี, สุเชาว์น มีหนองหว่า, และสุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2567). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบนฐานการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการของภาคีเครือข่าย. *วารสารคุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 14(2), 281–292.

- ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, สุรีย์ ธรรมิกบวร, และสุรสม กฤษณะจุก. (2560). โรงเรียนผู้สูงอายุกับการพัฒนา
ศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นอีสาน. *วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร*, 14(1), 133–162.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และกรมกิจการผู้สูงอายุ. (2558). *คู่มือมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนา
คุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ*.
https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1611744492-338_0.pdf
- วีณารัตน์ แสงวงกิจ. (2562). การพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ
ในจังหวัดเชียงราย โดยใช้รูปแบบการฝึกอบรมฐานสมรรถนะ. *วารสารจันทร์เกษมสาร*,
25(2), 80–94.
- ศรัณย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์, เขาวฤทธิ์ เขาว์แสงรัตน์, และฟ้าใส สามารถ. (2567). พฤติกรรมผู้สูงอายุ:
การทบทวนแนวคิดในบริบทของไทย. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 18(61), 504–515.
- ศศิธร สุขจิตต์, จงรัก ดวงทอง, และวรวิภา ฐะคำ. (2563). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแล
ผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายชุมชน ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัด
อุตรดิตถ์. *วารสารสภากาชาดสาธารณสุขชุมชน*, 2(3), 109–118.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567, 30 เมษายน). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.2567* (ไตรมาส 1). สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240531072624_68686.pdf
- สุวิมล ทาริวรงค์, จิตศิริณ ก้อนคง, และอรรถพล รอดแก้ว. (2566). ระบบและกลไกการดำเนินงาน
โครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (โรงเรียนผู้สูงอายุ) เทศบาล
ตำบลพลายชุมพลอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*,
18(2), 61–76.
- อานุภาพ รัชสุวรรณ และมนตรี พานิชยานุวัฒน์. (2566). แนวทางการยกระดับการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*,
16(4), 523–542.
- TNN. (2566, 8 กรกฎาคม). *ธนาคารโลกจัดไทยอยู่กลุ่มรายได้ปานกลางบน: ย่อโลกเศรษฐกิจ*.
<https://www.youtube.com/watch?v=e-lQikjwips>
- Bone, J. K., Bu, F., Sonke, J. K., & Fancourt, D. (2024). Leisure engagement in older age is related
to objective and subjective experiences of aging. *Nature Communications*, 15(1), 1499.
<https://doi.org/10.1038/s41467-024-45877-w>
- He, J., Sui, D., Li, L., & Lv, X. (2025). Fueling the development of elderly care services in China
with digital technology: A provincial panel data analysis. *Heliyon*, 11(3), e41490.
<https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e41490>

- Israel, G. D. (2023, March 30). *Determining sample size* (Fact Sheet PEOD6). University of Florida, Institute of Food and Agricultural Sciences (IFAS), Florida Cooperative Extension Service.
<https://www.psychosphere.com/Determining%20sample%20size%20by%20Glen%20Israel.pdf>
- Marzo, R. R., Khanal, P., Shrestha, S., Mohan, D., Myint, M. K., & Su, T. T. (2023). Determinants of active aging and quality of life among older adults: a systematic review. *Frontiers in Public Health, 11*, 1193789.
<https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1193789>
- Noble, C., Medin, D., Quail, Z., Young, C., & Carter, M. (2021). How does participation in formal education or learning for older people affect wellbeing and cognition? A systematic literature review and meta-analysis. *Gerontology & Geriatric Medicine, 7*, 1–15.
<https://doi.org/10.1177/2333721420986027>
- Sadabadi, A. A., Heidari, B., & Shahi, N. (2024). Capacity-building among older people: investigating processes of social innovation. *International Journal of Care and Caring, 9*(2), 232–250. <https://doi.org/10.1332/23978821Y2024D000000076>
- Townsend, B. G., Chen, J. T.-H., & Wuthrich, V. M. (2021). Barriers and facilitators to social participation in older adults: a systematic literature review. *Clinical Gerontologist, 44*(4), 359–380. <https://doi.org/10.1080/07317115.2020.1863890>
- World Health Organization. (2002, April 7). *Active aging: A policy framework*. Geneva: WHO.
<https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2014/06/WHO-Active-Ageing-Framework.pdf>
- World Health Organization. (2024, October 1). *Ageing and health*. World Health Organization.
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd Ed.). Harper.

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างจรรยาบรรณ (Soft Skills) ของนิสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีตามกลุ่มอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง

อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Corresponding author E-mail: apditl@rpu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการด้านจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงานจากสถานประกอบการ 2) ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการปฏิบัติงานของนิสิต 3) ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมจรรยาบรรณที่บูรณาการการศึกษาทั่วไป สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน 4) แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีตามกลุ่มอุตสาหกรรม เครื่องมือที่ใช้คือ 1) แบบสำรวจความต้องการจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงาน 2) แบบประเมินความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของนิสิต 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมจรรยาบรรณ และ 4) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1-2 คัดเลือกแบบกำหนดโควต้าตามกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มที่ 1 ผู้แทนสถานประกอบการ 116 คน กลุ่มที่ 2 นิสิตฝึกปฏิบัติงาน 129 คน ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 และสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มที่ 3 ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ 5 คนในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะที่นิสิตต้องพัฒนาเร่งด่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมการแพทย์ ครบวงจร คือ การเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม ($M = 5.00$) กลุ่มอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ กลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล และกลุ่มอุตสาหกรรมพัฒนาทักษะและกำลังคน คือ การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน ($M = 4.35, 4.57$ และ 4.69 ตามลำดับ) กลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ การสื่อสาร และการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน ($M = 5.00$) 2) สถานประกอบการพึงพอใจต่อทักษะของนิสิตโดยรวมระดับมาก ($M = 4.36$) 3) นิสิตพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมจรรยาบรรณโดยรวมระดับมาก ($M = 4.36$) และพึงพอใจต่อทักษะของนิสิตโดยรวมระดับมาก ($M = 4.30$) 4) แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต จำแนกได้เป็น 5 แนวทางตามบริบทของกลุ่มอุตสาหกรรม นำมาบูรณาการกับรายวิชา ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 5 รายวิชา และวิชาด้านการฝึกสหกิจและการฝึกปฏิบัติงาน 3 รายวิชา

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะในการทำงาน ทักษะ Soft Skills กลุ่มอุตสาหกรรม

รับบทความ: 15 กรกฎาคม 2568

แก้ไขเสร็จ: 1 ตุลาคม 2568

ตอบรับบทความ: 14 ตุลาคม 2568

The Soft Skills Development Approaches of Rajapruk University Students Based on High Value-Added Industries

Aphaphon Ditlek

Office of General Education Rajapruk University

Corresponding author E-mail: apditl@rpu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the soft skills required by employers, 2) employer satisfaction with students' work performance, 3) student satisfaction with soft-skills enhancement activities integrating general education, cooperative education, and work-integrated learning, and 4) the development guidelines for enhancing soft skills of Rajapruk University students based on high value-added industry groups. The research instruments consisted of: 1) a survey on essential soft skills for work, 2) an employer satisfaction evaluation form regarding student work performance, 3) a student satisfaction evaluation form regarding soft-skills enhancement activities, and 4) an interview form for experts' opinions on guidelines for soft-skills development. The data were collected from three sample groups. Groups 1 and 2 were selected using a quota sampling method based on industry groups. Group 1 comprised 116 representatives of establishments, and Group 2 comprised 129 students who undertook internships in the first semester of the 2023 academic year. Group 3 consisted of five experts who validated the appropriateness of the proposed soft-skills development guidelines. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that: 1) The most urgently required skill in the medical hub industry was Leadership and Social Influence ($M = 5.00$). The aviation and logistics, digital, and workforce-and-education industry groups required Resilience, Stress Tolerance, and Flexibility ($M = 4.35$, 4.57 , and 4.69 , respectively). The high-income and medical tourism industry groups required both Communication Skills and Resilience, Stress Tolerance, and Flexibility ($M = 5.00$). 2) Employers were highly satisfied with students' overall work performance ($M = 4.36$). 3) Students were highly satisfied with soft-skills enhancement activities integrating CWIE ($M = 4.36$) and with their overall skills ($M = 4.30$). 4) The guidelines for soft-skills development were categorized into five approaches based on the contexts of high value-added industries, and these were integrated into five general education courses and three cooperative and work-training courses.

Keywords: Work Skills, Development Soft Skills, Industry Groups

Received: 15 July 2025

Revised: 1 October 2025

Accepted: 14 October 2025

บทนำ

เนื่องด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ส่งผลให้ความต้องการคุณลักษณะของบุคลากรที่เข้าสู่สถานประกอบการแตกต่างกันไปจากเดิม ภาคอุตสาหกรรมจึงเป็นหน่วยที่ช่วยสะท้อนความต้องการด้านทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับบุคลากร และภาคการศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชน เตรียมความพร้อมผลิตบุคลากรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตรงตามความต้องการให้ภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563)

เครือข่ายการพัฒนาอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน จึงริเริ่มโครงการการบูรณาการการศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ในปี พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว และจัดทำ “โครงการบูรณาการการศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” (เรวัตดี คักดีตุลยธรรม และ อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก, 2565) จากการวิเคราะห์ผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนิสิต ในปีการศึกษา 2562–2563 จาก 3 กลุ่มอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง คือ กลุ่มอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ กลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล และกลุ่มอุตสาหกรรมพัฒนาทักษะและกำลังคน พบว่า ทักษะที่ทุกกลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วน คือ การใช้เทคโนโลยี และการให้เหตุผล การตัดสินใจ

การพัฒนาจรรยาบรรณทักษะจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงานในสถานการณ์จริง จึงมีนักวิชาการที่สนใจศึกษาจรรยาบรรณทักษะของผู้เรียนและบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สุรพงษ์ โพธิ์ขาว (2560) ศึกษา “ความต้องการกิจกรรมในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการใช้ชีวิตสำหรับนักศึกษาปริญญาโท” และปกรณ์ โปรรุ่งโรจน์ และ ณกมล จันทร์สม (2564) ศึกษา “ปัจจัยด้านจรรยาบรรณที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มเจนเอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร” ซึ่งล้วนเป็นการศึกษาเพื่อหาวิธีการพัฒนาจรรยาบรรณทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณ และประสิทธิภาพการทำงาน และมีงานวิจัยต่างประเทศ เช่น Marlina (2021) ศึกษาการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ของนักเรียนด้วยวิธีการทำงานเป็นกลุ่มในการเรียนรู้การบัญชี ต้นทุน Tem et al. (2020) ศึกษาการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถของผู้ประกอบการ งานวิจัยเหล่านี้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางอารมณ์เป็นสำคัญ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังที่กล่าวมา พบประเด็นปัญหา คือ ยังขาดข้อมูลแนวทางการพัฒนาทักษะที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบกับผู้วิจัยเห็นว่า สมควรศึกษาเพื่อเติมเต็มความรู้ด้านการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ตามกลุ่มอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูงอย่างต่อเนื่อง ให้ครบทุกกลุ่ม

ที่มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอน และครอบคลุมทุกมิติ ทั้งจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การสอนและการนิเทศงาน ผู้แทนสถานประกอบการ และนิสิตที่ปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงทั้งต่อนิสิตที่จะได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและตรงกับความต้องการในสายงาน ผู้สอนและมหาวิทยาลัยมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตตามกลุ่มอุตสาหกรรม โดยบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้พร้อมในการปฏิบัติงานตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาศักยภาพบุคคลของภาครัฐ และสถานประกอบการจะได้บุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนจรรยาบรรณที่สอดคล้องกับความต้องการในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการด้านจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงานจากสถานประกอบการ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิต
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมจรรยาบรรณที่บูรณาการการศึกษาทั่วไป และสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ตามกลุ่มอุตสาหกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้แทนสถานประกอบการที่ควบคุมการปฏิบัติงานของนิสิตภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 163 คน 2) นิสิตทุกคนที่ปฏิบัติงานในภาคจำนวน 191 คน (สำนักสหกิจศึกษาและแนะแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 2566) และ 3) ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1-2 คัดเลือกแบบกำหนดโควตาและคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ณ ระดับค่าคลาดเคลื่อนที่ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	สาขาวิชา	ผู้แทนสถานประกอบการ		นิสิต	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. อุตสาหกรรมการแพทย์ ครบวงจร	สาธารณสุขศาสตร์	5	4	8	5
2. อุตสาหกรรมการบิน และโลจิสติกส์	การจัดการโลจิสติกส์ และซัพพลายเชน	37	26	43	29

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มอุตสาหกรรม	สาขาวิชา	ผู้แทนสถานประกอบการ		นิสิต	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
3. อุตสาหกรรมดิจิทัล	การตลาดดิจิทัล	37	26	42	28
	เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจ	3	2	5	3
	เทคโนโลยีสารสนเทศ	2	1	2	1
	คอนเทนต์การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์	1	1	1	1
	4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	3	2	4	3
	ท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ				
5. อุตสาหกรรมพัฒนาทักษะและกำลังคน	การบริหารธุรกิจ	12	9	20	14
	การบัญชี	63	45	66	45
รวม		163	116	191	129

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน นวัตกรรมการศึกษา 2) อดีตผู้อำนวยการสำนักพัฒนานิสิต มีประสบการณ์ด้านจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะนิสิต และเชี่ยวชาญด้านบริหารธุรกิจ 3) ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีประสบการณ์นิเทศงานกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล 4) ผู้สอนและนิเทศงานกลุ่มอุตสาหกรรมพัฒนาทักษะและกำลังคน ด้านการบัญชี และ 5) หัวหน้างานที่มีประสบการณ์บริหารงานในประเทศไทยและต่างประเทศ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง Operations Support Director ในบริษัทที่ประเทศเวียดนาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องตามแนวคิดเรื่องทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของ The Partnership for 21st Century Learning (P21) และทักษะสำคัญในการทำงานในอนาคตของ World Economic Forum (2020) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Gagné และทฤษฎีการสอนของ Bruner การจัดการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ และการดำเนินงานสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ เพื่อออกแบบเครื่องมือวิจัย และศึกษาแนวทางพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตตามกลุ่มอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสำรวจความต้องการการจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงานจากสถานประกอบการ เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ 10 ข้อ ตามแนวคิดของ P21 และ World Economic Forum (2020) กำหนดทักษะที่สำรวจ 10 ทักษะ ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์และการให้เหตุผล 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน 4) การคิดเชิงวิพากษ์ การตัดสินใจ และการประเมินค่า 5) ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม 6) การเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม 7) การใช้เทคโนโลยี 8) การออกแบบสื่อเทคโนโลยี 9) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว และ 10) การสื่อสาร หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่า IOC รายข้อ 1.00 ทุกข้อ ปรับปรุงและทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.87

2. แบบประเมินความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของนิสิต เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ 48 ข้อ มีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.97

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมจรรยาบรรณ เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ 28 ข้อ ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.67-1.00 แก้ไข นำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน หาค่าประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.92

4. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างคำถามปลายเปิด 10 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยปรึกษาที่ปรึกษาวิจัยและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม เพื่อตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมเนื้อหา

การรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้แทนสถานประกอบการโดยส่งแบบสอบถามให้กับผู้แทนสถานประกอบการ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ผ่านอาจารย์นิเทศแต่ละกลุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตโดยส่งแบบสอบถามให้นิสิตทุกคนที่ปฏิบัติงานในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีต่อแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความต้องการการจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงาน โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนโดยพิจารณาจากทักษะที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการ

ในลำดับที่ 1-2 ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม พิจารณาจากทักษะที่สถานประกอบการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของนิสิตรายด้านและรายข้อ 2 อันดับสุดท้าย

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของนิสิต โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และจัดประเด็นหมวดหมู่

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมด้านจรรยาบรรณ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา จัดประเด็นหมวดหมู่

4. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตตามกลุ่มอุตสาหกรรม โดยจัดประเด็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ควรพัฒนาในทักษะแต่ละด้าน หัวข้อเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน ชั่วโมงการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตตามกลุ่มอุตสาหกรรม โดยจัดประเด็นข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิต

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงานกับสถานประกอบการของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมผู้วิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาพรวมลำดับความต้องการจรรยาบรรณที่จำเป็นในการทำงาน

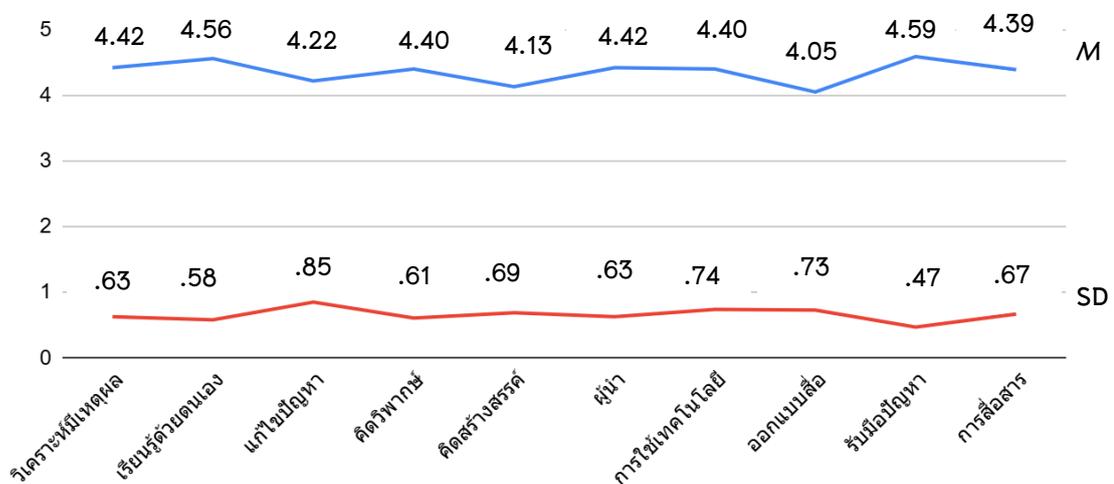
ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน	ค่าเฉลี่ยความต้องการ					M	SD	ระดับ	ลำดับ
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5				
1. การคิดวิเคราะห์และการให้เหตุผล	4.50 (.58)	3.88 (.65)	4.20 (.66)	3.00 (.00)	4.44 (.60)	4.00	.50	มาก	8
2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.50 (.58)	4.15 (.61)	4.43 (.68)	3.00 (.00)	4.43 (.66)	4.10	.51	มาก	6
3. การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน	4.50 (.58)	4.00 (.69)	4.30 (.70)	4.50 (.71)	4.17 (.67)	4.30	.67	มาก	4
4. การคิดเชิงวิพากษ์ การตัดสินใจ และการประเมินค่า	4.25 (.96)	3.81 (.80)	4.20 (.81)	3.50 (.71)	4.13 (.67)	3.98	.79	มาก	9
5. ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม	4.50 (1.00)	4.04 (.77)	4.50 (.68)	3.50 (.71)	4.48 (.64)	4.20	.76	มาก	5
6. การเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม	5.00 (.00)	3.96 (.77)	4.20 (.71)	4.50 (.71)	4.28 (.71)	4.39	.58	มาก	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ทักษะที่จำเป็น ต่อการทำงาน	ค่าเฉลี่ยความต้องการ					M	SD	ระดับ	ลำดับ
	กลุ่ม ที่ 1	กลุ่ม ที่ 2	กลุ่ม ที่ 3	กลุ่ม ที่ 4	กลุ่ม ที่ 5				
7. การใช้เทคโนโลยี	4.00 (.82)	4.23 (.65)	4.50 (.73)	3.00 (.00)	4.43 (.69)	4.03	.58	มาก	7
8. การออกแบบสื่อเทคโนโลยี	3.25 (.50)	3.88 (.91)	3.93 (.94)	2.00 (.00)	3.94 (1.00)	3.40	.67	ปานกลาง	10
9. การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว	4.75 (.50)	4.35 (.69)	4.57 (.57)	5.00 (.00)	4.69 (.47)	4.67	.47	มากที่สุด	1
10. การสื่อสาร	4.75 (.50)	4.27 (.72)	4.40 (.62)	5.00 (.00)	4.48 (.54)	4.58	.48	มากที่สุด	2

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนาเร่งด่วนของทุกกลุ่มในลำดับแรกคือ ทักษะการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว ($M = 4.67$)

2. ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิตพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.36$) จำแนกตามทักษะได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิต

หมายเหตุ. จาก การพัฒนาทักษะ Soft Skills ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ตามกลุ่มอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง (130), โดย อภาภรณ์ ดิษฐเล็ก, 2567, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

ทักษะที่สถานประกอบการพึงพอใจสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ 1) ทักษะการรับมือกับปัญหา
อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว ($M = 4.59$) และ 2) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($M = 4.56$)
ทักษะที่พึงพอใจใน 2 ลำดับสุดท้าย คือ 1) ทักษะการออกแบบสื่อเทคโนโลยี ($M = 4.05$) และ
2) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ($M = 4.13$) นอกจากนี้ สถานประกอบการ
ยังมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโดยภาพรวมระดับมาก ($M = 4.27$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า
ด้านอื่น คือ ประโยชน์ที่มีต่อสถานประกอบการ ($M = 4.42$)

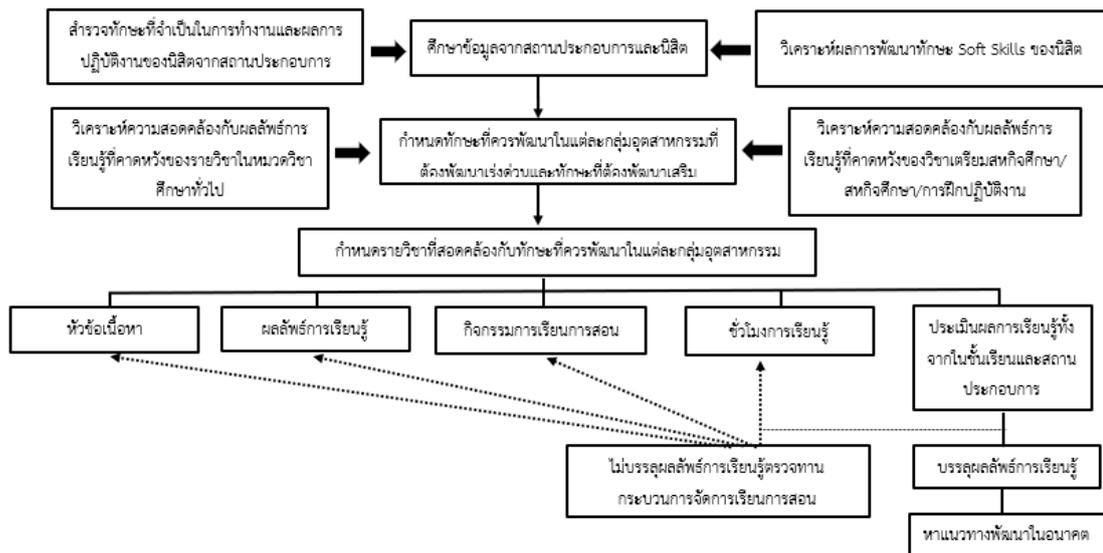
3. ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมด้านจรรยาบรรณการศึกษาที่บูรณาการการศึกษา
ทั่วไป และสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานพบว่า นิสิตพึงพอใจ
ต่อการดำเนินงานโดยภาพรวมในระดับมาก ($M = 4.36$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ
การดูแลให้คำแนะนำจากอาจารย์นิเทศ ($M = 4.42$) ส่วนความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการพัฒนา
จรรยาบรรณโดยรวมน้อยในระดับมาก ($M = 4.30$) ทักษะที่แต่ละกลุ่มพึงพอใจสูงสุดแตกต่างกัน
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจสูงสุดต่อการพัฒนาด้านจรรยาบรรณการศึกษาของนิสิต จำแนกตามกลุ่ม
อุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	ทักษะที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด	M	SD	ระดับ	ลำดับ
1. การแพทย์ครบวงจร	สามารถใช้งาน ดูแล และควบคุม อุปกรณ์เทคโนโลยีได้ และการสื่อสาร/ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	5.00	.00	มากที่สุด	8
2. การบินและโลจิสติกส์	สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้	4.45	.57	มาก	2
3. ดิจิทัล	ประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันในการทำงาน ได้เหมาะสม	4.52	.67	มากที่สุด	9
4. ท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และมี ทักษะการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา	4.67	.58	มากที่สุด	6
5. พัฒนาทักษะและกำลังคน	สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้	4.64	.52	มากที่สุด	4

4. แนวทางการพัฒนาทักษะ Soft Skills ของนิสิตตามกลุ่มอุตสาหกรรม

4.1 กระบวนการพัฒนาทักษะด้าน Soft Skill ของนิสิตมีขั้นตอน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาทักษะด้าน Soft Skills ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตที่บูรณาการ การศึกษาทั่วไปและการปฏิบัติสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน จากสถานประกอบการ

หมายเหตุ. จาก การพัฒนาทักษะ Soft Skills ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตตามกลุ่มอุตสาหกรรม มูลค่าเพิ่มสูง (130), โดย อภาภรณ์ ดิษฐเล็ก, 2567, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

จากภาพที่ 2 แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างผลการสำรวจจรรยาบรรณทักษะที่จำเป็นในการทำงาน วิเคราะห์ความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและสหกิจศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาทักษะที่เร่งด่วนและทักษะเสริม กำหนดเป็นรายวิชาและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ กำหนดเนื้อหา ผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรม ชั่วโมงการเรียนรู้ และการประเมินผล

4.2 ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนและต้องพัฒนาเสริมตามกลุ่มอุตสาหกรรม มีดังนี้

ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร คือ 1) การเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม และ 2) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว และการสื่อสาร ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม และ 2) การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน

ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ คือ 1) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว และ 2) การสื่อสาร ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม คือ 1) การออกแบบสื่อเทคโนโลยี และ 2) ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม

ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล คือ 1) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว และ 2) การใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม คือ 1) การออกแบบสื่อเทคโนโลยี และ 2) การสื่อสาร

ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ 1) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน การปรับตัว และการสื่อสาร และ 2) การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม คือ 1) การออกแบบสื่อเทคโนโลยี และ 2) ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม

ทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมพัฒนาทักษะและกำลังคน คือ 1) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และปรับตัว และ 2) ความคิดสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม และการสื่อสาร ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม คือ 1) การออกแบบสื่อเทคโนโลยี 2) การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน 3) การเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม และ 4) การคิดวิเคราะห์และให้เหตุผล

4.3 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มี 6 ประเภท คือ 1) ฝึกคิดวิเคราะห์รายบุคคล จากกรณีศึกษา วิดีทัศน์ และอภิปรายร่วมกัน 2) ฝึกคิดแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล จากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ 3) แสดงความคิดเห็นและอภิปรายกลุ่ม 4) ฝึกปฏิบัติจริงเป็นรายบุคคล ด้านความเป็นผู้นำ การสื่อสารภาษาต่างประเทศทั้งในและนอกชั้นเรียน สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ สถานการณ์จริง ผ่านสื่อต่าง ๆ ในสำนักงาน และ 5) ฝึกปฏิบัติที่สถานประกอบการ การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน และ 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

4.4 การประเมินผลมีวิธีการที่หลากหลาย ประเมินผล 3 มิติ จากมุมมองผู้สอน ผู้เรียน และสถานประกอบการ/อาจารย์นิเทศงาน ได้แก่ 1) ประเมินโดยผู้สอนในชั้นเรียน มี 6 วิธีการ คือ (1) สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการเรียนและการแสดงความคิดเห็น (2) สังเกตจากการปฏิบัติงาน (3) ประเมินผลจากงานที่มอบหมายรายบุคคล (4) ประเมินผลจากงานกลุ่มที่มอบหมาย (5) ประเมินผลจากโครงงาน และ (6) ประเมินผลจากพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในกิจกรรม/โครงการ ฝึกทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ 2) ประเมินโดยตัวแทนสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศ มี 2 วิธีการ คือ (1) อาจารย์นิเทศและผู้ควบคุมการปฏิบัติงานสังเกตการปฏิบัติงาน และ (2) แบบประเมินผลการปฏิบัติงานในรูปแบบ CWIE และ 3) ประเมินโดยนิสิตจากแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อกิจกรรมเสริมทักษะด้าน Soft Skills ที่บูรณาการการศึกษาทั่วไป และ CWIE

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะจำเป็นในการทำงานที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน โดยภาพรวมของทุกกลุ่มอุตสาหกรรมเรียงตามลำดับ คือ 1) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว 2) การสื่อสาร และ 3) ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม และทักษะการเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม ทักษะเหล่านี้สำคัญมากในการทำงานยุคปัจจุบัน และช่วยเสริมกันในการทำงานในโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสภาพสังคมและเทคโนโลยี จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงความกดดันในการทำงาน เป้าหมายที่ท้าทาย การปฏิบัติงานภายในกำหนดเวลาที่จำกัด ทำงานพร้อมกันหลายด้าน และต้องทำงานในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างทั้งช่วงอายุ ความคิด และบุคลิกลักษณะ

จึงจำเป็นต้องมีทักษะการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว เพื่อรับมือกับสถานการณ์ใหม่ มีทักษะการสื่อสารเพื่อประสานงานและแก้ปัญหาาร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อหาทางออกใหม่ และมีความเป็นผู้นำเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ทักษะเหล่านี้เป็นทักษะของมนุษย์ที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถแทนที่ได้ จึงเป็นทักษะที่สมควรพัฒนาอย่างยิ่ง

ทักษะที่ต้องพัฒนาเสริม คือ การออกแบบสื่อเทคโนโลยี และการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การสำรวจทักษะที่จำเป็นในการทำงาน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของสถานประกอบการ ดังที่ สุวิมล ว่องวาณิช (2562) อธิบายว่าเป็นเครื่องมือบริหารที่มีประสิทธิภาพ กำหนดงานแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนาองค์กร ทักษะที่ต้องพัฒนาเหล่านี้ยังตรงตามแนวคิดของ The Partnership for 21st Century Learning (2007), World Economic Forum (2020) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับล่าสุด) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) มาตรา 24 และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ (2566) ใน GELOs 2 ประยุกต์ใช้เครื่องมือทางความคิดในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต GELOs 3 มีทักษะในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ GELOs 4 สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ GELOs 6 สร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันและตอบสนองความต้องการของชุมชน ทักษะการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และทักษะการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพงษ์ อาตมา (2563) ส่วนทักษะการเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม และทักษะการสื่อสารสอดคล้องกับ Tem et al. (2020)

2. สถานประกอบการพึงพอใจทักษะในการปฏิบัติงานของนิสิต โดยภาพรวมในระดับมาก ทักษะที่พึงพอใจ 2 ลำดับแรก คือ 1) การรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว แม้ทักษะนี้เป็นทักษะที่สถานประกอบการพึงพอใจสูงสุด แต่เป็นทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนของทุกกลุ่มอุตสาหกรรม จึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ตรงกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) ที่ว่า สาระในรายวิชามีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตรในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจึงควรเรียนรู้ด้วยตนเอง ครุมีบทบาทในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะที่สถานประกอบการพึงพอใจนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีระพงษ์ อาตมา (2563) ส่วนทักษะที่สถานประกอบการพอใจน้อยกว่าทักษะอื่น คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม สอดคล้องกับ ปกรณ์ ไปรยรุ่งโรจน์ และ ฤกษ์มล จันทร์สม (2564) และสุวิธิดา จรุงเกียรติกุล และคณะ (2565)

3. นิสิตมีความพึงพอใจของต่อกิจกรรมเสริมจรรยาบรรณทักษะโดยรวมในระดับมาก และทักษะที่พึงพอใจ 2 ลำดับแรก คือ 1) สื่อสารด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และ 2) การใช้เทคโนโลยีด้านการใช้งาน คู่มือ และควบคุมอุปกรณ์เทคโนโลยี

พอใจ 2 ลำดับสุดท้าย คือ 1) การออกแบบสื่อเทคโนโลยีที่ประยุกต์ใช้กับงานได้เหมาะสม และ 2) การสื่อสารภาษาต่างประเทศกับผู้ติดต่อกัน ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงผลลัพธ์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรทั้งในส่วนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานที่เตรียมพร้อมให้นิสิตให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและชีวิตการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Leicester and Sharpe (2018) ที่ว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษามีหน้าที่เตรียมเยาวชนให้พร้อมสำหรับงานในสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่มี การฝึกฝนความสามารถทางอารมณ์เป็นเรื่องสำคัญ โดยภาพรวมทักษะที่นิสิตพอใจมากกว่าทักษะอื่น คือ การสื่อสารที่ดีกับหัวหน้าเพื่อนร่วมงาน และการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล และคณะ (2565) ส่วนด้านที่พึงพอใจน้อยที่สุด คือ ทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับ สุรพงษ์ โพธิ์ขาว (2560)

4. แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของนิสิตตามกลุ่มอุตสาหกรรม มีกระบวนการพัฒนา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับล่าสุด) มาตรา 24 ข้อ 2 ที่เน้นฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ตลอดจนการประยุกต์ความรู้ มาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งข้อ 3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น นำไปสู่เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้มีทั้งฝึกทักษะเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เน้นฝึกปฏิบัติตามกฎแห่งการฝึกหัดในทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike (Hergenhahn & Olson, 1993 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) และพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนที่ มีระบบและชัดเจน สอดคล้องกับทฤษฎี การเรียนรู้การวางเงื่อนไขของ Gagné (Gagné & Briggs, 1974 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) ที่ประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้ ผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน ตรงกับหลัก การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีของ Bruner (Bruner, 1993 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) ตั้งแต่การเรียนรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ จัดหลักสูตรที่มีเนื้อหา ความคิดรวบยอด ส่งเสริมให้คิด สร้างสรรค์อย่างมีอิสระ สร้างแรงจูงใจ จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน และแนวคิดเรื่องสัตตวิธี ของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2558) คือ สอนให้กำหนดจุดหมาย หาความรู้ กลั่นกรอง สรุปความรู้ และนำเสนอ วิเคราะห์ ประยุกต์ และประเมินได้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นทั้งกิจกรรม รายบุคคลตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และกระบวนการกลุ่มสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Marlina (2021)

การประเมินผลมีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย โดยประเมินผลใน 3 มิติ คือ ทั้งจาก มุมมองของผู้สอน ผู้เรียน และสถานประกอบการ/อาจารย์นิเทศงาน สอดคล้องกับวิธีการวัดผล การเรียนรู้ตามที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559) ให้ข้อเสนอแนะไว้ คือ วัดจากโครงการ สาธิต การสวมบทบาท สังเกต การนำเสนอ ประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน

ผลงานต่าง ๆ รายงานผลการดำเนินงานของประสบการณ์ภาคสนาม การเขียนตอบ และข้อสอบ
แนวทางการพัฒนาจรรยาวัฏษะของนิสิตในงานวิจัยนี้ จึงใช้รูปแบบผสมผสานกัน ทั้งฝึกการคิด
เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การอภิปราย การใช้โครงการงาน
และปัญหาเป็นฐาน สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสานของ เดิมเพชร สุขคณาภิบาล
และคณะ (2565) ที่มีแนวคิดในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแนว Active learning

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตควรพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การปรับตัว การสื่อสาร
ภาษาต่างประเทศ ความเป็นผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัย หลักสูตร และหมวดวิชา
ศึกษาทั่วไปควรทำโครงการพัฒนาทักษะดังกล่าวที่บูรณาการระหว่างการศึกษาในระบบและการฝึก
ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ นำผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการทักษะที่จำเป็นในการทำงาน
ของแต่ละกลุ่มมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางเบื้องต้น
ในการพัฒนาจรรยาวัฏษะของผู้เรียนสำหรับมหาวิทยาลัยแห่งอื่นที่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้
ที่คล้ายกับมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แต่หากมีการศึกษาและพบปัญหาความต้องการทักษะด้านอื่น
ที่ต่างไป อาจนำแนวทางในงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยได้

2. สำนักสหกิจศึกษาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรร่วมกันปรับปรุงกิจกรรมการเรียน
การสอนและเตรียมความพร้อมในการทำงานในด้านที่นิสิตมีความพึงพอใจน้อยกว่าด้านอื่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาเครื่องมือหรือรูปแบบการพัฒนาทักษะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน
คือ ทักษะการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน และการปรับตัว ทักษะการสื่อสาร ทักษะ
ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม และทักษะการเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม

2. ควรศึกษาประเมินผลการจัดเรียนการสอนและการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนา
จรรยาวัฏษะของนิสิตทั้งภาพรวมและเปรียบเทียบตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2563 จึงขอขอบคุณ
มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนวิจัย จนทำให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยได้จนบรรลุผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564, 3 มิถุนายน). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับล่าสุด).
<https://shorturl.asia/d5cYO>
- เต็มเพชร สุขคณาภิบาล, วัชรวิ ไผสาathy, ไตรภพ จตุรพาณิชัย, ภาคย์ สังข์แก้ว, ภูวดล คงทวี, และอนุสรรา ศรีสรवल. (2565). การบูรณาการการศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ใน การบูรณาการ การศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (น. 44-53). เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน.
- ทิตนา แชมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 17). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ์ ไพรรุ่งโรจน์ และณกมล จันทร์สม. (2564). ปัจจัยด้านจรรยาวัชระ (Soft Skill) ที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 15(42), 117-128.
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. (2558). ปฏิรูปการเรียนรู้: ปฏิรูปการศึกษากลับทางจากล่างขึ้นบน. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2564, 3 มิถุนายน). *Assessment method*.
<https://shorturl.asia/qWClf>
- เรวดี คักดีคุณยธรรม และอาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก. (2565). การบูรณาการการศึกษาทั่วไปกับสหกิจ ศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง ฉับพลันของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. ใน การบูรณาการการศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (น. 120-133). เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ภาคกลางตอนบน.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีระพงษ์ อาตมา. (2564). *ซอฟท์สกีล (Soft Skills) ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของ พนักงาน บริษัทเอกชน กรณีศึกษาพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. (2566). *หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566)*. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

- สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, ณัฐวีร์ ประภัสสรกุล, ชูพงศ์ ปัญจมะวัต, รัศมี เอกศิริ, และชญาพิมพ์ อรินหะพันธ์. (2565). การเสริมศักยภาพนิสิตแบบองค์รวมผ่านการบูรณาการรายวิชาศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ใน *การบูรณาการการศึกษาทั่วไปกับสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน* (น. 20-27). เครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน.
- สุกิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ โพธิ์ขาว. (2560). *ความต้องการกิจกรรมในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการใช้ชีวิต (Soft Skills) สำหรับนักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *สมรรถนะบุคลากรในอนาคต สำหรับ 12 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย* (พ.ศ. 2563-2567). สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.
- สำนักสหกิจศึกษาและแนะแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. (2566). *สรุปผลการดำเนินงานสำนักสหกิจศึกษาและแนะแนวอาชีพ. สำนักสหกิจศึกษาและแนะแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.*
- อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก. (2567). *การพัฒนาทักษะ Soft Skills ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ตามกลุ่มอุตสาหกรรม. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.*
- Leicester, G., & Sharpe, B. (2018). *Transforming Higher Education*. (18th ed.). McGraw-Hill.
- Marlina, M. A. E. (2021, May 20). Developing Students' Soft Skills Through Group-Work Method in Cost Accounting Learning. *Jurnal Pendidikan Indonesia (JPI)*. 10 (1), 34-45.
DOI: <https://doi.org/10.23887/jpi-undiksha.v10i1.24994>
- Tem, S., Kuroda, A., & Tang, K. N. (2020). The Importance of Soft Skills Development to Enhance Entrepreneurial Capacity. *International Educational Research*. 3(3), 1-7.
- The Partnership for 21st Century Learning (P21). (2021, May 20). *Framework for 21st Century Learning*. https://resources.finalsite.net/images/v1594647800/olentangyk12ohus/puaarsvptybkegnjhe8p/P21_framework_0816.pdf
- World Economic Forum. (2021, May 20). *The Future of Jobs Report 2020*. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2020/>

การพัฒนาารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่ง เพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง

กวินเวทย์ พิพิธนัณยธร

คณะโลจิสติกส์และเทคโนโลยีการบิน มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

Corresponding author E-mail: kawinwet@southeast.ac.th

บทคัดย่อ

ปัญหาความปลอดภัยในการขนส่งเกิดจากการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยที่ขาดประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยียังมีข้อจำกัด ส่งผลให้มาตรฐานคุณภาพการขนส่งลดลงและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความปลอดภัยของการปฏิบัติงานขนส่งในปัจจุบัน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัย 2) พัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัยโดยยอมรับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง 3) นำเสนอแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัยของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนโดยยอมรับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง จากประชากร 5,582 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีประมาณค่าตัวแปร 1 : 20 ได้เท่ากับ 400 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นด้วยการจับฉลาก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.892 รวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ส่งผลเชิงบวกโดยตรงต่อมาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM) และประสิทธิภาพการขนส่งเพื่อความปลอดภัย (SME) ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดย TSQM ทำหน้าที่เป็นตัวแปรกลางสำคัญในการถ่ายทอดอิทธิพลดังกล่าว ขณะเดียวกัน การบริหารความปลอดภัย (TSM) มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อ TSQM และ SME โดยการบูรณาการ TAM, TSM และ TSQM อธิบายความแปรปรวน SME ได้ถึงร้อยละ 68.80 สอดคล้องกับทฤษฎี TAM และแนวคิดการจัดการคุณภาพและความปลอดภัย ซึ่งการนำเทคโนโลยีและระบบบริหารที่เหมาะสมช่วยยกระดับประสิทธิภาพและความปลอดภัยการขนส่งอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการควรบูรณาการเทคโนโลยีและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาระบบขนส่งที่มีคุณภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การปฏิบัติการขนส่ง การยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยี ความปลอดภัยการขนส่งสินค้า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่ง

รับบทความ: 15 สิงหาคม 2568

แก้ไขเสร็จ: 6 ตุลาคม 2568

ตอบรับบทความ: 21 ตุลาคม 2568

The Development of a Model to Increase the Efficiency of Transport Operations for Safety by Accepting the Use of Innovative Transport Technology

Kawinwet Pipitthanathunyathorn

Faculty of Logistics and Aviation Technology, Southeast Bangkok University

Corresponding author E-mail: kawinwet@southeast.ac.th

Abstract

Transportation safety remains a critical concern due to ineffective safety management practices and technological implementation constraints. These factors have led to declining transportation quality standards and inadequate systematic problem-solving approaches, directly compromising operational efficiency and safety performance. The objectives of this research are to 1) examine factors influencing road freight transportation improvements for safety enhancement, 2) develop an efficiency enhancement model through innovative transportation technology acceptance, and 3) propose practical operational guidelines aligned with real-world contexts. The study population consisted of 5,582 individuals, from which 400 participants were selected based on a 1 : 20 variable ratio and through probability sampling. Data collection employed an online questionnaire (reliability coefficient = 0.892), with analysis conducted using inferential statistics and Structural Equation Modeling (SEM)

The findings reveal that technology acceptance (TAM) has a positive direct effect on transportation quality standards (TSQM) and safe transportation efficiency (SME), both directly and indirectly, with TSQM serving as a significant mediating variable. Additionally, safety management (TSM) significantly influences TSQM and SME both directly and indirectly. The model explains 68.80% of the variance in SME, consistent with TAM theory and concepts of quality and safety management. This implies that adopting appropriate technology and management systems helps enhance transportation efficiency and safety sustainably. Therefore, transportation operators should integrate technology usage with effective risk management to develop a quality, safety, and sustainable transportation system suitable for the digital era and business contexts.

Keywords: Transport Operations, Innovative Technology Acceptance, Freight Transportation Safety, Transport Operation Efficiency

Received: 15 July 2025

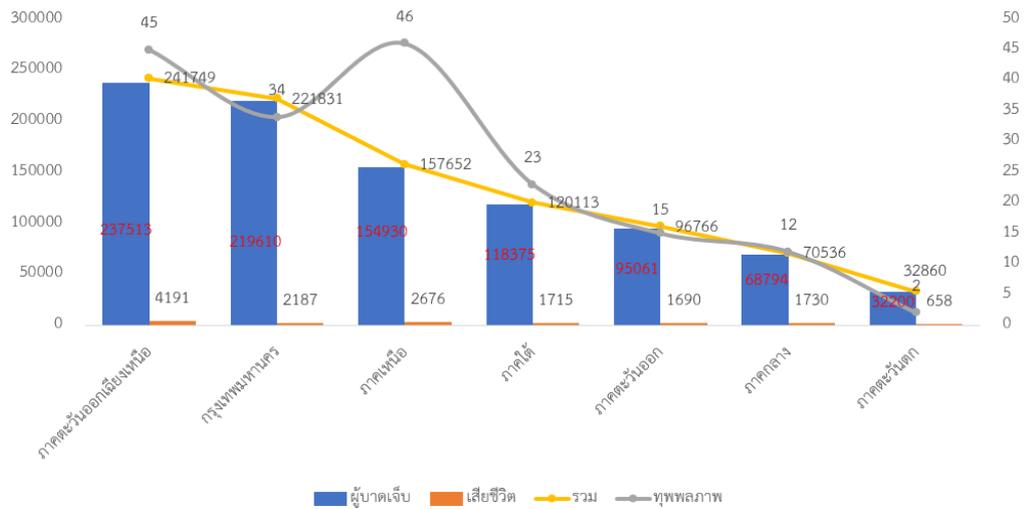
Revised: 6 August 2025

Accepted: 21 October 2025

บทนำ

ในบริบทปัจจุบัน ความปลอดภัยด้านการขนส่งสินค้าทางถนนได้กลายเป็นประเด็นสำคัญ ที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ เนื่องจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์และการขนส่งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านระบบการกระจายเคลื่อนย้ายสินค้าสู่ผู้บริโภคถึงประตูหน้าบ้าน (Door to Door) (Promngam & Ayasanond, 2016) ส่งผลให้จำนวนปริมาณยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้าทางถนนเป็นที่นิยมใช้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะรถบรรทุกขนาดตั้งแต่ 6 ล้อ ขึ้นไป ที่สามารถบรรทุกสินค้าได้จำนวนมากพอที่จะทำการรวบรวม และกระจายสินค้าที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ และสะดวกกว่ารูปแบบขนส่งอื่น จากรายงานสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2564 ต้นทุนขนส่งเป็นต้นทุนโลจิสติกส์ ที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.70 จากราคาน้ำมัน ค่าระวางเรือ และกิจกรรมการขนส่งที่เพิ่มขึ้น รองลงมา คือ ต้นทุนเก็บรักษาสินค้าคงคลังร้อยละ 45.90 และต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ร้อยละ 7.4 การขนส่งทางถนนมีสัดส่วนสูงสุทธ้อยู่ที่ 23.20

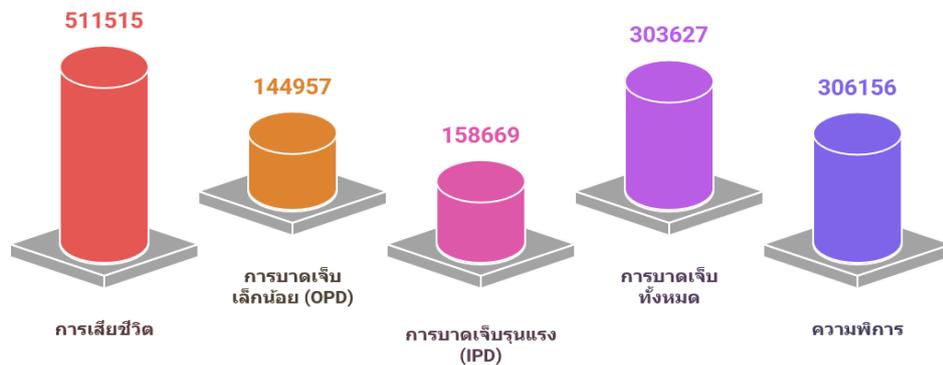
ขณะที่ในปี พ.ศ. 2564 องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็น 1.35 ล้านคน หรือเฉลี่ยวันละประมาณ 3,700 คน นับเป็นปัญหาที่รุนแรงและเร่งด่วนในระดับนโยบาย ประเทศไทยและประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเป้าหมายเพื่อลดจำนวนผู้เสียชีวิต และผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนครึ่งหนึ่งภายในปี พ.ศ. 2573 ตามกรอบปฏิญญาความปลอดภัยทางถนนสหประชาชาติ (UN) และนโยบาย “ทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน” ซึ่งประเทศไทยยังคงมีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของอาเซียน (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2563) ขณะเดียวกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนถนนยังเกิดในอัตราสูง โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (241,749 ราย) กรุงเทพมหานคร (221,831 ราย) และภาคเหนือ (157,652 ราย) รายละเอียดตามภาพที่ 1 ซึ่งอุบัติเหตุส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการขาดระบบบริหารจัดการความปลอดภัยที่ครอบคลุม ตั้งแต่กระบวนการเตรียมสินค้า การตรวจสอบความพร้อมยานพาหนะ และพฤติกรรมผู้ขับขี่ เป็นปัจจัยหลักที่สัมพันธ์กับความเสี่ยง ได้แก่ ตัวผู้ขับขี่ ถนน และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการขาดระบบป้องกันเชิงรุกและเทคโนโลยีสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้เกิดความสูญเสียทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ (ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน, 2565)

ภาพที่ 1 อัตราการเกิดอุบัติเหตุ ปี พ.ศ. 2565

หมายเหตุ. จาก <https://www.thairsc.com/>

จากรายงานกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เผยข้อมูลเกี่ยวกับความสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2560–2564) มูลค่าความสูญเสีย ได้แก่ การเสียชีวิต 511,515 ล้านบาท การบาดเจ็บเล็กน้อย (OPD) 144,957 ล้านบาท การบาดเจ็บรุนแรง (IPD) 158,669 ล้านบาท การบาดเจ็บทั้งหมด 303,627 ล้านบาท รวมถึงความพิการ 306,156 ล้านบาท ซึ่งมีรายละเอียดตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 มูลค่าความสูญเสียทั้งหมด 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2560–2564

หมายเหตุ. จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/322550>

ขณะเดียวกันการขนส่งสินค้าทางถนนยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย แต่ปัญหาอุบัติเหตุทางถนนยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สร้างความสูญเสียต่อชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน โอกาสทางเศรษฐกิจ โดยมูลค่าความเสียหายมากกว่าปีละ 5 แสนล้านบาท ขณะที่มาตรการป้องกันกรมการขนส่งทางบกออกกฎกระทรวงว่าด้วยความปลอดภัยการขนส่ง

พ.ศ. 2565 (องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2565) เพื่อกำหนดมาตรฐานและยกระดับความปลอดภัยในการขนส่งให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทั้งนี้ การบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่ครอบคลุม โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง การบริหารความปลอดภัย และการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสำหรับผู้ประกอบการขนส่งสินค้า

จากความจำเป็นเชิงนโยบายและปัญหาที่ซับซ้อน จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจ ตรวจสอบ และพัฒนาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าทางถนนที่มีปลอดภัยอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาที่น่ากรอบแนวคิดการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) ที่อธิบายปัจจัยด้านความง่ายในการใช้งานและประโยชน์ที่รับรู้ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจนำเทคโนโลยีด้านความปลอดภัยมาใช้ในองค์กร ทฤษฎี Haddon Matrix ที่เป็นการรอบการวิเคราะห์อุบัติเหตุอย่างเป็นระบบใน 3 มิติ ได้แก่ ช่วงเวลา (ก่อน-ระหว่าง-หลังเกิดเหตุ) ปัจจัย (คน-ยานพาหนะ-สิ่งแวดล้อม) และระดับการแทรกแซง เพื่อระบุจุดเสี่ยง และวางมาตรการป้องกันอย่างเป็นระบบ รวมถึงระบบบริหารความปลอดภัยการขนส่งที่ครอบคลุม การประเมินความเสี่ยง การฝึกอบรมพนักงาน การบำรุงรักษายานพาหนะ และการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับมาตรฐานคุณภาพการบริการขนส่ง มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนที่มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพต่อองค์กร สนับสนุนระบบเศรษฐกิจประเทศ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้ประกอบการขนส่งสินค้า ทั่วทุกภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย ในอุตสาหกรรมการขนส่งและลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุทางถนนอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัยโดยยอมรับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัยของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนโดยยอมรับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่ดำเนินการอยู่และจดทะเบียนนิติบุคคล รวมทั้งหมด 5,528 บริษัท ประกอบด้วย กรุงเทพฯ 3,582 บริษัท นนทบุรี 567 บริษัท สมุทรปราการ 662 บริษัท สมุทรสาคร 208 บริษัท ปทุมธานี 363 บริษัท และนครปฐม 146 บริษัท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) ทั้งนี้กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการขนส่งหนาแน่นและโลจิสติกส์ซับซ้อน เหมาะสำหรับการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการขนส่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้อ้างอิงหลักเกณฑ์การคำนวณตามอัตราส่วนตัวแปร สังกัดได้ 1 : 20 (Kline, 2015) การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลตัวอย่าง 400 หน่วย ซึ่งมากกว่าขนาดขั้นต่ำที่คำนวณไว้ช่วยให้เกิดการกระจายตัวข้อมูลมีลักษณะสมมาตรยิ่งขึ้น ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) โดยดำเนินการผ่านการกำหนดรหัสให้กับแต่ละหน่วย ประชากร แบ่งเป็นช่วงเท่า ๆ กัน และทำการสุ่มเลือกจากบัญชีรายชื่อด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จนได้ครบ 400 ตัวอย่างตามเป้าหมาย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

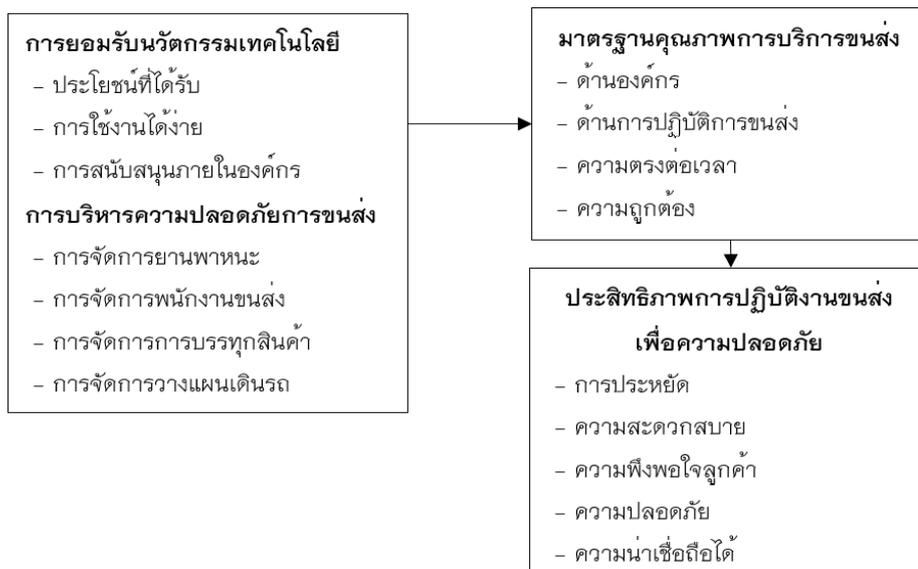
1. **ตัวแปรต้น** ได้แก่ 1) การยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1.1) ประโยชน์ที่ได้รับ 1.2) การใช้งานได้ง่าย และ 1.3) การสนับสนุนภายในองค์กร 2) การบริหารความปลอดภัย การขนส่ง ประกอบด้วย 2.1) การจัดการยานพาหนะ 2.2) การจัดการพนักงานขนส่ง 2.3) การจัดการการบรรทุกสินค้า และ 2.4) การจัดการวางแผนเดินทาง

2. **ตัวแปรส่งผ่าน** ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพการบริการขนส่ง ประกอบด้วย 1) ด้านองค์กร 2) การปฏิบัติการขนส่ง 3) ความตรงต่อเวลา และ 4) ความถูกต้อง

3. **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย ประกอบด้วย 1) การประหยัด 2) ความสะดวกสบาย 3) ความพึงพอใจลูกค้า 4) ความปลอดภัย และ 5) ความน่าเชื่อถือได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยประยุกต์ใช้แนวคิด การยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยี (TAM) ประสิทธิภาพองค์กรขนส่งสินค้า (Petchu et al, 2022) ทฤษฎีการเกิดอุบัติเหตุทางถนน Haddon Matrix (Williams, 1999) ระบบบริหารความปลอดภัย ด้านการขนส่งและมาตรฐานคุณภาพการบริการขนส่ง (กรมการขนส่งทางบก, 2566) ตามภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) ใช้วิธีการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนที่จดทะเบียนพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 5,528 บริษัท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) กำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวทางของ Kline (2015) ใช้สัดส่วน 1 : 20 ต่อจำนวนตัวแปรสังเกตได้ การเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ราย ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยกำหนดรหัสให้กับประชากร แบ่งกลุ่มช่วงเท่ากัน และสุ่มจากรายชื่อด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์จนได้ครบตามจำนวน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) และแบบสัมภาษณ์ (Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60–1.00 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.50 (Silpcharu, 2017) จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนอกงานวิจัยจำนวน 30 คน และประเมินค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.892 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.75 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูล (Tirakanan, 2007; Silpcharu, 2017) รวมถึงแบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับการสัมภาษณ์ในการเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ ที่ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หนังสือรับรองเลขที่ 018/2567 รหัสโครงการ Hu 018/2567 มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการผ่านช่องทางออนไลน์ โดยได้จัดทำแบบสอบถามด้วยโปรแกรม Google Forms และเผยแพร่ไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางอีเมล (E-mail), เฟซบุ๊ก (Facebook) และแอปพลิเคชันไลน์ (LINE) โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 2 เดือน ทั้งนี้ ได้ติดตาม ประสานงาน และนัดหมาย เพื่อการส่ง-รับแบบสอบถามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลประเภทตรวจสอบรายการ (Checklist) รวมถึงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) สำหรับข้อมูลในระดับมาตราส่วนประมาณค่า นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลจากคำถามปลายเปิด สำหรับการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติ Bivariate Correlations เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test และ f-test (ANOVA) และวิเคราะห์เชิงสาเหตุใช้เทคนิค โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ประกอบด้วย การปรับแต่งค่าขององค์ประกอบแฝง (Latent Variables) และการประเมินความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูล (Model Fit) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโมเดล ได้แก่ 1) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: β) ไม่น้อยกว่า 0.30 2) ค่าความแปรปรวนที่สกัดเฉลี่ย (Average Variance Extracted: ρ_v) ไม่น้อยกว่า 0.60 และ 3) ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: ρ_c) ไม่น้อยกว่า 0.50 ตามเกณฑ์ของ Kaiyawan (2003); Hair et al. (2014) และ Suksawang (2014) และเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล ได้แก่ 1) ค่า Chi-square relative to degrees of freedom (χ^2/df) ต้องน้อยกว่า 2 2) ค่า RMSEA และ RMR ต้องน้อยกว่า 0.05 3) ค่า CFI, GFI, NFI และ TLI ต้องมากกว่า 0.95 รวมถึงวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient: r) ตามแนวทาง Best (1997)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.00 ทำงานตำแหน่งพนักงานขับรถ ร้อยละ 45.00 ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 44.00 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 40.00 สังกัดองค์กรขนาดเล็กที่มีจำนวนรถ 1 – 50 คัน ร้อยละ 52.00) และทำงานในองค์กรที่ดำเนินงานมาไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 36.00 ซึ่งสะท้อนโครงสร้างแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปฏิบัติการองค์กรขนาดเล็กและมีประสบการณ์ทำงานต่ำ

1. ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนน เพื่อความปลอดภัย โดยรวมทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ย ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM) ($M = 4.178$) โดยเฉพาะความตรงต่อเวลา (OT) รองลงมาการยอมรับนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี (TAM) ($M = 4.068$) โดยเฉพาะประโยชน์ที่ได้รับ (PU) และการบริหารความปลอดภัยด้านการขนส่งสินค้า (TSM) ($M = 4.027$) โดยเฉพาะการจัดการการบรรทุกสินค้า (CM) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย (SME) มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ($M = 4.037$) โดยเฉพาะความน่าเชื่อถือ (RE)

2. รูปแบบการพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนน เพื่อความปลอดภัยโดยยอมรับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง โดยผลการวิเคราะห์ และตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรแฝง

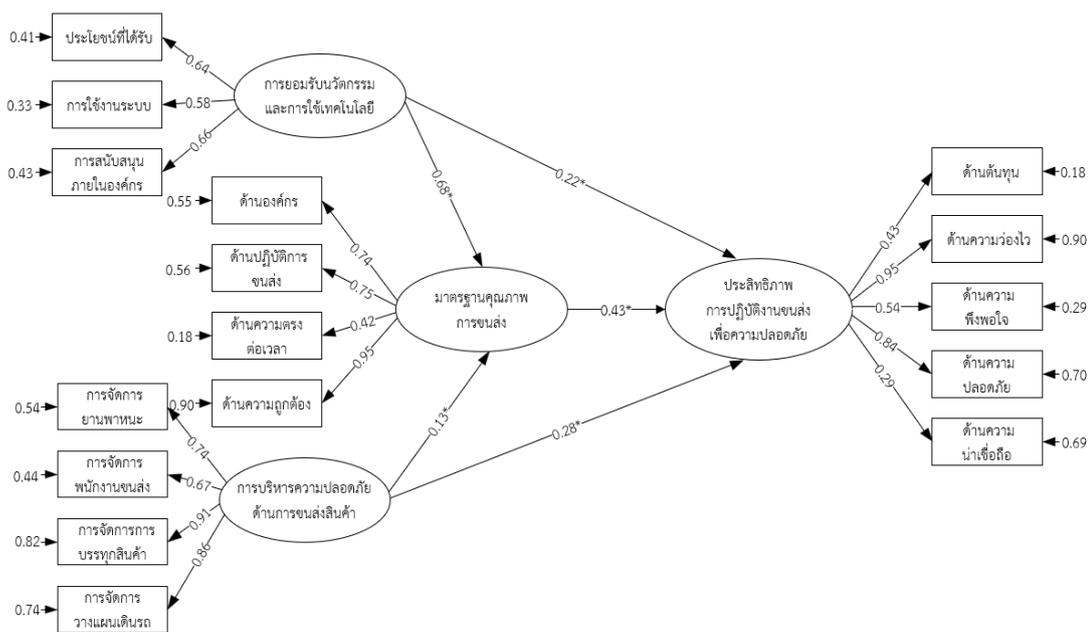
ตัวแปรแฝง	$\rho_{c >}$	$\rho_{v >}$	ตัวแปร สังเกตได้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (β)	S.E.	C.R. (t)	r^2
การยอมรับ นวัตกรรมและการใช้ เทคโนโลยี (TAM)	0.91	0.77	PU	0.64	.075	12.461*	.411
			PE	0.58	.083	8.804*	.333
การบริหารความ ปลอดภัยด้านการ ขนส่งสินค้า (TSM)	0.97	0.89	CS	0.66	-	-	.434
			VM	0.74	.060	13.888*	.541
			TS	0.67	.059	12.745*	.445
			CM	0.91	-	-	.820
มาตรฐานคุณภาพ การขนส่ง (TSQM)	0.96	0.87	VP	0.86	.040	21.311*	.744
			OR	0.74	.039	19.533*	.551
			TO	0.75	.049	14.526*	.565
			OT	0.42	.044	7.438*	.176
ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานขนส่ง เพื่อความปลอดภัย (SME)	0.94	0.79	AC	0.95	-	-	.905
			CO	0.43	.044	8.855*	.182
			AG	0.95	-	-	.903
			SA	0.54	.036	11.800*	.291
(SME)			SAF	0.84	.037	21.886*	.699
			RE	0.29	.062	4.751*	.086

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์การตรวจสอบค่าความสอดคล้องของโมเดลการวัดแต่ละตัวแปรแฝงของการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยี

การขนส่ง จากการพิจารณาค่าความแปรปรวนที่สกัดเฉลี่ย (Average Variance Extracted: ρ_v) ที่มีค่ามากกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: ρ_c) มีค่ามากกว่า 0.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Kaiyawan (2013) และเมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ (β) มีค่าเป็นบวก ระหว่าง 0.29–0.95 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r^2) ตั้งแต่ 0.086–0.905 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่ง เพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง พบว่ารูปแบบโครงสร้าง ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวม อยู่ในเกณฑ์ที่ดีตามมาตรฐานทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาสามารถอธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งและการยอมรับเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม สะท้อนถึงความถูกต้องและความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลจริง ดังแสดงในภาพที่ 4

$$\chi^2 = 32.92, df = 47, \chi^2 / df = 0.701, P\text{-value} = 0.940, RMSEA = 0.000, RMR = 0.004, CFI = 1.00, AGFI = 0.971, GFI = 0.990, NFI = 0.993, TLI = 1.008$$

ภาพที่ 4 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่ง

จากภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล คือ ค่า $\chi^2 = 32.92$, $df = 47$, $\chi^2 / df = 0.701$, $P\text{-value} = 0.940$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.004$, $CFI = 1.00$, $AGFI = 0.971$, $GFI = 0.990$, $NFI = 0.993$, $TLI = 1.008$ โดยสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

คือ χ^2/df ที่มีค่าน้อยกว่า 2 ดัชนี RMSEA, RMR มีค่าน้อยกว่า .05 ดัชนี CFI, GFI, NFI และค่า TLI มีค่ามากกว่า 0.95 (Byrne, 2016; Schumacker & Lomax, 2016; Blunch, 2013; Wiratchai, 1999) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัยโดยการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่งที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระบบขนส่งที่เน้นความปลอดภัยและการนำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงปฏิบัติ

ตารางที่ 2 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	มาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM)			ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย (SME)		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE
การยอมรับนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี	.677	.677	–	.509	.218	.291
การบริหารความปลอดภัยด้านการขนส่งสินค้า	.130	.130	–	.333	.277	0.56
มาตรฐานคุณภาพการขนส่ง		–	–	.430	.430	–
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย	–	–	–	–	–	–
R – Square		.602			.688	

$\chi^2 = 32.92$, $df = 47$, $\chi^2/df = 0.701$, P-value = 0.940, RMSEA = 0.000, RMR = 0.004, CFI = 1.00, AGFI = 0.971, GFI = 0.990, NFI = 0.993, TLI = 1.008

TE = อิทธิพลรวม, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, * $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม โดยปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี (TAM) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อมาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM) (0.677, $p < 0.05$) และต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย (SME) (0.218, $p < 0.05$) นอกจากนี้ TAM ยังส่งอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อ SME ผ่าน TSQM โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.291 ในส่วนของการบริหารความปลอดภัยด้านการขนส่งสินค้า (TSM) พบว่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ TSQM (0.130, $p < 0.05$) และต่อ SME (0.277, $p < 0.05$) พร้อมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อ SME ผ่าน TSQM เท่ากับ 0.056 ขณะเดียวกัน มาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ SME เท่ากับ 0.430 ($p < 0.05$) โดยรวม TAM และ TSM สามารถอธิบายความแปรปรวน TSQM ได้ร้อยละ 60.20 เมื่อรวม TAM, TSM และ TSQM เข้าด้วยกันสามารถอธิบายความแปรปรวน SME ได้ร้อยละ 68.80

ทั้งนี้สำหรับแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัยของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนโดยยอมรับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการขนส่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 17 ราย ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้างาน และพนักงานขับรถ จากองค์กรขนส่งสินค้าทางถนนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัย มีความสอดคล้องกับโมเดลเชิงสาเหตุที่พัฒนาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) การยอมรับนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี (TAM) 2) มาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM) 3) การบริหารความปลอดภัยด้านการขนส่งสินค้า (TSM) และ 4) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย (SME) โดยสามารถสรุปผลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ตาราง Matrix และความสัมพันธ์กับตัวแปรมาเป็น TOWS Matrix เพื่อวางแผนเชิงกลยุทธ์ทางการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการขนส่งสินค้า ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการแข่งขันผู้ประกอบการขนส่งสินค้า

	โอกาส (O)	ภัยคุกคาม (T)
จุดแข็ง (S)	SO Strategy: กลยุทธ์เชิงรุก - ขยายการใช้เทคโนโลยีและแสดงผลลัพธ์ให้ผู้มีส่วนได้เสียเห็นชัดเจน - นำระบบประเมินพฤติกรรมขับรถมาช่วยลดต้นทุนอุบัติเหตุ	ST Strategy: กลยุทธ์เชิงรับ - ใช้ข้อมูลพฤติกรรมขับรถสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย - ใช้ระบบวิเคราะห์เส้นทางเพื่อลดความเสี่ยงจากคนขับไม่ชำนาญเส้นทาง
จุดอ่อน (W)	WO Strategy: กลยุทธ์เชิงรุก - พัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่ายพร้อมคู่มือ - สร้างโปรแกรมอบรมแบบออนไลน์สำหรับพนักงานใหม่	WT Strategy: กลยุทธ์เชิงรับ - ร่วมมือกับผู้ให้บริการเทคโนโลยีภายนอกเพื่อสนับสนุนการอบรม - ขอรับการสนับสนุนจากรัฐด้านงบประมาณพัฒนาบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

การยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (TAM) มีอิทธิพลทางตรงในระดับสูงต่อมาตรฐานคุณภาพการขนส่ง (TSQM) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ 0.677 และส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งเพื่อความปลอดภัย (SME) ทั้งทางตรง (0.218) และทางอ้อมผ่าน TSQM (0.291) สะท้อนให้เห็นว่า TSQM ทำหน้าที่เป็นตัวแปรกลางสำคัญเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีกับประสิทธิภาพการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1989) ในโมเดล Technology Acceptance Model (TAM) ความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีขึ้นอยู่กับความรู้ถึงประโยชน์และความง่ายในการใช้งานองค์กรที่นำเทคโนโลยี เช่น ระบบติดตาม GPS ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือระบบข้อมูลอัตโนมัติมาใช้

สามารถยกระดับมาตรฐานและประสิทธิภาพการขนส่งได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับ Venkatesh et al. (2003) ที่ชี้ว่าแรงสนับสนุนจากองค์กรและแรงจูงใจภายในมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี โดยเฉพาะในธุรกิจขนส่งขนาดกลางและขนาดเล็กที่ต้องการพัฒนาและยกระดับคุณภาพบริการ

ในส่วนการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านการขนส่ง (TSM) มีผลโดยตรงต่อ TSQM (0.130) และ SME (0.277) รวมถึงมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน TSQM (0.056) แสดงให้เห็นว่าการลงทุนด้านความปลอดภัย เช่น การฝึกอบรมพนักงานขับรถ การตรวจสอบสภาพรถ และการจัดการความเสี่ยงเชิงรุก มีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของระบบขนส่ง สอดคล้องกับ Hollnagel (2018) ที่เสนอว่าองค์กรควรมุ่งสร้างระบบที่สามารถดำเนินงานได้ดีในทุกสถานการณ์ ไม่เพียงแต่ลดอุบัติเหตุเท่านั้น ขณะเดียวกัน Bharadiya (2023) ยังพบว่า การใช้ระบบจัดการความปลอดภัยร่วมกับเทคโนโลยี ช่วยลดอุบัติเหตุจากมนุษย์ได้อย่างมีนัยสำคัญในระบบโลจิสติกส์

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่า TAM และ TSM สามารถอธิบายความแปรปรวนของ TSQM ได้ถึงร้อยละ 60.20 และเมื่อรวม TSQM เข้าด้วยกัน โมเดลสามารถอธิบาย SME ได้ถึงร้อยละ 68.80 แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและความสามารถของโมเดลในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou et al. (2020) และ Liu et al. (2024) ที่ยืนยันว่าเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Big Data Analytics, AI และ Machine Learning ช่วยเพิ่มความแม่นยำการวางแผนและตัดสินใจด้านโลจิสติกส์ ที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการบริการและความปลอดภัย นอกจากนี้ Yang et al. (2021) ยังชี้ว่าการบูรณาการข้อมูลโลจิสติกส์มีผลเชิงบวกต่อการจัดการคุณภาพและประสิทธิภาพการให้บริการขององค์กร

แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขนส่งสินค้าทางถนนเพื่อความปลอดภัย โดยยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยี จากการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการแข่งขันผู้ประกอบการขนส่งสินค้าสามารถสรุปลักษณะกลยุทธ์ Smart Safe Trans Tech ตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 กลยุทธ์ Smart Safe Trans Tech

ฉะนั้นการผสมผสานแนวคิด การยอมรับเทคโนโลยี (TAM) การบริหารจัดการความปลอดภัย (TSM) และการจัดการคุณภาพการขนส่ง (TSQM) ล้วนมีบทบาทสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานขนส่งให้ปลอดภัยและยั่งยืน รวมถึงสนับสนุนแนวคิดเชิงบูรณาการที่บ่งชี้ ถึงการบริหารจัดการขนส่งที่มีประสิทธิภาพควรผสมผสานเทคโนโลยี ความปลอดภัย และคุณภาพ อย่างสมดุล เพื่อสร้างระบบขนส่งที่มีมาตรฐานสูง ปลอดภัย และตอบสนองต่อความต้องการ ของอุตสาหกรรมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- ส่งเสริมการใช้ระบบติดตาม GPS, IoT และ Big Data วิเคราะห์ เส้นทาง ความเร็ว และพฤติกรรมรถบรรทุก ซึ่งช่วยให้สามารถปรับปรุงการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ควรลงทุนเทคโนโลยีที่ใช้งานง่ายและมีประโยชน์ เพื่อส่งเสริมการยอมรับและใช้งาน ของพนักงานสามารถช่วยยกระดับมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย
- การบริหารความปลอดภัยควรเน้นการฝึกอบรมและการปฏิบัติตามมาตรฐาน อย่างเข้มงวด เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- ศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุข้อมูลสภาพแวดล้อมการขับขี่ พฤติกรรม พนักงานขับรถ และผลกระทบต่ออุบัติเหตุในการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการในประเทศไทย
- พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พฤติกรรม การขับขี่ และความปลอดภัยในการขนส่งสินค้า
- ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เทคโนโลยี ความไว้วางใจ ในปัญญาประดิษฐ์ และความตั้งใจใช้ระบบแนะนำเส้นทางขนส่งสินค้าที่ปลอดภัย

เอกสารอ้างอิง

กรมการขนส่งทางบก. (2566, 2 เมษายน). *คู่มือบุคลากรจัดการด้านความปลอดภัยในการขนส่ง*.

<https://tsmthai.com/>

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567, 9 มิถุนายน). *รายชื่อนิติบุคคลจัดตั้งใหม่และเลิกปี 2567*.

<https://www.dbd.go.th/common-article/2>

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window*. สามลดา.

ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน. (2565, 26 กุมภาพันธ์).

สถิติผู้บาดเจ็บเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน. <https://www.thairsc.com/>

- สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2563, 23 กรกฎาคม). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2563.
<https://www.otp.go.th/category/sub/236>
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2565, 9 มิถุนายน). 5 ปี 5 แสนล้าน สช.เปิดตัวเลขความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการเสียชีวิตในอุบัติเหตุทางถนน.
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/322550>
- Best, J. W. (1977). *Research in Education* (3rd ed.). Prentice–Hall.
- Blunch, J. N. (2013). *Introduction to Structural Equation Modeling Using IBM SPSS Statistics and AMOS* (2nd ed.). SAGE.
- Byrne, B. M. (2016). *Structural Equation Modelling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (3rd ed.). Routledge.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340.
<https://doi.org/10.2307/249008>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. C., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed). Pearson.
- Hollnagel, E. (2018). *Safety–I and safety–II: the past and future of safety management*. CRC press.
- Kaiyawan, Y. (2013). *Structural equation model analysis with AMOS*. V.Print (1991).
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. Guilford Press.
- Liu, Y., Fang, W., Feng, T., & Xi, M. (2024). Blockchain technology adoption and supply chain resilience: exploring the role of transformational supply chain leadership. *Supply Chain Management: An International Journal*, 29(2), 371–387.
- Bharadiya, J. P. (2023). Artificial intelligence in transportation systems a critical review. *American Journal of Computing and Engineering*, 6(1), 35–45.
- Petchu, P., U-on P., & Chuenwong P. (2022). The Casual Factor Model of Professionalism at Works and Organizational Effectiveness of Dangerous Goods Transport Companies. *The Journal of Pacific Institute of Management Science (Humanities and Social Science)*, 8(1), 238–250.

- Promngam, P., & Ayasanond, C. (2016). Structural Models Relationships Between Factors Affecting Automotive Parts and Parts Producers' Operations in The Eastern Economic Corridor (EEC), Thailand. *Research Community and Social Development Journal*, 15(4), 196–209.
- Silpcharu, T. (2017). *Statistical Data Analysis and Research by SPSS and AMOS* (17th ed.). Business R&D Ordinary Partnership.
- Schumacker, E., & Lomax, G. (2016). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3th ed). Taylor & Francis.
- Suksawang, P. (2014). The Basics of Structural Equation Modeling. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 6(2), 136–145.
- Tirakanan, S. (2007). *Research Methodology in Science: Guideline on Practice*. Chulalongkorn University.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly*, 27(3), 425–478. <https://doi.org/10.2307/30036540>
- Yang, C. C., Wong, C. W., & Liao, T. Y. (2021). Logistics quality management practices and performance of international distribution centre operators. *International Journal of Shipping and Transport Logistics*, 13(3–4), 300–326.
- Wiratchai, N. (1999). *LISREL Model: Statistical Analysis for Research* (3rd ed.). Printing House.
- Williams, A. F. (1999). The Haddon Matrix: Its contribution to injury prevention and control. Third National Conference on Injury Prevention and Control, (pp. 15–16) Brisbane, Queensland, Australia. Available online: <https://eprints.qut.edu.au/10081/1/10081.pdf>
- Zhou, Y., Wang, X., & Liu, Y. (2020). Digital transformation and supply chain resilience: The mediating role of supply chain integration. *Industrial Management & Data Systems*, 120(12), 2367–2386.

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ดนตรีประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหวจากเกมต่อสู้: บทเพลง “เค.โอ.”

พัศพล ชาญธีระเดช¹ และ ปองภพ สุกิตติวงศ์*

¹สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

*Corresponding author E-mail: pongpob.s@chandra.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทเพลง “เค.โอ.” ในรูปแบบดนตรีประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเกมต่อสู้และวัฒนธรรมจีน ที่มีการประยุกต์ใช้เทคนิคการออกแบบเสียง โพลีซี และออโตเมชัน ใช้ระเบียบวิธีเชิงศิลปะแบบการวิจัยบนฐานของการปฏิบัติ เครื่องมือวิจัยในการสร้างสรรค์ ได้แก่ ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์สำหรับผลิตดนตรีและสื่อภาพเคลื่อนไหว ขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การสร้างสรรค์บทเพลง การสร้างภาพเคลื่อนไหว และการแสดงสด

ผลการวิจัยพบว่า บทเพลง “เค.โอ.” มีความยาว 135 ห้องเพลง อัตราความเร็ว 125 จังหวะต่อนาที ทุญแจเสียงหลัก E ไมเนอร์ และใช้อัตราจังหวะหลัก 4/4 โดยมีการเปลี่ยนบันไดเสียงและอัตราจังหวะเล็กน้อยในบางช่วง คีตลักษณ์เป็นแบบผสม ประกอบด้วยท่อน อินโทรคักซัน / เอ 1 / บี 1 / เอ 2 / บริดจ์ / บี 2 / บี 3 / เอ 3 / ซี 1 / บี 4 / ทรานซิซัน 1 / ทรานซิซัน 2 / ซี 2 / โคดา นำเสนอควบคู่กับภาพเคลื่อนไหวในธีมเกมต่อสู้ ที่มีฉากและวัตถุเป็นสไตล์จีน เล่าเรื่องอย่างสอดคล้องกันสนับสนุนประสบการณ์ชมที่เน้นความมีพลัง ความตื่นเต้น และความเข้มข้น

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี ดนตรีประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหว เสียงเอฟเฟกต์ การออกแบบเสียง

An Artistic Research on Composing Music for Animated Media from Fighting Games: Music Composition “K.O.”

Passapon Chanteeradet¹ and Pongpob Sukittiwong^{1*}

¹Western Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: pongpob.s@chandra.ac.th

Abstract

This research aims to compose the song “K.O.” as a music score for animated media, inspired by fighting games and traditional Chinese culture. The song integrates techniques from sound design, Foley, and automation, using an artistic research methodology based on practice-based research. The creative process is supported by both hardware and software tools for music and animation production. The research procedures include composition, animation production, and live performance.

The findings reveal that “K.O.” consists of 135 measures, has a tempo of 125 BPM, and is primarily in the key of E minor. The song mainly employs 4/4 time signature, with occasional changes in key and meter. The musical form is hybrid, comprising the following sections: Introduction / A1 / B1 / A2 / Bridge / B2 / B3 / A3 / C1 / B4 / Transition1 / Transition 2 / C2 / Coda. The song is presented alongside an animation narrative themed around fighting games, featuring Chinese-style scenes and elements. The music and animation are synchronized to enhance an experience characterized by power, excitement, and intensity.

Keywords: Artistic Research in Music, Music for Animated Media, Sound Effect, Sound Design

บทนำ

การใช้ดนตรีในการประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหวเป็นวิธีการสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์งานศิลปะสมัยใหม่ ทั้งนี้เห็นได้ชัดจากการใช้ดนตรีประกอบในภาพยนตร์ปัจจุบันแทบทั้งหมด ดนตรีสามารถสร้างและสนับสนุนประสบการณ์ร่วมกับการรับชมภาพได้ในหลากหลายด้าน (Green, 2010) ได้แก่ 1) การสื่ออารมณ์สนับสนุนภาพ 2) การสื่อความคิดหรือความหมายโดยนัยที่อาจไม่ได้ถูกพูดออกมาอย่างชัดเจน และ 3) การเล่าเรื่องและการควบคุมการตีความของผู้ชม อย่างไรก็ตามไม่ใช่แค่เพียงดนตรีอย่างเดียวที่สามารถประกอบภาพเคลื่อนไหว ในอุตสาหกรรมบันเทิง ยังมีการใช้เสียงต่าง ๆ ที่สร้างหรือปรับแต่งขึ้นด้วยเทคโนโลยีทางเสียงและดนตรีในภาพยนตร์ ซีรีส์ เกมเกือบทั้งหมดอีกด้วย (Zager, 2021) เช่น การออกแบบเสียง (Sound Design) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้าง บันทึก ปรับแต่ง และจัดการเสียงที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพื่อเสริมบรรยากาศ อารมณ์ และความหมายของสื่อภาพหรือเสียง หรือการสร้างเสียงเอฟเฟกต์ (Sound Effect) เพื่อเพิ่มความสมจริง เน้นจุดสำคัญของเหตุการณ์ หรือสร้างอารมณ์ประกอบในงานภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งการใช้เทคนิคโฟลีย์ (Foley) เพื่อเลียนแบบการเคลื่อนไหวหรือการกระทำของตัวละคร เช่น เสียงก้าวเดิน เสียงเสื้อผ้า หรือเสียงวัตถุต่าง ๆ ให้สมจริงยิ่งขึ้น

ในการประพันธ์บทเพลงนี้ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากประสบการณ์วัยเด็ก ที่เติบโตมาในวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายจีน มีความประทับใจจากเหตุการณ์ในการเข้าร่วมเทศกาล และประเพณีท้องถิ่น ได้พบเห็นการเล่น เช่น การเชิดสิงโต แหม่งกร ศิลปะการต่อสู้ ซึ่งมักมีดนตรีประกอบ ที่มีอัตลักษณ์และน่าสนใจ ทั้งนี้ประสบการณ์ดังกล่าวเชื่อมโยงมาสู่ความประทับใจในการเล่นเกมต่อสู้ เช่น สตรีทไฟท์เตอร์ ที่มีการผสมผสานดนตรีและศิลปะต่อสู้เข้าด้วยกัน จึงเป็นแรงบันดาลใจหลักให้ผู้วิจัยทำการวิจัยเชิงสร้างสรรค์บทเพลง “เค.โอ.” ขึ้น

ที่มาของชื่อบทเพลง “เค.โอ.” มาจากบทพูดในเกมต่อสู้ เป็นคำย่อมาจากคำว่า “Knockout” มีความหมายว่า การน็อคคู่ต่อสู้ หรือการชกคู่ต่อสู้ให้ล้มลง ผู้วิจัยได้เลือกใช้ชื่อดังกล่าวเพื่อแสดงความหมายโดยนัยถึงการได้ชัยชนะในบทเพลงนี้ ทั้งนี้ได้ถ่ายทอดประสบการณ์และความประทับใจผ่านการสร้างสรรค์ดนตรีให้มีกลิ่นอายของวัฒนธรรมดนตรีจีนปรับปรุงให้มีความร่วมสมัยขึ้นด้วยโครงสร้างสไตล์ดนตรีแบบอินดี้ร็อก (Indie Rock) พร้อมทั้งได้สร้างภาพเคลื่อนไหวประกอบในธีมของเกมต่อสู้เพื่อเล่าเรื่องราวสอดคล้องไปกับเสียงด้วย อีกทั้งยังมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดนตรี เพื่อสร้างประสบการณ์ของเสียงที่สมจริง และสอดรับสนับสนุนภาพเคลื่อนไหว เช่น การควบคุมเสียงด้วยระบบอัตโนมัติ (Automation) การใช้เสียงเอฟเฟกต์ เสียงพูด โฟลีย์ และเทคนิคการออกแบบเสียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์บทเพลง “เค.โอ.” ในรูปแบบดนตรีประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหวจากเกมต่อสู้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เล่นเกมส์ ผู้ฟังเพลง หรือผู้สร้างสรรค์ผลงานเพลงประกอบสื่อ

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การสร้างสรรค์บทเพลงประกอบภาพเคลื่อนไหวจากเกมต่อสู้แบบจีน ใช้องค์ประกอบหลัก คือ การออกแบบเสียง เสียงเอฟเฟกต์ โพลีซี ดนตรีอินดี้ร็อก และระบบอัตโนมัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เนื่องจากข้อจำกัดของวิธีวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบดั้งเดิมที่ไม่ครอบคลุมการทำงานวิชาการในศาสตร์ด้านศิลปะ (Piccini, 2014) โดยมีการใช้คำเรียกงานวิจัยในกลุ่มนี้หลากหลายคำ เช่น “Creative Research”, “Artistic Research” หรือ “Practice as Research” ซึ่งมีความหมายโดยรวมคล้ายคลึงกัน คือ แนวทางการวิจัยที่ใช้การปฏิบัติเป็นแกนหลักในการสร้างความรู้ใหม่ กล่าวคือ การฝึกซ้อม การแสดง การประพันธ์เพลง หรือการลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์อื่น ๆ ไม่ได้ถูกมองเป็นเพียงขั้นตอนก่อนจะเขียนงานวิจัย แต่ถือว่าเป็นกระบวนการวิจัยที่สมบูรณ์ในตัว สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ผ่านการกระทำและการสะท้อนความรู้ของผู้ปฏิบัติเอง (Barrett & Bolt, 2007) อย่างไรก็ตามการวิจัยสร้างสรรค์ยังมีหลายแนวทางย่อย โดยในงานนี้เลือกประเภทการวิจัยบนฐานของการปฏิบัติ (Practice-based Research) ซึ่งหมายถึง การใช้การปฏิบัติเป็นการวิจัยในตัวเอง โดยให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ใหม่ที่ฝังตัวอยู่ในผลงานเป็นหลักฐานที่แสดงการสร้างสรรค์ความรู้ที่เป็นต้นฉบับ (Candy, 2006; Nelson, 2022) มีลักษณะแตกต่างจากประเภทการวิจัยที่ขับเคลื่อนด้วยการปฏิบัติ (Practice-led Research) ที่ให้ความสำคัญความรู้จากแนวปฏิบัติ มากกว่าตัวผลงานสร้างสรรค์ (Candy, 2006)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการสร้างสรรค์บทเพลง แบ่งตามประเภทได้เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) ฮาร์ดแวร์สำหรับสร้างสรรค์ดนตรี ได้แก่ กีตาร์ไฟฟ้า “Nash T-63” ใช้สำหรับประพันธ์ดนตรี บันทึกเสียง และแสดงดนตรี ซึ่งให้ลักษณะเสียงเฉพาะที่เหมาะสมกับลักษณะเพลง
- 2) ออดิโออินเตอร์และดิจิทัลมัลติเอฟเฟกต์ไลน์ 6 เฮลิคซ์ ฟลอร์ (Line 6 Helix Floor) ใช้สำหรับแปลงสัญญาณออดิโอและปรับแต่งเสียง และ 3) ไมโครโฟนคอนเดนเซอร์ “Scarlett CM25 MKII” ใช้สำหรับบันทึกเสียงพูดและเสียงร้อง

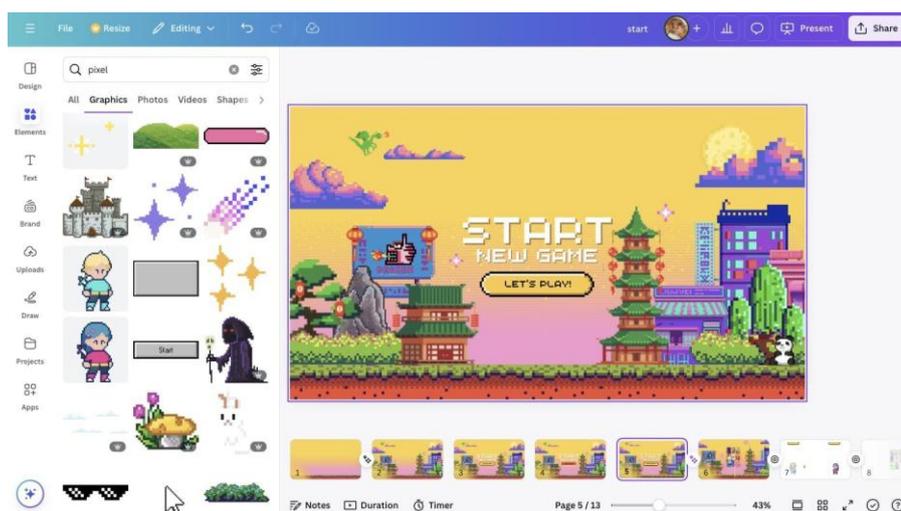
ฮาร์ดแวร์สำหรับสร้างสรรค์สื่อภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ 1) โปรแกรมแคปคัท (Capcut) ใช้สำหรับตัดต่อสื่อภาพเคลื่อนไหว และ 2) โปรแกรมแคนวา (Canva) สำหรับสร้างองค์ประกอบภาพสำหรับทำภาพเคลื่อนไหว

ซอฟต์แวร์สำหรับสร้างสรรค์ดนตรี ได้แก่ 1) โปรแกรมคิวเบสโปร 13 (Cubase Pro 13) ใช้เป็นออดิโอเว็คสเทชันสำหรับบันทึกเสียง ตัดต่อ และผสมเสียง 2) โปรแกรมเอชเอ็กซ์ อีดิท (HX Edit) ใช้สำหรับออกแบบ และปรับแต่งเสียง 3) โปรแกรมการาจแบนด์ (Garage Band) ใช้สำหรับบันทึกเสียงนอกสถานที่ และ 4) โปรแกรมมิวส์สกอร์ 4 (Muscore 4) ใช้สำหรับบันทึกโน้ตเพลงและสร้างคำสั่งมิติ

การสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนการสร้างผลงานฉบับร่าง (Demo) ประกอบด้วย 1) การกำหนดท่อนของบทเพลง และร่างกรอบการสร้างภาพเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกัน 2) การเริ่มประพันธ์องค์ประกอบของเพลงจากการสร้างเสียงกลองและการบันทึกเสียงนอกพื้นที่ 3) การบันทึกเสียงกีตาร์และเบสไฟฟ้า 4) การบันทึกเสียงร้องและโพลี 5) การตัดต่อและผสมเสียง และ 6) การสร้างออตโตเมชันสำหรับการแสดงสด

การสร้างสรรค์ภาพเคลื่อนไหว เริ่มต้นจากการนำต้นฉบับภาพมาจากเกมสตรีทไฟท์เตอร์ (Street Fighter) เลือกลักษณะตัวละครและวัตถุที่ต้องการมาเป็นต้นแบบในการสร้างภาพบนโปรแกรมแคนวา ร่วมกับการเลือกใช้ภาพที่มีลักษณะสอดคล้องกัน จากคลังภาพอะโดบีสต็อก (Adobe Stock) จากนั้นทำการจัดวางในหน้าจอแสดงผล พร้อมเขียนคำสั่งออตโตเมชันให้มีการแสดงเป็นภาพเคลื่อนไหว โดยสอดคล้องไปกับเสียงในบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้น

ภาพที่ 1 การปรับแต่งองค์ประกอบภาพเคลื่อนไหวด้วยโปรแกรมแคนวา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบอุปนัย (Analytic Induction) ในการวิเคราะห์บทเพลงโดยพิจารณากรอบองค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีดนตรี (Music Theory) ทั้งในด้านจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน สังกีตลักษณ์ร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาพเคลื่อนไหว และการดำเนินเรื่อง

ผลการวิจัย

งานวิจัยสร้างสรรค์ทางดนตรีนี้มุ่งเน้นการประพันธ์บทเพลงชื่อ “เค.โอ.” ในรูปแบบดนตรีประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหวจากเกมต่อสู้ มีการสร้างสรรค์สื่อภาพเคลื่อนไหวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเกมต่อสู้ และมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางเสียง เพื่อสร้างการรับรู้ทางเสียงที่สอดคล้องกับภาพ โดยได้มีการจัดการแสดงคอนเสิร์ต และบันทึกวีดิโอการแสดงโดยสามารถรับชมได้จากการสแกนคิวอาร์โค้ดต่อไปนี้

ภาพที่ 2 คิวอาร์โค้ดวีดิโอการแสดงบทเพลง “เค.โอ.” ที่เผยแพร่ทางยูทูป

สำหรับเนื้อหาของบทเพลงสามารถแสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ แบ่งออกเป็นสองด้าน ได้แก่ 1) โครงสร้างหลักของเพลง และ 2) รายละเอียดองค์ประกอบดนตรี เสียง และภาพเคลื่อนไหว มีรายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้างหลักของบทเพลง

บทเพลง “เค.โอ.” มีความยาวรวมทั้งสิ้น 135 ห้องดนตรี ที่อัตราความเร็ว 125 จังหวะ ต่อนาที หรือประมาณ 4 นาที 15 วินาที มีคิตลักษณ์แบบผสม (Hybrid Form) คือ มีการผสมระหว่างคิตลักษณ์แบบอิสระ (Through-Composed Form) กับคิตลักษณ์ที่มีการซ้ำท่อน ซึ่งใช้เพื่อดำเนินต่อเนื่องไปข้างหน้าสอดคล้องกับภาพเคลื่อนไหวที่แสดงฉากการต่อสู้ที่เปลี่ยนไป โดยมีการซ้ำทำนองเฉพาะบางช่วง เพื่อให้มีการจดจำธีมหลักและสร้างความเป็นเอกภาพให้กับงานโดยรวม ทั้งนี้ รายละเอียดของแต่ละท่อนมีดังนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดโครงสร้างคีตลักษณ์และจำนวนห้อง

ท่อนเพลง	จำนวนห้อง	ห้องที่
อินโทร	15	1-15
เอ 1	8	16-23
บี 1	8	24-31
เอ 2	8	32-39
บริดจ์	8	40-47
บี 2	8	48-55
บี 3	8	56-59
เอ 3	8	64-71
ซี 1	8	72-79
บี 4	8	80-87
ทรานซิชัน 1	12	88-91
ทรานซิชัน 2	10	100-109
ซี 2	8	110-117
โคดา	18	118-133

ทั้งนี้บทเพลงมีอัตราความเร็ว 125 BPM อยู่บนกุญแจเสียงหลัก E ไมเนอร์ แต่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น D ไมเนอร์ในบางช่วง และมีการใช้อัตราจังหวะหลักเพลง คือ 4/4 อย่างไรก็ตามในช่วงเชื่อมท่อนเพลง มีการปรับเปลี่ยนใช้ 5/4 และ 6/4 แทรกเล็กน้อย เพื่อเน้นความรู้สึกของการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้การนำเสนอแนวคิดหลักในแต่ละท่อนมีดังนี้

2. รายละเอียดองค์ประกอบดนตรี เสียง และภาพเคลื่อนไหว

ท่อนอินโทรมีจุดมุ่งหมายหลักในการเกริ่นนำ เพื่อปูทางก่อนเข้าทำนองซิมหลักในท่อนถัดไป โดยนำทำนองจากซิมหลักมากร่อนให้เรียบง่ายขึ้นเป็นลิค (Lick) สั้น ๆ ที่บรรเลงด้วยกีตาร์ไฟฟ้าด้วยเทคนิคปาล์มมิวต์ (Palm Mute) บนโครงสร้างหลักของบันไดเสียง E เพนตาโทนิค ไมเนอร์ ทั้งนี้ทำนองลิคเป็นลักษณะโมทีฟสั้นประมาณ 1 ห้อง และมีการเว้นช่องว่างอีกหนึ่งห้องระหว่างแต่ละโมทีฟ รวมทั้งมีการสอดแทรกโน้ต F# ในช่วงท้ายเพื่อสร้างสีสันเพิ่มเติมจากบันไดเสียงเพนตาโทนิค โดยบรรเลงบนทางเดินคอร์ดที่สลับระหว่างคอร์ด Em7 และ GMaj7

เพื่อให้เกิดช่องว่างของการรับรู้ทำนอง และเปิดโอกาสให้มีการสอดแทรกเสียงเอฟเฟกต์สปุกก๊อง (Spook Gong) และสเปซก๊อง (Space Gong) เพื่อเน้นย้ำธีมวัฒนธรรมเสียงแบบจีน

ภาพที่ 3 ทำนองลิกที่บรรเลงด้วยกีตาร์ไฟฟ้าในท่อนอินโทร

เสียงดนตรีในท่อนอินโทรสอดคล้องไปกับภาพเคลื่อนไหวในฉากเปิดตัวเกมต่อผู้ โดยภาพเคลื่อนไหวเผยให้เห็นฉากหลังที่ตีความมาจากสิ่งปลูกสร้างและภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ ของวัฒนธรรมจีนร่วมสมัย โดยสร้างให้มีความแฟนตาซี แต่แสดงผลภาพในสไตล์เรโทรพิกเซลอาร์ต (Retro Pixel Art) ที่นิยมใช้ในกราฟิกเกมบนเทคโนโลยี 8 และ 16 บิต

ภาพที่ 4 ภาพเคลื่อนไหวฉากจากการเปิดตัวเกมในท่อนอินโทร

ท่อน เอ 1 ถูกกำหนดให้เป็นท่อนที่นำเสนอทำนองหลักของเพลงที่บรรเลงโดยกีตาร์ไฟฟ้า บนฐานของบันไดเสียง E เพนตาโทนิคไมเนอร์ ซึ่งพัฒนาโมทีฟมาจากทำนองในท่อนอินโทร โดยมีการเรียบเรียงให้สอดคล้องประโยคจังหวะไปกับแนวเบสและกลองชุด ทำให้รู้สึกกระชับ ชัดเจน เป็นเอกภาพ ทั้งนี้ภาพเคลื่อนไหวยังแสดงผลฉากหลังคล้ายกับท่อนอินโทร แต่มีการแสดง ไอคอนสำหรับเลือกภาษาในเกม เพื่อให้ยังคงต่อเนื่องกับเสียงดนตรีที่ยังไม่มีการเคลื่อนไหวที่ เปลี่ยนแปลงไปมากนัก อย่างไรก็ตามมีการสอดแทรกเสียงเอฟเฟกต์ในการสลับเลือกระหว่าง ไอคอนแต่ละภาษา

A1

16 $Em7$ $Gmaj7$

E.Gtr.

E.Bass

Drums.

ภาพที่ 5 ทำนองฉิมหลักในท่อน เอ 1

ท่อน บี 1 เป็นการนำเสนอฟังทำนองฉิมหลักที่ 2 อยู่พื้นฐานของโน้ตบันไดเสียง E เพนตาโทนิคไมเนอร์ เช่นเดิม แต่มีการพัฒนาโมทีฟให้แตกต่างออกไป และมีประโยคจังหวะที่มีจุดเน้นต่างกัน ทำให้เกิดการรับรู้ทำนองที่ต่างกัน แต่ยังคงอยู่บนฉิมแนวคิตรวมของเพลงที่ดีความลุ่มเสียงของวัฒนธรรมจีนในเกมต่อสู้ร่วมกันตลอดเพลง

B1

24 $Em7$ $Gmaj7$

28 $Em7$ $Gmaj7$

ภาพที่ 6 ทำนองฉิมหลักในท่อน บี 1

ภาพเคลื่อนไหวในท่อน บี 1 นี้แสดงให้เห็นฉากของการเลือกตัวละครในเกมที่จะนำมาต่อสู้กันในฉากถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับดนตรีที่ยังอยู่ในฉิมหลักที่ 2 ที่เป็นทำนองแปลที่ต่างจากฉิมแรกไม่มากนัก

ภาพที่ 7 ภาพเคลื่อนไหวฉากจากการเลือกตัวละครในท่อน บี 1

ท่อน เอ 2 กลับมานำเสนอทำนองเดิมอีกครั้ง แต่มีการเพิ่มรายละเอียดของไฮแฮต (Hi-Hat) และแทมบูรีน (Tambourine) เพื่อสร้างการเคลื่อนไหวมากขึ้น และมีภาพเคลื่อนไหวคล้ายกับในท่อน บี 1 แต่เริ่มมีการแสดงผลการเลือกตัวละครในเกมที่ชัดเจน ได้ตัวละคร 2 ตัวหลักที่จะมาต่อสู้กัน ก่อนที่จะเข้าสู่ท่อนบริดจ์ซึ่งเป็นการบรรเลงพร้อมกันระหว่างกีตาร์ไฟฟ้า เบสไฟฟ้า และกลองชุด โดยมีเปลี่ยนอัตราจังหวะเป็น 5/4 และ 6/4 เล็กน้อย เพื่อกระตุ้นการรับรู้จังหวะที่เคลื่อนไหวที่และคาดเดาได้ยาก โดยมีภาพเคลื่อนไหวเป็นฉากต่อสู้ระหว่างตัวละครสองตัว มีการปะทะกัน และเคลื่อนไหวย้ายตำแหน่งอย่างสอดคล้องกับเสียงดนตรีเบื้องหลังที่เปลี่ยนอัตราจังหวะไม่แน่นอน และมีความเร่งเร้าของเสียงจากการบรรเลงพร้อมกันแบบยูนิซัน

นอกจากนี้ในช่วงสุดท้ายของท่อนมีการเปลี่ยนทิวทัศน์เป็น D ไมเนอร์ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการรับรู้เสียงสอดคล้องไปกับภาพเคลื่อนไหวที่มีการแสดงสัญลักษณ์ “เค.โอ.” เนื่องจากตัวละครได้ต่อสู้กันและมีฝ่ายหนึ่งแพ้ ทั้งนี้มีการใช้เสียงพูดที่มีการปรับแต่งกล่าวคำว่า “เค.โอ.” และ “ราวด์ สตาร์ท (Round Start)” เป็นเสียงเอฟเฟกต์ประกอบสร้างความสมจริงอีกด้วย

ภาพที่ 8 ภาพเคลื่อนไหวฉากจากการต่อสู้ในท่อนบริดจ์

ท่อน บี 2 แสดงทำนองเดิมหลักใหม่ที่ 3 ซึ่งเน้นความรู้สึกที่ทรงพลัง ใช้เทคนิคการบรรเลงกีตาร์แบบสไลด์ (Slide) การด้นสาย (Bending) และการใช้เสียงเอฟเฟกต์กีตาร์แบบเสียงแตก (Distortion) เพื่อสร้างความเข้มข้น หนักแน่น พุ่งทะยานไปพร้อมกับการบรรเลงของกลองชุดและเบสไฟฟ้าที่เน้นจังหวะเข็บต 1 ชั้น อย่างสอดคล้องกัน พร้อมกันใช้คอร์ด Csus4 และ Em7 ให้เกิดการเคลื่อนไหวที่แตกต่างจากท่อนอื่น ๆ ในเพลง ทั้งนี้ภาพเคลื่อนไหวประกอบในท่อนดังกล่าวแสดงให้เห็นตัวละครในเกมที่กำลังกินอาหาร ซึ่งเป็นไอเทมเพิ่มพลังเพื่อเตรียมตัวสำหรับการต่อสู้ในท่อนต่อไป

C1

ภาพที่ 9 ทำนองฉิมหลักในท่อน บี 2

ท่อนถัดไป คือ บี 3 ทำหน้าที่เป็นท่อนพักโดยกลับมาเล่นทำนองฉิมหลักที่ 2 ด้วยน้ำหนักที่เบาลงจากท่อนก่อนหน้าเพื่อผ่อนคลาย และแสดงภาพตัวละครพร้อมแสดงชื่อของแต่ละตัวละคร พร้อมกับการใช้เสียงแอมเบียนต์ (Ambient Sound) ก่อนดำเนินเข้าสู่ท่อน เอ 3 ซึ่งกลับมานำเสนอทำนองฉิมหลักที่ 1 อีกครั้ง โดยแสดงภาพตัวละครที่กำลังเข้าสู่ตำแหน่งที่พร้อมต่อสู้ในช่วงถัดไป มีการใช้เสียงเอฟเฟกต์เลียนแบบเสียงการกดเมนูและปุ่มในเกม

บทเพลงเข้าสู่ท่อน ซี 1 ซึ่งนำเสนอทำนองใหม่ มีการใช้จังหวะฮาร์ฟไทม์ (Half-Time) ที่ให้ความรู้สึกที่ช้าลง โดยใช้คอร์ด Cmaj7 และ Bm7 ก่อนเร่งความรู้สึกให้เร็วขึ้นโดยการดีดสายแบบสตรัมอย่างรวดเร็ว (Fast Strumming)

ภาพที่ 10 ทำนองฉิมหลักในท่อน ซี 1

ทั้งนี้ประกอบกับภาพที่ตัวละครที่แพ้ในช่วงแรกได้รับการช่วยเหลือจากตัวละครใหม่ ก่อนที่จะกลับเข้าสู่การต่อสู้ในท่อน บี 4 ด้วยการเพิ่มเติมไดนามิกในการบรรเลงที่เข้มข้นมากขึ้น ประกอบไปกับภาพแสดงพลังที่เพิ่มขึ้นของแต่ละตัวละครอีกครั้ง

ภาพที่ 11 ภาพเคลื่อนไหวฉากในท่อน บี 4

ท่อนทรานซิชัน 1 เป็นการบรรเลงคู่กันระหว่างเบสและกีตาร์ไฟฟ้าบนโน้ตเซปต์ 1 ชั้นสามพยางค์ สร้างความรู้สึกเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนมากขึ้น สอดคล้องกับภาพเคลื่อนไหวในฉากการต่อสู้ครั้งที่สอง ที่ปรับมุมมองของภาพจากบุคคลภายนอก

ท่อนทรานซิชัน 2 เป็นท่อนบรรเลงโซโล่กีตาร์ไฟฟ้า โดยใช้องค์ประกอบดนตรีหลักคือ บันไดเสียงหลัก คือ E เพนตาโทนิคไมเนอร์ D เมเจอร์อาเพจจิโอ และการผสมผสานเทคนิคแฮมเมอร์ออน (Hammer-on) พูลออฟ (Pull-off) และสไลด์ เพื่อสร้างการเคลื่อนไหวที่ชัดเจน ทั้งนี้ช่วงสุดท้ายของเพลงกลับมาสู่ทำนองหลักจากท่อน ซี่ 2 และเข้าสู่ท่อนโคดา ซึ่งทำหน้าที่เป็นปิดท้ายเพลง (Outro) ซึ่งเพิ่มน้ำหนักดนตรีด้วยการใช้การบรรเลงกลองชุดแบบเปิดไฮแฮต (Open Hi-hat) และบรรเลงกีตาร์ไฟฟ้าด้วยลิคบนบันไดเสียง E เพนตาโทนิคไมเนอร์ตอกย้ำธีมหลักของเพลง พร้อมจบลงด้วยจังหวะยกที่ชัดเจน

ภาพที่ 12 ทำนองธีมหลักในท่อนโคดา

อภิปรายผลการวิจัย

บทเพลง “เค.โอ.” เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่หลอมรวมความหลงใหลในวัฒนธรรมเกมในยุค ค.ศ. 1990-2000 กับองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีดนตรีและการประพันธ์แนวอินดี้ร็อก ผ่านการออกแบบโครงสร้างท่อนเพลง เทคนิคการเล่นกีตาร์ และการจัดวางเสียงประกอบภาพเคลื่อนไหวอย่างมีระบบ โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและระบบอัตโนมัติในการเชื่อมโยงเสียงกับภาพให้แม่นยำและสอดคล้องกัน ทั้งนี้ผลงานนี้แสดงให้เห็นการจัดการองค์ประกอบดนตรีอย่างเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเนื้อเรื่องภาพเคลื่อนไหวของเกม เช่น การเพิ่มความซับซ้อนขององค์ประกอบดนตรีให้เร้าอารมณ์มากขึ้น ในช่วงพลังชีวิตของผู้เล่นลดต่ำกว่าครึ่งหรือการต่อสู้ในรอบสุดท้ายที่ตัดสินผลแพ้ชนะ ซึ่งมักพบลักษณะดนตรีแบบเดียวกันในเกมต่อสู้ที่สำคัญ เช่น สตริทไฟท์เตอร์ หรือสเปซอินเวเดอร์ส (Speller, 2024) แนวคิดดังกล่าวอาจเรียกในเชิงวิชาการว่า ดนตรีพื้นหลังที่ปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อม (Adaptive Background Music) ซึ่งเป็นแนวคิดในการผูกโยงองค์ประกอบดนตรีต่าง ๆ เข้ากับสถานะและตัวแปรในเกม เช่น พลังชีวิต พลังพิเศษ ระยะห่างระหว่างผู้เล่น โดยมีเป้าหมายในการให้ข้อมูลแก่ผู้เล่นให้ทราบสถานะของเกมรวมทั้งสร้างแรงกดดันและการรับรู้การเปลี่ยนแปลงเกมอีกด้วย (Khan et al., 2023) โดยในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ได้ผูกโยงเสียงกับตัวแปรในเกมที่สำคัญ คือ ฉากการต่อสู้ครั้งแรกที่นำเสนอทำนองหลักและจังหวะที่หนักหน่วงขึ้นกว่าฉากเลือกตัวละคร และมีการลดไดนามิกของเพลง

หลังจากต่อสู้ครั้งแรก เพื่อเข้าสู่ฉากที่ตัวละครได้รับพลังพิเศษ ซึ่งนำเสนอด้วยทำนอง และจังหวะใหม่ ที่แตกต่างจากทำนองหลักมาก ก่อนที่จะนำมาสู่ฉากต่อสู้ที่สองที่มีการเปลี่ยนจังหวะหลักให้เป็นทริปเลต ก่อนเข้าสู่ฉากต่อสู้สุดท้ายที่มีการปรับไดนามิกขององค์ประกอบดนตรีให้ซับซ้อนและพุ่งทะยานด้วยจังหวะกลองชุด น้ำหนักการเล่นแนวนเบส และการโซโลกีตาร์ที่เล่นทำนองต่อเนื่องและเข้มข้นที่สุด สอดคล้องกับฉากการต่อสู้ที่ดุเดือดเพื่อตัดสินการแพ้ชนะ

นอกเหนือจากนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้อัตราความเร็ว 125 BPM ในการประพันธ์เพลง ร่วมกับการเลือกใช้แนวดนตรีอินดี้ร็อกเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อประกอบฉากต่อสู้เพื่อมุ่งสร้างความรู้สึกของการขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างสิ้นไหล ความเหมาะสมระหว่างอัตราความเร็ว และองค์ประกอบดนตรีดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้าง “ภาวะสิ้นไหล” (Flow Experience) ซึ่งมีการศึกษาพบว่า เพลงจังหวะเร็ว ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทำนอง เสียงประสาน หรืออื่น ๆ อย่างสอดคล้องกับกลไกการดำเนินเรื่องในเกม มีความเหมาะสมในการสร้างประสบการณ์ทางจิตวิทยาที่ไหลลื่น โดยเฉพาะสำหรับเกมแนวต่อสู้ (Zheng, 2024)

การสร้างสรรค์บทเพลง “เค.โอ.” แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการผสมผสานระหว่างแนวดนตรีอินดี้ร็อกกับเทคโนโลยีดนตรีสมัยใหม่ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ระบบออดิโอเมชัน และเทคนิคการออกแบบเสียง เพื่อสร้างเสียงและเพลงเพื่อประกอบสื่อภาพเคลื่อนไหว โดยเนื้อหาและโครงสร้างทางดนตรีสามารถสนับสนุนประสบการณ์ในการชมภาพเคลื่อนไหวในอิมเมอร์สชันได้อย่างสมจริงและน่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ของ คักติเดชน์ เดชเมณี และปองภพ สุกิตติวงศ์ (2567) ที่ได้ใช้เทคนิคการออกแบบเสียง โพลีซี และแอมเบียนต์เพื่อสร้างสรรค์ดนตรีประกอบสื่อเช่นเดียวกัน แต่มีความแตกต่างที่การสร้างสรรค์ดนตรีในสไตล์สแลมมิงบรูทัลเดธเมทัล (Slamming Brutal Death Metal – SBDM) และใช้ภาพเคลื่อนไหวที่เน้นความสยองขวัญ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีสไตล์ดนตรีและเนื้อหาของภาพเคลื่อนไหวต่างกัน แต่การใช้เทคนิคและเทคโนโลยีเหล่านี้ ช่วยเพิ่มอรรถรสและนำไปสู่ประสบการณ์การรับชมรับฟังสื่อได้อย่างลงตัวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน

การเลือกใช้โทนเสียง เอฟเฟกต์ และรูปแบบจังหวะที่สะท้อนถึงพลัง ความตื่นเต้น และความเข้มข้นในโลกของเกมและวัฒนธรรมจีน เช่น การใช้เสียงเครื่องกระทบแบบจีน เสียงต่อสู้จำลองจากเกม เสียงพากย์ ช่วยเสริมบรรยากาศในอิมเมอร์สชันให้สมจริง เทียบเคียงได้กับการใช้เสียงที่รุนแรง หนักหน่วงในดนตรีเมทัล และการใช้เทคนิคโพลีซีจำลองเสียงการฟาดร่างกายหักกระดูก เพื่อสนับสนุนอารมณ์ความรู้สึกรุนแรงและสยองขวัญ (คักติเดชน์ เดชเมณี และปองภพ สุกิตติวงศ์, 2567)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การประพันธ์ดนตรีเพื่อประกอบภาพเคลื่อนไหวในธีมของเกม อาจประยุกต์ใช้แนวทางจากงานวิจัยนี้ ได้แก่ การประพันธ์ดนตรีที่มีลักษณะสอดคล้องกับภาพและเนื้อเรื่อง สะท้อนลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมหรือการรับรู้ที่ชัดเจน มีการเรียบเรียงดนตรีที่ปรับเปลี่ยนอารมณ์ในแต่ละท่อนไปตามฉากของเพลงอย่างยืดหยุ่น ไม่จำเป็นต้องใช้คีตลักษณ์แบบมาตรฐาน แต่ผสมผสานให้เหมาะสมกับอารมณ์เพลง นอกจากนี้ยังต้องใช้องค์ประกอบเสียงอื่น ๆ เพื่อเล่าเรื่อง สนับสนุนภาพให้สมจริงและแสดงอารมณ์ได้สมบูรณ์ เช่น การใช้เสียงพูด เสียงโพลีที่จำลองเสียงกิริยาต่าง ๆ เสียงสังเคราะห์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับดนตรีที่ขับเคลื่อนเรื่องราวของภาพได้ครบทุกมิติ

2. โดยทั่วไปบทเพลงที่ถูกต้องแบบมาสำหรับการประกอบภาพเคลื่อนไหว มักถูกรับชมผ่านสื่อที่ถูกบันทึกและตัดต่อขึ้นโดยเสร็จสมบูรณ์แล้ว อย่างไรก็ตามหากต้องการสร้างความท้าทายโดยการนำบทเพลงลักษณะดังกล่าวมาแสดงสด จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสำหรับการแสดงดนตรีมาช่วยเหลือ ตัวอย่างที่สำคัญจากงานวิจัยนี้ คือ การนำระบบออโตเมชันมาใช้ในการควบคุมเอฟเฟกต์กีตาร์ เสียงเอฟเฟกต์ ความดังเบา และการเล่นแซมปลิงเสียงที่เตรียมไว้ เครื่องมือนี้จะช่วยให้สามารถบริหารองค์ประกอบดนตรีที่จัดเตรียมไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถลดต้นทุนและภาระในการแสดงสดได้ โดยยังคงคุณภาพของการบรรเลงใกล้เคียงกับการเล่นสดทุกชิ้น อย่างไรก็ตามต้องวางแผนและเตรียมเครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ เนื่องจากอาจเกิดปัญหาทางเทคนิคที่ต้องแก้ไขและรับมือให้ได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในลักษณะเดียวกัน แต่ปรับเปลี่ยนธีมของเกมต่อผู้ให้มีความหลากหลายของวัฒนธรรม เช่น ฉากและธีมแบบยุโรปยุคกลาง เมืองสมัยใหม่หรืออวกาศแฟนตาซี เพื่อจะได้ทดลองใช้ลุ่มเสียงและองค์ประกอบดนตรีที่ต่างออกไปตามธีม แต่ยังคงประยุกต์ใช้หลักการร่วมกัน คือ การขับเล่าเรื่องด้วยดนตรีที่ปรับเปลี่ยนไปตามพลวัตและอารมณ์ของฉากต่อผู้ โดยมีเสียงเอฟเฟกต์ เสียงพูด โพลี และการออกแบบเสียงเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนความสมบูรณ์ของประสบการณ์การฟัง ทั้งนี้ความท้าทายจะอยู่ที่การเลือกใช้วัตถุติบทันตรียุคและเสียง ให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากงานที่คุ้นเคย ขณะที่มีความเป็นเอกภาพภายในชิ้นงานเดียวกัน ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างธีมและลุ่มเสียงที่เหมาะสม

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์ดนตรีประกอบสื่อ โดยปรับเปลี่ยนลักษณะของสื่อให้ท้าทายต่อการรับรู้ โดยยังคงอยู่ในธีมร่วมกันกับผลงานชิ้นนี้ เช่น การใช้เทคโนโลยีทรีดีโปรเจกชันแมปปิง (3D Projection Mapping) เพื่อฉายภาพเคลื่อนไหวเรื่องราวฉากเกมต่อผู้

ไปบนฉากหลังสามมิติ ซึ่งให้ความสมจริงและน่าสนใจแตกต่างจากสื่อภาพเคลื่อนไหวกราฟิกทั่วไป ทั้งนี้อาจจัดแสดงร่วมกับระบบเสียงรอบทิศทางที่มีการออกแบบและผสมเสียงให้มีการจัดวางทิศทางและตำแหน่งเสียงสอดคล้องกับภาพ เทคนิคดังกล่าวจะสามารถกระตุ้นการรับรู้แบบเสมือนจริงได้อย่างน่าสนใจ เป็นการต่อยอดจากผลงานวิจัยชิ้นนี้ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ศักดิ์เดชน์ เดชมณี และปองภพ สุกิตติวงศ์. (2567). การวิจัยสร้างสรรค์ทางดนตรี: บทประพันธ์ “400 Stab Wounds” ในสไตส์แลมมิงบรูทัลเดธเมทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 16(2), 1–20.
- Barrett, E., & Bolt, B. (2007). *Practice as research: Approaches to creative arts enquiry*. I.B. Tauris.
- Candy, L. (2006). *Practice-based research: A guide*. Creativity & Cognition Studios, University of Technology Sydney.
- Green, J. (2010). Understanding the score: Film music communicating to and influencing the audience. *The Journal of Aesthetic Education*, 44(4), 81–94.
<https://doi.org/10.5406/jaesteduc.44.4.0081>
- Khan, I., Nguyen, T. V., Nimpattavong, C., & Thawonmas, R. (2023). *Adaptive background music for a fighting game: A multi-instrument volume modulation approach*. arXiv:2303.15734.
<https://doi.org/10.48550/arXiv.2303.15734>
- Nelson, R. (2022). *Practice as research in the arts (and beyond): Principles, processes, contexts, achievements* (2nd ed.). Palgrave Macmillan.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-90542-2>
- Piccini, A. (2004). An historiographic perspective on practice as research. *Studies in Theatre and Performance*, 23(3), 191–207. <https://doi.org/10.1386/STAP.23.3.191/3>
- Speller, A. (2024, October 10). Fighting Game Interactive Music Study. *Fighting Game Interactive Music Study*. Axel Speller.
<https://www.checkthesplitter.com/post/fighting-game-interactive-music-study/>
- Zager, M. (2021). *Music production: A manual for producers, composers, arrangers, and students* (3rd ed.). Rowman & Littlefield.
- Zheng, H. (2024, October 10). *Effects of music tempo on flow in rhythm-fighting game*. Master's thesis, Northeastern University.
<https://pdfs.semanticscholar.org/aaef/695f6b34f5d36728aaf6b2a213cfaeea4834.pdf>

การประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สุกัญญา สีสุมบา* พัทธราวัลย์ มีทรัพย์¹ และ ปัทมวิษณุ ไบกุลหลาบ¹

สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*Corresponding author E-mail: sukanya0727@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
ศักยภาพของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ 2) ศึกษาแนวทางการ
พัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ กลุ่มตัวอย่าง
คือ นักศึกษาสาขาวิชาครุคณิตศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ จำนวน 319 คน ได้มา
โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)
ในการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครุ
คณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยรวมมีค่า $PNI_{modified} = 0.154$ โดยด้านที่มี
ความต้องการสูงที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ($PNI_{modified} = 0.174$)
รองลงมา คือ ด้านการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ($PNI_{modified} = 0.166$)
ด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์ ($PNI_{modified} = 0.158$) และด้านที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ
ด้านความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์ ($PNI_{modified} = 0.127$) 2) และแนวทางการพัฒนาศักยภาพ
นักศึกษาครุในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า 1) ควรส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึก และ
การเชื่อมโยงองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ 2) ควรมุ่งเน้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง
กับบริบทในชีวิตจริง 3) ควรฝึกการใช้โปรแกรมเชิงปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจแนวคิด
นามธรรม 4) ควรส่งเสริมการสร้างเครื่องมือที่หลากหลายและการสะท้อนผลเพื่อพัฒนา
ตนเองและวิชาชีพ 5) มุ่งพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการเรียนรู้เชิงรุก และ
6) เน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีและจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังจริยธรรมในวิชาชีพ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ

รับบทความ: 3 กันยายน 2568

แก้ไขเสร็จ: 18 ตุลาคม 2568

ตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2568

Assessment of Needs and Guidelines for Developing the Competency-Based Learning Management Potential of Mathematics Student Teachers

Sukanya Seesomba¹ Phutchrawalai Meesup¹ and Punnawit Baikularb¹

¹Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: sukanya0727@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to assess the needs for developing the potential of mathematics student teachers in competency-based learning management, and 2) to study guidelines for developing the potential of mathematics student teachers in competency-based learning management. The sample consisted of 319 mathematics student teachers from northern Rajabhat Universities, obtained through stratified random sampling, and 7 experts. The research instruments were a questionnaire and an interview form. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) for ranking the priority needs.

The findings revealed that 1) the overall need for developing the potential of mathematics student teachers in competency-based learning management was at the $PNI_{\text{modified}} = 0.154$. The highest level of need was found in the area of digital technology for mathematics learning ($PNI_{\text{modified}} = 0.174$), followed by assessment for learning mathematics ($PNI_{\text{modified}} = 0.166$), mathematics teaching methods ($PNI_{\text{modified}} = 0.158$), and the lowest need was in mathematics content knowledge ($PNI_{\text{modified}} = 0.127$). 2) The guidelines for developing the potential of mathematics student teachers included: (1) promoting in-depth understanding and systematic knowledge integration; (2) emphasizing the design of learning management connected to real-life contexts; (3) encouraging the use of interactive programs to enhance conceptual understanding; (4) supporting the creation of diverse assessment tools and self-reflection for professional growth; (5) fostering activities that promote higher order thinking and active learning; and (6) emphasizing good role modeling and ethical development activities in the teaching profession.

Keywords: Needs Assessment, Mathematics Student Teacher Capacity Development, Competency Based Learning Management

Received: 3 September 2025

Revised: 18 October 2025

Accepted: 17 December 2025

บทนำ

โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายมิติ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและเชื่อมโยงถึงกันอย่างลึกซึ้ง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่การดำรงชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ ไปจนถึงรูปแบบและแนวทางในการเรียนรู้ การพัฒนาเทคโนโลยี อย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และอินเทอร์เน็ต เปลี่ยนแปลง ทั้งโครงสร้างเศรษฐกิจและลักษณะของแรงงาน ทำให้เกิดความต้องการทักษะแบบใหม่ที่แตกต่าง ไปจากอดีตอย่างสิ้นเชิง การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ และสังคมแห่งนวัตกรรม ซึ่งเน้นการใช้ความรู้เป็นทรัพยากรหลักในการผลิตและสร้างมูลค่า แทนที่การพึ่งพาทรัพยากร ทางกายภาพแบบเดิม ทำให้ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัว กลายเป็น องค์ประกอบสำคัญที่กำหนดศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของทั้งบุคคล องค์กร และประเทศชาติ Trilling & Fadel (2009) กล่าวว่า ไม่ใช่เพียงการมีความรู้เพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ และการปรับตัวให้เท่าทันกับบริบทใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในบริบท เช่นนี้ การพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ จึงกลายเป็นภารกิจ สำคัญของระบบการศึกษาในทุกๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้ที่สามารถบ่มเพาะ สมรรถนะที่จำเป็นต่อศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นหัวใจของการเตรียมคนให้พร้อม ต่ออนาคตที่ไม่แน่นอน และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ในยุคศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาไทยได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสมรรถนะ ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ครูถือเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาท ในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในสาขาวิชาที่มีความเป็นนามธรรมสูง และมีอิทธิพล ต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และเหตุผล การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาคณิตศาสตร์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านความรู้เนื้อหาทางคณิตศาสตร์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตลอดจน การปลูกฝังคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ Office of the Education Council (2020) ซึ่งแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จึงกลายเป็นแนวทางหลักในการยกระดับคุณภาพ การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาสายครุศาสตร์ที่มีเป้าหมายผลิตครูมืออาชีพ เข้าสู่ระบบการศึกษาไทย นักศึกษาคณิตศาสตร์ในสาขาวิชาคณิตศาสตร์นับเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความซับซ้อน

และเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดอย่างมีเหตุผลและการแก้ปัญหาเชิงวิเคราะห์ (Kilpatrick et al., 2001) ซึ่งหากนักศึกษาคณาจารย์ทุกท่านทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการสอน เทคโนโลยี และการประเมิน ก็อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นเรียนต่อไปได้โดยตรงได้

การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาคณาจารย์ เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างครุมืออาชีพ ที่มีคุณภาพและสมรรถนะตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนในหลักสูตรครุศาสตร์ สามารถบูรณาการความรู้ทางวิชาการกับทักษะการจัดการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และคุณธรรมจริยธรรมทางวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม Darling-Hammond (2006) การพัฒนาศักยภาพดังกล่าวจึงไม่ได้จำกัดเพียงการเพิ่มพูนความรู้เชิงทฤษฎี แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมสมรรถนะเชิงปฏิบัติที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูง การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาคณาจารย์ยังมีบทบาทสำคัญในการยกระดับ คุณภาพการศึกษาของชาติ เนื่องจากครูเป็นปัจจัยหลักในการสร้างผู้เรียน ที่มีสมรรถนะและคุณภาพ การผลิตครูที่มีศักยภาพสูงย่อมส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะของผู้เรียนในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาคณาจารย์จึงต้อง ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ผ่านการเรียนรู้เชิงบูรณาการ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การนิเทศ อย่างมีคุณภาพ และการประเมินผลตามแนวทางของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อให้บัณฑิตครู มีความพร้อมทั้งด้านความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้เรียน และสังคมในยุคดิจิทัล

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งมีหน้าที่ทั้งการสอนและนิเทศนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่านักศึกษาคณาจารย์ยังประสบปัญหาในการประยุกต์ใช้ ความรู้ทางการสอนในชั้นเรียนจริง โดยเฉพาะการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียน และการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาคณาจารย์ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเชิงปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูยุคใหม่สอดคล้องกับคุรุสภา (2565) ได้กำหนดในกรอบมาตรฐาน วิชาชีพครู (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565) ว่า ครูควรมีสมรรถนะในการออกแบบ จัดการเรียนรู้ และประเมินผลบนฐานสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับสมรรถนะของประเทศไทย ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้ รู้ คิด ทำ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณค่า ดังนั้น ผู้วิจัย จึงตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาคณาจารย์ ให้มีความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพของบัณฑิตครู

ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของวิชาชีพและสังคมยุคใหม่ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายของการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และ 4 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ จำนวน 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,578 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน สถิตพร เชาว์นัชชัย, 2561) กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 319 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นชั้นในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 7 ท่าน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครู
คณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูคณิตศาสตร์
ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีลักษณะเป็นมาตรา ประเมินค่า 5 ระดับ ชนิดแบบตอบสนองคู่
แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์ 2) ด้านความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์
3) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 4) ด้านการประเมิน
เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ และ 6) ด้านคุณธรรม
และจรรยาบรรณ โดยมีข้อความจำนวนทั้งสิ้น 36 ข้อ แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการ
จำเป็น ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา
ครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อเป็นข้อมูลในการร่างแบบสอบถาม
องค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
และศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง และนำแบบสอบถาม
ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้อง
ให้ครอบคลุม ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อเรื่อง ภาษาที่ใช้ และความครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา
แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) และพิจารณาข้อความในแบบสอบถาม เป็นข้อความที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา
ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะ
หรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
จำนวน 2 คนผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด
และประเมินผล จำนวน 1 คน นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับตัวแปร

(Index of item objectives congruence : IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 – 1.0 ซึ่งเกินเกณฑ์การพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทั้ง 36 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่า ความเที่ยง (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.953

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ จำนวน 8 มหาวิทยาลัย ดำเนินการส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง รวบรวมแบบสอบถามได้จำนวนทั้งสิ้น 319 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะวิเคราะห์ โดยการหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นตามระดับสภาพการปฏิบัติจริงในปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามระดับสภาพการปฏิบัติที่คาดหวังด้วยสถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I - D}{D}$$

โดย PNI_{modified} หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้รับ การปรับปรุงโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาคูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากขั้นที่ 1 เลือกประเด็นจากการสอบถามที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และด้านที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงพร้อมปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่จะพัฒนา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ และมีบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะปรับปรุงด้านสำนวนภาษา หาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้สัมภาษณ์ซ้ำกับผู้ให้ข้อมูล และตรวจสอบความเชื่อมั่นของคำตอบด้วยการให้ผู้สัมภาษณ์หลายคนสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลคนเดียว แล้วตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบกับผู้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ ปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์หลังทดลองใช้จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ หลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จำนวน 7 ท่าน ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ และนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวคำถาม และเตรียมการตอบ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และจดบันทึกด้วยตนเอง พร้อมกับบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึก ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้ได้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็นในแต่ละด้าน มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ จำแนกรายด้านตามระดับสภาพการปฏิบัติจริงในปัจจุบัน ระดับสภาพการปฏิบัติที่คาดหวัง และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

รายการ	สภาพการปฏิบัติจริง			สภาพการปฏิบัติ			PNI _{modified}	ลำดับ
	ในปัจจุบัน			ที่คาดหวัง				
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ		
ด้านความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์	3.94	0.74	มาก	4.42	0.63	มาก	0.127	6
ด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์	3.92	0.70	มาก	4.54	0.59	มากที่สุด	0.158	3
ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์	3.84	0.74	มาก	4.51	0.56	มากที่สุด	0.174	1
ด้านการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์	3.84	0.75	มาก	4.48	0.58	มาก	0.166	2
ด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์	3.93	0.74	มาก	4.45	0.57	มาก	0.152	4
ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	3.92	0.74	มาก	4.50	0.56	มาก	0.147	5
รวม	3.89	0.73	มาก	4.48	0.58	มาก	0.154	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์มีค่าเท่ากับ (PNI_{modified} = 0.154) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (PNI_{modified} = 0.174) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (PNI_{modified} = 0.166) ด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์ (PNI_{modified} = 0.158) และด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (PNI_{modified} = 0.12) ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู (PNI_{modified} = 0.147) และ ด้านความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์ (PNI_{modified} = 0.127) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษานวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุศึกษาคณิตศาสตร์ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ครุศึกษาคณิตศาสตร์	แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุ ศึกษาคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนการจัดการ เรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านความรู้เนื้อหา คณิตศาสตร์	ส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกและการเชื่อมโยง องค์ความรู้อย่างเป็นระบบ	6	85.71
2. ด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์	มุ่งเน้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง กับบริบทในชีวิต	7	100.00
3. ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์	ฝึกการใช้โปรแกรมเชิงปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริม ความเข้าใจแนวคิดนามธรรมการออกแบบกิจกรรม ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน	7	100.00
4. ด้านการประเมินเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์	ส่งเสริมการสร้างเครื่องมือที่หลากหลายและ การสะท้อนผลเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ	5	71.42
5. ด้านการพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์	มุ่งพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและ การเรียนรู้เชิงรุก	5	71.42
6. ด้านคุณธรรมและ จรรยาบรรณของวิชาชีพครู	เน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีและจัดกิจกรรม ที่ปลูกฝังจริยธรรมในวิชาชีพ	6	85.71

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุในการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ ดังนี้ 1) ส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกและการเชื่อมโยงองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ
มุ่งเน้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทในชีวิตจริง 2) ฝึกการใช้โปรแกรม
เชิงปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจแนวคิดนามธรรมรวมถึงการออกแบบกิจกรรม
ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 3) ส่งเสริมการสร้างเครื่องมือที่หลากหลาย
และการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 4) มุ่งพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูง
และการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) เน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีและจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังจริยธรรมในวิชาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ
นักศึกษาครุศึกษาคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครุศึกษาคณิตศาสตร์
พบว่า ความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่า ($PNI_{modified} = 0.154$) ซึ่งอยู่ในระดับที่ควรได้รับการพัฒนา
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีค่า PNI สูงที่สุด

($PNI_{\text{modified}} = 0.174$) สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาครูยังมีช่องว่างในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mishra and Koehler (2006) ที่เสนอกรอบแนวคิด TPACK ซึ่งเน้นว่าครูควรมีความรู้ในการบูรณาการเทคโนโลยี เนื้อหาวิชา และวิธีการสอนอย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.166$) เป็นลำดับที่สอง แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะ ด้านการวัดและประเมินผลของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Black and Wiliam (1998) ที่เสนอว่า การประเมินเพื่อการเรียนรู้ เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สำหรับ ด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.158$) ด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.12$) ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ($PNI_{\text{modified}} = 0.147$) ตามลำดับ แสดงถึงความจำเป็น ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสนับสนุนแนวคิด ของ Kilpatrick et al. (2001) ที่เห็นว่าวิธีการเรียนการสอนที่ดีควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม กับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ที่มีความหมาย อย่างไรก็ตามด้านความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์มีค่า PNI_{modified} ต่ำสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.127$) แสดงว่าแม้นักศึกษาครูมีความรู้เนื้อหาในระดับหนึ่งแล้ว แต่การจัดการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงพอแค่ความรู้เนื้อหาเท่านั้น หากแต่ต้องบูรณาการ สมรรถนะด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การคิดวิเคราะห์ เทคโนโลยี และจริยธรรมวิชาชีพ Darling-Hammond (2006) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาครู คณิตศาสตร์ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี วิธีสอน การประเมิน และจริยธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพที่มีสมรรถนะในยุคใหม่ สอดคล้องกับแนวทางของ ครุสภา (2565) ที่กำหนดให้ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูผู้สร้าง นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีและข้อมูล เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้อง กับ สุวิมล ว่องวาณิช (2560) ได้เน้นว่าศักยภาพของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี และคุณธรรมทางวิชาชีพ เพื่อให้สามารถพัฒนา ผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามเป้าหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะได้อย่างแท้จริง

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 6 ด้าน ดังนี้ 1) แนวทางด้านความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์อย่างลึกซึ้งในแต่ละระดับ ไม่ใช่เพียง แค่จดจำขั้นตอนการคำนวณ แต่ต้องเข้าใจถึงหลักการ แนวคิด และเหตุผลเบื้องหลังอย่างถ่องแท้ อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้จากรายวิชาคณิตศาสตร์แขนงต่าง ๆ สอดคล้องกับ เจมจิรา เซาว์ดี และ เอื้ออมพร หลินเจริญ (2567) ซึ่งระบุว่า การบรรจุการฝึกออกแบบโจทย์บริบทจริงไว้ในหลักสูตร

เตรียมครูจะช่วยให้ นักศึกษาตระหนักว่า คณิตศาสตร์อยู่รอบตัวเรา และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) แนวทางด้านวิธีการสอนคณิตศาสตร์ ควรฝึกให้นักศึกษามีทักษะในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาคณิตศาสตร์กับสถานการณ์สมมติหรือโจทย์ปัญหาที่มีที่มาจากบริบทในชีวิตประจำวัน เช่น การคำนวณดอกเบี้ย การวางแผนการเงิน หรือการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติจากสื่อสาธารณะ เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักว่า คณิตศาสตร์อยู่รอบตัวเรา และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของการผลิตครูคณิตศาสตร์ การฝึกให้นักศึกษาครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนยุคใหม่ งานวิจัยของ สุจิตา ชัยมงคล และ สันสนีย์ เนินเทียน (2567) พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้ แบบจำลอง Lesh's Translation Model ร่วมกับ Contextual Teaching and Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมเน้นการใช้ข้อมูลจากบริบทรอบตัว เช่น ข้อมูลสถิติสาธารณะ หรือโจทย์ที่นักเรียนสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่พัฒนาขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสราภรณ์ บัวเขียว และ สิริธนา กิจเกื้อกุล (2566) ซึ่งพบว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ครูควรเลือกใช้สถานการณ์ที่มีความน่าสนใจหรือใกล้เคียงกับประสบการณ์ของนักเรียน เลือกใช้งานทางคณิตศาสตร์ที่หลากหลายระดับ และคอยใช้คำถามกระตุ้นและตรวจสอบความถูกต้องเป็นระยะ ๆ จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเชื่อมโยงได้ ดังนั้น การส่งเสริม ให้นักศึกษาครูคณิตศาสตร์ มีทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับบริบทชีวิตจริง จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง และเกิดสมรรถนะสำคัญในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลาย 3) แนวทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด จึงควรฝึกให้นักศึกษาใช้โปรแกรมเชิงปฏิสัมพันธ์ เช่น GeoGebra, Desmos และ PhET มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดแนวคิดนามธรรมทางคณิตศาสตร์ให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น ผ่านการจำลองภาพ การเปลี่ยนแปลงตัวแปรแบบเรียลไทม์ (Real-time) และการโต้ตอบกับเนื้อหาช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ทดลอง และสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง ในรายวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเนื้อหานามธรรมและซับซ้อน การใช้เทคโนโลยีจึงมีบทบาทในการช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพ เข้าใจความสัมพันธ์ และสร้างองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น นักศึกษาครูคณิตศาสตร์ในปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถทางดิจิทัล ให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แนวทางการพัฒนา จึงควรมุ่งเน้นที่การบูรณาการเทคโนโลยีกับองค์ความรู้ทางเนื้อหา และวิธีการสอน ตามแนวคิด

ของ Mishra & Koehler (2006) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ใน 3 มิติหลัก ได้แก่ เทคโนโลยี วิธีการสอน และเนื้อหา พร้อมเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม จากผลการศึกษาของ วุฒิชัย ภูติ (2568) กล่าวว่า ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรนำกรอบแนวคิด TPACK มาใช้เพื่อประยุกต์เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการสอน GeoGebra เป็นเครื่องมือดิจิทัลที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ในฐานะเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในยุคดิจิทัล เครื่องมือนี้สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนในทุกช่วงวัย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสำรวจและทดลอง เพื่อพัฒนาความเข้าใจในแนวคิดทางคณิตศาสตร์ และเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดเชิงคณิตศาสตร์ 4) แนวทางด้าน การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อคณิตศาสตร์ ส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีทักษะในการออกแบบเครื่องมือประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการ โดยฝึกการสร้างเครื่องมือที่สามารถวัดได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติ และเจตคติ พร้อมทั้งพัฒนาแนวทางการสะท้อนผล และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรฝึกให้นักศึกษาครูเขียนบันทึกการสอน และสะท้อนการเรียนรู้อภายหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาตนเองในเชิงวิชาชีพอย่างเป็นระบบ รวมถึงสนับสนุนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู ในรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันประสบการณ์ และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาครู ให้สามารถออกแบบและใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ มากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการประเมิน จะทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลได้ดี 5) แนวทางด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ควรส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเปิดกว้างและท้าทาย เช่น โจทย์เปิด ปัญหาที่มาจากสถานการณ์จริง หรือกิจกรรมแบบโครงงาน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง โดยฝึกการวิเคราะห์และออกแบบ โจทย์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการแก้ปัญหาหลากหลาย ซึ่งลักษณะของกิจกรรมเช่นนี้ จะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้เชิงรุก อย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะบูรณาการ ทั้งด้านกระบวนการเรียนรู้ เทคนิคการสอน การวัดผล และการใช้เทคโนโลยี โดยครูควรมีบทบาทสำคัญในการออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และสร้างความตระหนักรู้ ในกระบวนการคิดของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับความท้าทาย ในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพ สอดคล้องกับ ชัยชนะ วิวัฒน์รัตนบุตร (2565) กล่าวว่า การจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ควรคำนึงถึงความต้องการพิเศษของแต่ละคน โดยเน้นทักษะการคิดขั้นสูง มีความท้าทาย

กระตุ้นความสงสัย สร้างแรงจูงใจในการหาคำตอบ และมีการบูรณาการองค์ความรู้ อีกทั้ง เสริมสร้างทักษะการผลิตสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง

6) แนวทางด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ควรเริ่มต้นจากการเป็นแบบอย่างที่ดี ของครูผู้สอน ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรม เนื่องจากบทบาทของครู ในยุคปัจจุบันไม่ได้จำกัดเพียงการถ่ายทอดความรู้ แต่รวมถึงการเป็น ผู้นำทางคุณธรรม และต้นแบบ ของพฤติกรรมที่เหมาะสม ให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2559) กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรมและจรรยาบรรณของนักศึกษาครูควรบูรณาการผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการสะท้อนคิดเชิงจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนา ทั้งในระดับความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรม และจรรยาบรรณของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ จึงควรมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ผู้สอน ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ และการสะท้อนคิด เพื่อหล่อหลอมให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุ คณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ คณิตศาสตร์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนั้น สถาบันผลิตครูสามารถ นำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการออกแบบรูปแบบหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ให้มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครู สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบหรือปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยบูรณาการสมรรถนะสำคัญทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์ 2) วิธีการสอน 3) เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) การคิดวิเคราะห์ และ 6) คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ ทั้งนี้ เพื่อให้หลักสูตรผลิตครูสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้มีสมรรถนะรอบด้าน รองรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคมในยุคดิจิทัล

3. ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการนิเทศ ติดตาม และให้ข้อเสนอแนะ เชิงพัฒนาแก่นักศึกษาครูในระหว่างการฝึกสอน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาครู

เกิดการสะท้อนคิด และสามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การใช้แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้นักศึกษาครูเติบโตเป็นครูมืออาชีพ ที่มีสมรรถนะครบถ้วนตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบหรือกระบวนการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูคณิตศาสตร์เชิงลึก เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือวิจัยเชิงทดลอง ที่มุ่งพัฒนาและประเมินผลรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ ทั้งในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล วิธีการสอน และการประเมินผล เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้จริงในบริบทของการผลิตครู

2. ศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและความต้องการสนับสนุนจากผู้บริหารหรืออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมควรมุ่งสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (2565ก). *กรอบมาตรฐานวิชาชีพครู (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- คุรุสภา. (2565ข). *กรอบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- เจมจิรา เชาว์ดี และเอี่ยมพร หลินเจริญ. (2567). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง (RME) เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(2), 345–358.
- ชัยชนะ วิวัฒน์รัตนบุตร. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน. *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์*, 9(1), 1–12.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/251664>
- ภัศราภรณ์ บัวเขียว และสิรินภา กิจเกื้อกุล. (2566). การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการใช้งานทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่องความคล้ายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 29(4), 220–235.

- วุฒิชัย ภูดี. (2568). การเรียนรู้แบบดิจิทัล: GeoGebra เครื่องมือดิจิทัลสำหรับคณิตศาสตร์ศึกษา. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา (JSSE)*, 8(1), 180–189.
- สกริพร เชาวรัชช. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตา ชัยมงคล และสันสนีย์ เนินเทียน. (2567). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดล การแปลงของเลขร่วมกับการเรียนรู้ตามบริบทต่อมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น. *An Online Journal of Education*, 19(1), OJED1901005. <https://doi.org/10.14456/ojed.2024.15>
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2560). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 16). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
- Darling–Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. Jossey–Bass.
- Kilpatrick, J., Swafford, J., & Findell, B. (Eds.). (2001). *Adding it up: Helping children learn mathematics*. National Academy Press. <https://doi.org/10.17226/9822>
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
- Office of the Education Council. (2020). *AQRf referencing report of Thailand*. Office of the Education Council.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. Jossey–Bass.

แนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน

เบญจวรรณ ธรรมรัตน์

ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Corresponding author E-mail: benjawantha@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ 2) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ราชอาณาจักรสเปน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น ต่างก็มีกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของเยาวชน เช่น สิทธิด้านสัญญา แรงงาน และการศึกษา อันเป็นกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติที่มีสภาพบังคับเข้มงวด ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาฟุตบอล จะใช้กฎระเบียบ กติกาขององค์กรกีฬาระหว่างประเทศและสมาคมฟุตบอล อันเป็นมาตรฐานแบบยึดหยุ่นผ่อนปรน ซึ่งมีการวางมาตรฐานด้านต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบและเป็นเอกภาพ ทำให้มีปรัชญาในการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนไปในแนวทางเดียวกันในทุกระดับ ในขณะที่ประเทศไทยยังขาดความเป็นเอกภาพทั้งในแง่องค์กรและการบริหารจัดการ ปัญหาด้านสัญญาจ้าง การคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน การฝึกสอนและการจัดการแข่งขัน การขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลที่ไม่ประสบความสำเร็จ แม้ในแผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) จะกำหนดแผนการสร้างคุณลักษณะเฉพาะของนักฟุตบอลเยาวชนไทยเอาไว้ ทั้งได้รับการรับรองคุณภาพจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (Asian Football Confederation : AFC) แต่แผนแม่บทนี้ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายให้ผู้เกี่ยวข้องต้องนำไปปฏิบัติ จึงไม่เกิดประสิทธิผลในวงกว้างได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

แนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทย จึงควรกำหนดให้มีองค์กรหลักในการทำหน้าที่พัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนเพียงหน่วยงานเดียว พัฒนานโยบาย และแผนงานให้เป็นมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองสิทธินักฟุตบอลเยาวชน และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ.2556 ให้ครอบคลุมถึงนักกีฬาฟุตบอลเยาวชน รวมไปถึงควรใช้มาตรการทางภาษีส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชน เพื่อให้กีฬาฟุตบอลเยาวชนของไทยเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนากฎหมาย การส่งเสริม กีฬาฟุตบอลเยาวชน

รับบทความ: 15 กันยายน 2568

แก้ไขเสร็จ: 10 ธันวาคม 2568

ตอบรับบทความ: 24 ธันวาคม 2568

Guideline for the Development of Laws to Promote Youth Football

Benjawan Thammarat

Department of Law, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

Corresponding author E-mail: benjawantha@g.swu.ac.th

Abstract

This research article aims to 1) study the historical background, laws, and policies related to youth football in Thailand, in comparison with those of foreign countries, and 2) study and analyze the legal problems and obstacles affecting the development of youth football in Thailand and propose approaches to improving Thai youth football promotion laws in a Thai context. The research adopts a qualitative methodology

The study finds that Spain, England, and Japan implement hard law measures to ensure the rights of players related to contracts, labor, and education. In terms of football management and development, they employ soft law through regulations set by international sports organizations and football associations. These regulations establish standardized and unified systems that support a consistent philosophy in youth football development across all levels.

In contrast, Thailand lacks organizational and managerial unity, faces a lack of organizational unity and insufficient legal protection for youth rights, and faces issues such as employment contracts, inadequate legal protection for youth players, poor coaching standards, disorganized competitions, and the absence of measures for unsuccessful professional transitions. Although the 20-Year National Football Development Master Plan (2017–2036), which follows the "Thailand Ways" concept, has been recognized by the Asian Football Confederation (AFC), it lacks legal enforceability, leading to ineffective implementation on a broader scale.

Therefore, to effectively promote youth football in Thailand, a single core agency should be established to oversee youth football development. Legal measures should be enacted to develop policies and protect youth footballers' rights. Amendments should be made to the Professional Sports Promotion Act B.E. 2556 to include youth football players. Additionally, tax incentives should be introduced to encourage private sector participation in supporting and developing youth football, ensuring sustainable and efficient growth in this area.

Keywords: Legal Development, Promotion, Youth Football

Received: 15 September 2025

Revised: 10 December 2025

Accepted: 24 December 2025

บทนำ

ฟุตบอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมอย่างสูง ทำให้เยาวชนใฝ่ฝันอยากเป็นนักฟุตบอลอาชีพ มีสถาบันฝึกสอนฟุตบอลเกิดขึ้นขึ้นเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยมี Academy ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสมาคมฟุตบอลฯ กว่า 780 แห่ง (FA Thailand, 2025) และโรงเรียนกีฬา 33 แห่ง กีฬาฟุตบอลเยาวชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) กรมพลศึกษา สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย (FA Thailand) สมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (Asian Football Confederation: AFC) และสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีทั้งกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติที่มีสภาพบังคับเข้มงวด (Hard Law) และกฎระเบียบ กติกา อันเป็นกฎหมายแบบยืดหยุ่นผ่อนปรน (Soft Law) ซึ่งมีผลบังคับใช้เฉพาะในกีฬาฟุตบอล ทั้งนี้ กีฬาฟุตบอลเยาวชนจะมีการจัดการแข่งขันอยู่เสมอทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ รายการฟุตบอลนักเรียนกรมพลศึกษา แชมเปียน 7 สี Thai Youth League และมีการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริม อาทิ โครงการ Grow Together, Talent Identification และ Academy Visit จนสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ได้รับรองมาตรฐาน Elite Youth Scheme ในระดับ 3 ดาว จากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC) (AFC, 2025) แต่กีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยในภาพรวมยังไม่มีผลงานที่โดดเด่นมากนัก และประสบปัญหาอยู่หลายด้าน ทั้งด้านบริหารจัดการ การพัฒนานักกีฬา อันสืบเนื่องมาจากการขาดหน่วยงานกำกับดูแลรับผิดชอบหลักและขาดกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน การอาศัยเพียงแนวปฏิบัติ นโยบาย หรือแผนแม่บทที่ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ การพัฒนานักกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยยังประสบปัญหาอีกหลายด้าน อาทิ ปัญหาการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจ้าง การขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งไม่ประสบความสำเร็จในเส้นทางฟุตบอล การขาดองค์กรหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและรับผิดชอบเรื่องฟุตบอลเยาวชน ยังส่งผลให้การพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนขาดความต่อเนื่อง การจัดการแข่งขันทับซ้อนกัน ขาดมาตรฐานที่ชัดเจน แนวทางการเรียนการสอนฟุตบอลระดับเยาวชนที่ไม่เป็นไปในแนวทางหรือปรัชญาเดียวกัน ขาดคุณภาพ และไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงสมควรศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเพื่อหาแนวทางการพัฒนา กฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน ให้เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิและการพัฒนาทักษะฟุตบอลของเยาวชนไทยให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

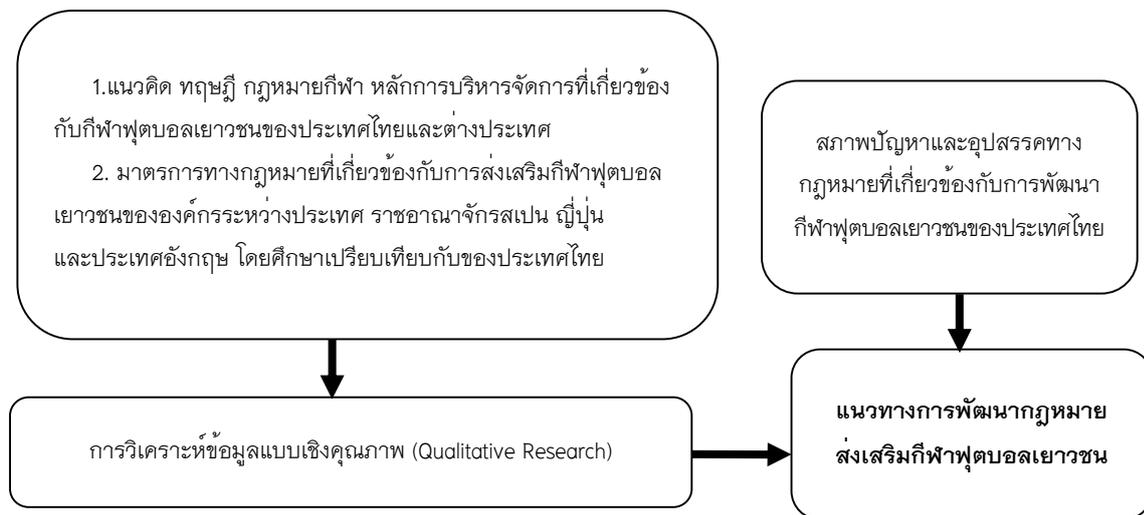
ขอบเขตของการวิจัย

ทำการศึกษาความเป็นมา มาตรการทางกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ รวมถึงแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนของไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนที่มีประสิทธิผลเป็นรูปธรรม 3 ประเทศ คือ ราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ วิเคราะห์สภาพปัญหาทางกฎหมายและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้มีส่วนได้ (Stakeholder) ในการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ประกอบด้วย ภาครัฐ ได้แก่ การกีฬาแห่งประเทศไทย สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ กรมพลศึกษา จำนวน 5 คน องค์กรเอกชน จำนวน 6 คน ผู้ฝึกสอนฟุตบอลเยาวชน จำนวน 8 คน ผู้ปกครองและนักกีฬาฟุตบอลเยาวชน จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกีฬาฟุตบอลเยาวชน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 38 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ในกีฬาฟุตบอลเยาวชน

เครื่องมือการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้ข้อคำถามลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด และข้อคำถามยึดโยงกับประเด็นศึกษา โดยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และหรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสม

การรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนของการศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากบทบัญญัติกฎหมาย งานวิจัย บทความ วิชานิพนธ์ เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่าง เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ปัญหา และนำมากำหนดประเด็นคำถาม เพื่อนำไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) โดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นอกจากนี้ยังใช้กระบวนการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคือ ผู้มีองค์ความรู้หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในกีฬาฟุตบอลเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกแยกแยะออกจากกัน (Utilizing) จัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ (Categorizing) จากนั้นหาความหมาย เชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้ศึกษาทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษา และสรุปข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ให้เป็นระบบและเชื่อมโยงในเชิงเหตุผลระหว่างข้อค้นพบ และทำการวินิจฉัยหาข้อเสนอนะเพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนา กฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทย

ผลการวิจัย

ความเป็นมาของกีฬาฟุตบอลเยาวชน

กีฬาฟุตบอลถือเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก จากข้อมูลสำรวจมีประชากรทั่วโลกให้ความสนใจถึง 3.5 พันล้านคน (Worldatlas, 2024) กีฬาฟุตบอลเป็น “วัฒนธรรม” สำคัญในท้องถิ่นที่มีการพัฒนาจนกลายเป็นอาชีพ และมีมูลค่าทางธุรกิจจำนวนมหาศาล ในช่วงคริสต์ศตวรรษ

ที่ 18 นิยมเล่นกันในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและนักเรียนในโรงเรียนแห่งดินแดนบริเตน มีกติกาและห้ามมิให้เล่นกันด้วยความรุนแรง ในปี ค.ศ. 1857 (พ.ศ. 2400) มีการจัดตั้งสโมสรฟุตบอลที่เก่าแก่ที่สุดในโลก คือ “Sheffield Football Club” (Sheffield F.C., 2025) ต่อมาในปี ค.ศ. 1863 (พ.ศ. 2406) โรงเรียนที่มีชื่อเสียงของประเทศอังกฤษ 6 โรงเรียน อาทิ Eton Harrow Marlborough ได้ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดกติกาฟุตบอลในรูปแบบใหม่นำมาสู่การจัดตั้งสมาคมฟุตบอลแห่งแรกของโลก คือ “สมาคมฟุตบอลอังกฤษ (The Football Association: FA)” และเรียกกติกาที่นำมาใช้นี้ว่า “Association Rules” นิยมเรียกโดยย่อว่า “Assoccer” และกลายเป็น “Soccer” ชื่อเรียกกีฬาฟุตบอลอีกชื่อหนึ่ง เกิดการแข่งขันในรูปแบบลีก (League) อันเป็นต้นกำเนิดของกีฬาฟุตบอลสมัยใหม่อย่างเต็มรูปแบบและเผยแพร่ไปทั่วโลก จากจุดเริ่มต้นของฟุตบอลที่เล่นกันในหมู่นักเรียนจึงถือได้ว่ากีฬาฟุตบอลมีต้นกำเนิดมาจากกลุ่มเยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในกีฬาฟุตบอลที่จะพัฒนาขึ้นไปสู่ความเป็นเลิศและความเป็นอาชีพในที่สุด

ผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยและต่างประเทศ

ราชอาณาจักรสเปน รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรสเปน ค.ศ.1978 (พ.ศ.2521) กำหนดให้การบริการด้านกีฬาเป็นบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานชนิดหนึ่ง มีประมวลกฎหมายกีฬา (Ley del Deporte) บังคับใช้เป็นการเฉพาะ สโมสรกีฬาถูกกำหนดไว้เป็น 3 ประเภท (Berrly, 2022) คือ ทีมกีฬาสมัครเล่น ทีมกีฬาสมัคร และทีมกีฬาอาชีพ ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่กระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ได้ (Boletín Oficial del Estado, 2024) กำหนดสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิ่งที่จะได้รับการคุ้มครองสำหรับนักกีฬาเยาวชน ซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยไม่คำนึงถึงสถานะ วุฒิภาวะ หรือวิชาชีพ รวมถึงการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ (The Pre-Profesional Category)

ราชสหพันธ์ฟุตบอลสเปน (Real Federación Española de Fútbol: RFEF) เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงาน โดยอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายแรงงาน และกฎหมายกีฬา รวมถึงกฎหมายลำดับรอง อาทิ พระราชกฤษฎีกาการรวมข้อกำหนดสำหรับผู้ใช้แรงงาน (Real Decreto Legislativo 2/2015) ที่กำหนดลักษณะการทำงานของผู้เล่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรและการศึกษาภาคบังคับในระดับมัธยมศึกษา (Real Decreto 217/2022) อันเป็นกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติ (Hard Law) ผสมผสานกับกฎระเบียบ กติกา อันเป็นกฎหมายแบบยืดหยุ่นอ่อนปรน (Soft Law) เช่น กฎระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Federación Internacional de Fútbol Asociación: FIFA) สหภาพสมาคมฟุตบอลยุโรป (Union of European Football Associations: UEFA) และกฎระเบียบของ RFEF ด้านการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน นอกจาก Academy ทั่วไปแล้ว สโมสรฟุตบอลอาชีพทุกสโมสรจะมีสถาบันฝึกสอนฟุตบอลระดับสูงเป็นของตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมไว้ทดแทน

ผู้เล่นในทีมชุดใหญ่ โดยจะมีการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลลีกระดับภูมิภาคด้วยการแบ่งเป็นรุ่น นักฟุตบอลเยาวชน 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่ม Benjamín 2) กลุ่ม Alevín 3) กลุ่ม Infantil 4) กลุ่ม Cadete และ 5) กลุ่ม Juvenil (ERTHEO, 2024) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีปรัชญาในการเรียนการสอนและการฝึกฝนที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ประเทศญี่ปุ่น การกีฬาทางด้านการกีฬาไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ (Ishii & Morino, 2011) การบริหารจัดการเกี่ยวกับกีฬาโดยเฉพาะกีฬาอาชีพจึงเป็นระบบ Self-Help โดยสมาคมกีฬาแต่ละประเภท (Sports Governing Body: SGB) กีฬาฟุตบอลอยู่ภายใต้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย (JFA) และองค์กรกีฬาระหว่างประเทศ เช่น FIFA และ AFC กรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพลเมืองพื้นฐาน (Civil Rights) จึงจะมีการนำเอากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา หรือกฎหมายแรงงาน มาบังคับใช้ การพัฒนาฟุตบอลมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากระดับรากหญ้ากระจายไปทั่วประเทศ มี JFA เป็นหน่วยงานหลักและประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ และสถาบันการศึกษา ในท้องถิ่นตั้งแต่ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเทศบาล ผ่านศูนย์ฝึกอบรมฟุตบอลแห่งชาติ สถาบันฝึกสอนฟุตบอลของสโมสร และทีมของสถาบันการศึกษา (Coaching Point, 2025) โดย JFA จะมีการจัดกิจกรรมเสริมและการแข่งขันคุณภาพสูง เช่น การแข่งขันฟุตบอลลีกเยาวชนระดับประเทศ (Prince Takamado Trophy JFA U-18 Football Premier League) หรือ การแข่งขันฟุตบอลระหว่างโรงเรียนมัธยม (Inter High School Sports Festival) ที่มีผู้เข้าชมหลักหลายหมื่นคน ในขณะที่การแข่งขันในฟุตบอลระดับมหาวิทยาลัยก็พัฒนาจนกลายเป็นระบบนิเวศภายใน ที่ทำให้นักฟุตบอลมีโอกาสในการเติบโตและเข้าถึงศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ (FIFA, 2023) มีระบบให้รางวัลแก่สโมสรอาชีพที่ให้โอกาสนักฟุตบอลเยาวชนได้ร่วมลงแข่งขัน (J. League, 2023)

ประเทศอังกฤษ การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของนักฟุตบอลเยาวชนจะนำกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งกฎหมายจารีตประเพณี คำพิพากษา หรือบทบัญญัติลายลักษณ์อักษร (Statute) มาบังคับใช้ อาทิ การบรรลุนิติภาวะ การทำนิติกรรม การจัดการเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการคุ้มครองแรงงานเด็ก เช่น The Companies Act 2006 (พ.ศ. 2549) ในกรณีที่องค์กรกีฬาจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล หรือ The Family Law Reform Act 1969 (พ.ศ. 2512) ที่กำหนดเรื่องความสามารถของบุคคลในการทำสัญญาจ้างแรงงานประเภทต่าง ๆ ได้โดยเสรีเมื่อบรรลุนิติภาวะ (18 ปี) หรือเกณฑ์อายุเด็กสามารถทำงานได้ทั้งงานประจำ (16 ปี) และงานไม่ประจำ (13 ปี) (GOV.UK, 2024) มีสมาคมฟุตบอล (FA) ลีกฟุตบอลอังกฤษ (EFL) พรีเมียร์ลีกอังกฤษ (EPL) และสมาคมนักฟุตบอลอาชีพ (PFA) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล มีการจัดทำแผน The Elite Player Performance Plan (EPPP) และ Youth Development Rules ที่มีผลมาจากกฎ Homegrown ของ UEFA (UEFA, 2014) เพื่อพัฒนาและเพิ่มจำนวนนักฟุตบอลเยาวชนท้องถิ่น มุ่งให้มีทักษะทางฟุตบอล

ความรู้ทางการศึกษาที่ดี และความเป็นมนุษย์ที่ดี นอกจากนี้ FA มีนโยบายควบคุมพฤติกรรมผู้ปกครองผ่านโครงการ The FA's Respect หลังจากประสบปัญหาด้านพฤติกรรมในเชิงลบและการใช้ความรุนแรง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้เยาวชนมีประสบการณ์ที่ดีในการเล่นฟุตบอล ซึ่งข้อมูลจากงานวิจัยของ FA พบว่าเยาวชนจะมีความสามารถในการเล่นฟุตบอลที่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นด้วยการได้รับกำลังใจในเชิงบวก

ประเทศไทย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กำหนดให้เด็กจะต้องเข้าศึกษาในระบบภาคบังคับในช่วงอายุ 7 ปี จนถึง 16 ปี พระราชบัญญัตินโยบายการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 หมวดที่ 4 การใช้แรงงานเด็ก และประกาศคณะกรรมการกีฬาอาชีพ เรื่องมาตรฐานการจ้างและมาตรการในการคุ้มครอง พ.ศ. 2560 กำหนดให้สัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพจะต้องมีมาตรฐานการจ้างหรือมาตรการในการคุ้มครองไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือระเบียบที่คณะกรรมการกีฬาอาชีพกำหนด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยบุคคล นิติกรรม และสัญญา รวมไปถึงแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566-2570) แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ที่มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้เป็นแนวทางให้สถาบันฝึกสอนฟุตบอล รวมถึงองค์กรที่จะจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนนำไปถือปฏิบัติ ระเบียบกรมพลศึกษาว่าด้วยการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน แนวทางของสมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (The Asian Football Confederation: AFC) (AFC, 2024) ระเบียบสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยตัวแทนของนักกีฬาฟุตบอล ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล สโมสรฟุตบอล ฟุตบอลลีก และสมาคมกีฬาฟุตบอล พ.ศ. 2566 (ข้อ 8) อันเป็นกฎระเบียบที่ใช้เฉพาะในกีฬาฟุตบอล

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหากฎหมายของการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจ้างและการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน

จากการที่ประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการฟุตบอลเยาวชนไว้โดยเฉพาะ การคุ้มครองเยาวชนทั้งทางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิในนิติกรรมสัญญากับสโมสร หรือสถาบันฝึกสอนฟุตบอลจึงต้องอาศัยกฎหมายเท่าที่มีมาใช้ ได้แก่ ประกาศคณะกรรมการกีฬาอาชีพ เรื่อง มาตรฐานการจ้างและมาตรการในการคุ้มครอง พ.ศ. 2560 ประกอบพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 44 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และระเบียบสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ว่าด้วยตัวแทนของนักกีฬาฟุตบอล ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล สโมสรฟุตบอล ฟุตบอลลีก และสมาคมกีฬาฟุตบอล พ.ศ. 2566 ซึ่งข้อกำหนดในการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนด้านต่าง ๆ อาทิ การกำหนดเวลาสำหรับการเรียนและการฝึกซ้อม มาตรการสร้างอาชีพสำหรับเยาวชนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเป็นนักฟุตบอลได้ รวมถึงรายละเอียดในสัญญาจ้าง เกี่ยวกับสภาพการจ้าง และค่าจ้าง ยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ส่งผลให้สโมสรผู้ว่าจ้างซึ่งมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบในการทำสัญญา รวมไปถึงการถูกหลอกลวงโดยตัวแทน (Agent) ที่มุ่งแสวงหาประโยชน์จากเยาวชนและผู้ปกครอง กระทั่งต่อการพัฒนาความสามารถ และความไม่มั่นคงในเส้นทางของนักฟุตบอลเยาวชน

เมื่อเปรียบเทียบกับราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ ที่แม้โครงสร้างเกี่ยวกับกฎหมายกีฬาจะแตกต่างกัน แต่มีหลักการสำคัญที่เหมือนกัน คือ จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิตามสัญญาจ้างนักฟุตบอลเยาวชนที่ชัดเจน เพียงแต่อาจจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกฎระเบียบหรือกติกาเฉพาะในกีฬาฟุตบอลแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ เช่น ใน J. League Rule ของประเทศญี่ปุ่นกำหนดว่าผู้ซึ่งจะเป็นนักฟุตบอลอาชีพต้องมีอายุ 16 ปี ขึ้นไป และหากอายุยังไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมในการทำสัญญา (ทำสัญญาได้ไม่เกิน 3 ปี) หรือประเทศอังกฤษที่มีกำหนดว่านักฟุตบอลเยาวชน (Academy Player) หมายถึง นักฟุตบอลที่มีอายุระหว่าง 9-21 ปี ที่อยู่ในความดูแลของ Academy ในสโมสรฟุตบอล เพื่อให้เป็นไปตามกฎการพัฒนาเยาวชนระดับอาชีพ (Youth Development Rules) นักฟุตบอลเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 17 ปี สามารถทำสัญญารับทุนจากสโมสร (Scholarship Agreement) ได้ และกรณีนักฟุตบอลที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป หรือมีอายุ 17 ปี ที่ไม่ได้ทำการศึกษาเต็มเวลาที่สโมสรเห็นว่ามีพัฒนาการอย่างเต็มที่แล้วจนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอยู่ใน Academy ต่อไป สามารถลงทะเบียนเป็นผู้เล่นอาชีพให้กับสโมสร (Playing Contract) ได้ (The Football Association, 2025) ประกอบกับเมื่ออังกฤษนอกจากการเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป สโมสรในพรีเมียร์ลีกถูกกำหนดห้ามมิให้ทำสัญญากับผู้เล่นต่างชาติที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และหากทำมาแล้วจะต้องฝึกใน Academy เป็นเวลา 3 ปีขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความสมบูรณ์เป็นนักฟุตบอลตามกฎหมาย Homegrown อันเป็นการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชนสัญชาติอังกฤษที่มากขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการชัดเจนเกี่ยวกับการคุ้มครองในสิทธิขั้นพื้นฐานของนักกีฬาฟุตบอลตามที่ควรจะเป็น รวมไปถึงการที่นักฟุตบอลเยาวชนและผู้ปกครองความรู้ความเข้าใจในสัญญา

2) ปัญหาการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนที่ไม่ต่อเนื่อง

ปัญหานี้มีที่มาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ 1) การขาดโอกาสเข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลระดับสูงอย่างเพียงพอ และ 2) ปัญหาค่านิยมที่ไม่ถูกต้องของนักฟุตบอลเยาวชน ครอบครัวและผู้ฝึกสอน กล่าวคือ ประเทศไทยยังไม่มีกฎ หรือระเบียบ ที่กำหนดให้ทีมสโมสรอาชีพต้องให้โอกาสนักฟุตบอลเยาวชนได้ลงเล่นในการแข่งขันฟุตบอลรายการระดับสูงร่วมกับทีมชุดใหญ่มากนัก หรือในรายการการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนระดับสูง เช่น Thai Youth League ที่กลับมาจัดแข่งอีกครั้ง ในชื่อ “PEA U23 Youngster League 2024” ก็มีเพียงรุ่นอายุไม่เกิน 23 ปีรุ่นเดียว ทำให้นักฟุตบอลรุ่นอื่นขาดโอกาสเข้าร่วม สโมสรขนาดใหญ่บางแห่งที่ไม่เห็นด้วยกับกฎเกณฑ์การเข้าร่วม

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับราชอาณาจักรสเปน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น แล้วพบว่า มีการกำหนดโครงสร้างของการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน โดยการสร้างระบบฝึกสอนฟุตบอลที่เข้มแข็ง และการให้ความสำคัญกับการแข่งขันฟุตบอลในระดับเยาวชนที่หลากหลาย เพื่อสร้างนักฟุตบอลเยาวชนที่มีคุณภาพ มีนโยบายจริงจัง เพื่อให้แต่ละสโมสรให้โอกาสนักฟุตบอลเยาวชนได้ลงแข่งขันระดับสูงกับทีมชุดใหญ่ได้ด้วยความสามารถของตัวเอง โดยจะเน้นไปที่การสร้างระบบและกระบวนการพัฒนาเป็นหลัก เช่น ระบบ Homegrown System ของ UEFA หรือแผน The Elite Player Performance Plan (EPPP) และ Youth Development Rules ของประเทศอังกฤษ ดำเนินการควบคุม กับการกำหนดโครงสร้างพัฒนาฟุตบอลเยาวชนอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานที่ชัดเจน นอกจากนี้ ในประเทศไทยยังมีปัญหาด้านค่านิยมที่ไม่ถูกต้องซึ่งพบว่ามีแนวโน้มการประสบความสำเร็จในเชิงการแข่งขันแบบรวดเร็ว และการมีชื่อเสียงแบบฉาบฉวย การชนะหรือได้ถ้วยรางวัลเป็นเป้าหมายสูงสุด ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อวิธีการพัฒนาที่ถูกต้อง มีคำกล่าวที่ว่า “บอลเด็กไทยสู้ได้ทั่วโลกแต่ระยะยาวหวังผลไม่ได้เลย” ในประเทศอังกฤษ มีโครงการ The FA’s Respect มุ่งเน้นการให้ความรู้กับผู้ปกครองของนักฟุตบอลเยาวชนเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสม รวมถึงกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับ และบทลงโทษที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่านักฟุตบอลเยาวชนจะได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในทิศทางที่ถูกต้อง ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดบทบาทหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องนี้เอาไว้ รวมถึงไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครองไว้เป็นกิจจะลักษณะ เยาวชนบางคนเล่นฟุตบอลเพราะผู้ปกครองบังคับ ต้องถูกแยกจากครอบครัวเพื่อไปกินนอนอยู่กับสโมสรหรือโรงเรียน ในขณะที่ยังไม่พร้อม เด็กต้องเผชิญกับภาวะความกดดัน การคิดถึงบ้าน การถูกรังแก ปัญหาเสพติด ปัญหาสุขอนามัยของที่พักและโภชนาการ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เยาวชนเลิกเล่นฟุตบอลไปในที่สุด โดยพบว่าช่วงอายุ 14-15 ปี เป็นช่วงที่นักฟุตบอลเยาวชนหายไปจากระบบมากที่สุด เพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทั้งด้านร่างกาย การใช้ชีวิต และการศึกษาต่อ

3) การขาดมาตรฐานในการฝึกสอนฟุตบอลเยาวชน

ประเทศไทยไม่มีการกำหนดหลักสูตรการฝึกสอนฟุตบอลที่เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนที่มีคุณภาพตามแบบสากล หน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านกีฬาฟุตบอลก็ยังไม่มีการทำงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพ จากการศึกษาพบว่าแต่ละสโมสร หรือ Academy จะต่างคนต่างสอนตามแนวทางของตน จนนักฟุตบอลเยาวชนไทยส่วนใหญ่มักจะมีความสามารถเฉพาะตัว พื้นฐานทางฟุตบอล (Techniques) ที่ไม่ดี IQ ทางฟุตบอลต่ำ สรีระร่างกายไม่มีการพัฒนาไปตามวัย รวมถึงการขาดวุฒิภาวะ จนไม่สามารถสร้างเป็น DNA ของฟุตบอลไทยที่ชัดเจนได้ มีเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ดำเนินการตามเกณฑ์ของ AFC และ Academy Licensing ในโครงการ Grow Together ได้อย่างครบถ้วน ด้วยศักยภาพทางด้านการเงินและบุคลากร

เมื่อเปรียบเทียบกับ ราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ จะพบว่า ทั้ง 3 ประเทศ ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ สร้างมาตรฐานระดับสูงในการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน และมีผลการดำเนินการที่ออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจน อีกทั้ง 3 ประเทศ จะมีสมาคมฟุตบอลหรือองค์กรบริหารฟุตบอลอาชีพ ที่เป็นหน่วยงานหลักผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกับการจัดการเกี่ยวกับฟุตบอลเยาวชนทั้งหมดทุกภาคส่วนในประเทศ ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ โครงการ หรือแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งที่มีลักษณะเป็นกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกฎระเบียบหรือกติกาเฉพาะในกีฬาฟุตบอล เพื่อให้หน่วยงานย่อยนำไปปฏิบัติตามได้ ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาฟุตบอลเยาวชน โดยเฉพาะคุณภาพหลักสูตรการสอนฟุตบอล ที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนและไปในทิศทางเดียวกัน ประเทศไทยยังมีการยึดติดกับระบบอุปถัมภ์ ที่พบว่ายังมีอิทธิพลอยู่มากในกีฬาฟุตบอลเยาวชนในทุกๆระดับ เช่น ในการคัดตัว “ระบบลูกรัก-ลูกชัง” ตัดโอกาสเยาวชนซึ่งมีคุณภาพออกจากระบบ แต่ได้เยาวชนที่ไม่ได้มีความสามารถเพียงพอที่จะพัฒนาขึ้นไปเป็นผู้เล่นในระดับสูงได้

4) ปัญหาการจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชน

ปัญหาการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทย เป็นไปแบบต่างคนต่างทำ ขาดหน่วยงานหรือองค์กรหลักในการควบคุม กำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ประกอบกับงบประมาณในการจัดการแข่งขันที่มีจำกัด ส่งผลต่อคุณภาพของการแข่งขัน เช่น การลงแข่งหลายแมตช์ในหนึ่งวัน การลงแข่งในสภาพอากาศที่ร้อนจัด สนามแข่งขันที่ไม่มีคุณภาพ กำหนดการแข่งขันทับซ้อนกัน ส่งผลกระทบต่อการวางแผนฝึกซ้อมและการเรียนการสอน แม้ว่าจะมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมพลศึกษาและสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2565 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว (ไทยโพสต์, 2565) แต่ข้อตกลงนี้ก็ได้มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย ในราชอาณาจักรสเปน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดตารางการแข่งขันที่ชัดเจนและสอดคล้องกับตารางเรียนล่วงหน้าเป็นรายปี มีระบบการจัดการแข่งขันที่คำนึงถึงสุขอนามัยของนักฟุตบอลเยาวชนเป็นหลัก เช่น สภาพอากาศต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเด็ก สนามแข่งขันต้องมีคุณภาพ

ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ กรรมการผู้ตัดสินและคณะกรรมการจัดการแข่งขัน ต้องให้ความระมัดระวัง การเล่นเกม การทะเลาะวิวาทของนักกีฬาและกองเชียร์ ฯลฯ

5) ปัญหาการขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาพบว่า นักฟุตบอลเยาวชนที่สามารถพัฒนาจนกลายเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ได้นั้นมีอัตราส่วนที่น้อยมาก จึงมีการวางเส้นทางในอาชีพฟุตบอลเอาไว้อย่างชัดเจน เช่น ประเทศญี่ปุ่น จะเริ่มต้นจากการเป็นนักฟุตบอลเยาวชนในสถาบันฝึกสอนฟุตบอลของสโมสรฟุตบอลอาชีพ หรือจากทีมฟุตบอลระดับโรงเรียนมัธยม และจากทีมฟุตบอลระดับมหาวิทยาลัย ด้วยวัฒนธรรม ของญี่ปุ่นจะไม่นิยมการคัดตัวผู้เล่นออกจากทีม ส่วนใหญ่จึงต้องอยู่กับทีมเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ส่วนประเทศอังกฤษ มีโครงการ Elite Player Performance Plan (EPPP) ที่มุ่งพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน ทั้งในมิติของนักฟุตบอล ของนักเรียน และความเป็นมนุษย์ หากโอกาสเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ที่ตั้งใจไว้ลดน้อยลงไป สามารถเข้าร่วมโครงการอบรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ในการวางแผนชีวิตต่อไป เช่น กรณีที่ถูกปล่อยตัวเมื่ออายุน้อย ก็อาจจะยังมีช่องทางที่เล่นฟุตบอลต่อไปด้วยการหาสโมสรใหม่ที่ เหมาะสม หรือหากไม่ต้องการที่จะเล่นฟุตบอลต่อไป ก็สามารถประกอบอาชีพอื่นในธุรกิจ ฟุตบอลต่อไป หรือสโมสรเดิมอาจสนับสนุนให้ทำหน้าที่อื่น เช่น นักวิเคราะห์ หรือผู้ฝึกสอน นักฟุตบอลเยาวชน สำหรับประเทศไทยยังไม่ปรากฏนโยบายหรือมีการดำเนินการอย่างชัดเจนนัก กำลังหลักในการผลักดันนักฟุตบอลยังคงเป็นครอบครัวเท่านั้น ดังนั้น เมื่อนักฟุตบอลเยาวชนรายใด ซึ่งไม่สามารถที่จะเป็นนักฟุตบอลระดับอาชีพในระดับสูงได้ ครอบครัวจะต้องหาหนทางแก้ไข ปัญหาตนเอง เมื่อเกิดความไม่มั่นใจในเชิงอาชีพย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักฟุตบอล เยาวชนและครอบครัว ทำให้ไม่มีนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งมีคุณภาพสูงเพียงพอที่จะเข้าสู่ระบบ ฟุตบอลอาชีพได้อย่างมั่นคงในอนาคต

การอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาและส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทยนั้น เนื่องจากนักฟุตบอล เยาวชนถือเป็นกลุ่มนักกีฬาซึ่งยังอยู่ในวัยที่จะต้องใช้เวลาในการดูแลจัดการ เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มนักกีฬาทั่วไป ดังจะเห็นได้ว่าประเทศส่วนใหญ่ ในปัจจุบันล้วนแต่อยู่ภายใต้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ทั้งในลักษณะ ของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) และกฎหมายภายในประเทศ เช่นในประเทศไทยซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กอยู่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หรือพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ซึ่งออกตามความในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ รวมถึง ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่เป็นกฎหมายพื้นฐาน ที่กำหนดหลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิในการทำนิติกรรมสัญญา

ของเยาวชน เป็นต้น ดังนั้น การบริหารจัดการฟุตบอลในระดับเยาวชนของประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงมักจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของเยาวชนและการพัฒนา ด้านการเล่นกีฬาฟุตบอล ซึ่งในแต่ละส่วนก็จะมีกรอบกฎหมายทั้งที่เป็นกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ และกฎระเบียบหรือกติกาที่ใช้เฉพาะในกีฬาฟุตบอล มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการในบริบท ที่แตกต่างกัน สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กซึ่งแต่ละรัฐจะต้องให้ความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ขององค์การสหประชาชาติ กำหนดให้รัฐต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กใน 4 ด้าน คือ สิทธิ ในการมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และถือเอาประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง (Unicef, 2025) ดังนั้น การคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชนจึงจะต้องเริ่มต้นด้วยการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานเหล่านี้ ก่อนด้วยเช่นกัน เช่น การคุ้มครองเรื่องของการทำสัญญาของเยาวชนกับสโมสร หรือ Football Academy การคุ้มครองหลักสุจริตในการทำสัญญาของเยาวชน การคุ้มครองสิทธิในการใช้แรงงาน หรือการคุ้มครองสิทธิในการที่จะต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้เป็นหน้าที่โดยตรง ของรัฐที่จะต้องเข้ามาให้ความคุ้มครอง ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมกับการกำหนดมาตรการคุ้มครอง ต่าง ๆ ก็คือ มาตรการทางกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมาย คุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งพบทั้งในราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ โดยอาจจะมีการนำเอากฎระเบียบและกติกาที่ใช้ในกีฬาฟุตบอลมาใช้เสริมได้ เช่น ข้อบังคับของ FIFA เรื่อง Regulations on the Status and Transfer of Players ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองการย้ายทีม การจัดการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเตรียมตัวด้านการครองชีพให้กับเยาวชน หรือเรื่อง FIFA Code of Ethics ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการใช้ความรุนแรงกับเด็กในกีฬาฟุตบอล รวมถึงกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกโดยองค์กรกีฬาฟุตบอลภายในแต่ละประเทศ (Sports Governing Body: SGB) เช่น ของสมาคมฟุตบอล หรือองค์กรที่เป็นผู้จัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ เป็นต้น ประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนานักฟุตบอลระดับเยาวชน แม้จะมีฟุตบอลลีกอาชีพที่มีคุณภาพอยู่ในระดับต้น ๆ ของทวีปเอเชีย หรือการที่สมาคมกีฬา ฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความพยายามที่จะพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน ด้วยการจัดทำ “แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)” เพื่อสร้างคุณลักษณะเฉพาะของนักฟุตบอลไทย (Thailand Ways) รวมถึงโครงการ “Grow Together” ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนไทยแบบรอบด้าน ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่สำคัญ หลายกิจกรรม อาทิ การจัดทำ “หลักสูตรการสอนฟุตบอลระดับชาติ (National Curriculum)” การจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชน (Thai Youth League) ระบบการจับต่อนักฟุตบอลเยาวชน (Talent Identification) และโครงการจัดกลุ่ม Football Academy (Academy Licensing) จนกระทั่ง

ทางสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้รับรอง AFC Elite Youth Scheme ซึ่งเป็นการรับรองคุณภาพ ของระบบการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย ถึงในระดับ 3 ดาว (AFC, 2025) และเป็นระดับสูงสุดเป็นประเทศที่ 5 ในทวีปเอเชียก็ตาม แต่ผลที่ปรากฏกลับไม่ได้เป็นไปในทิศทางที่ดีนัก สะท้อนว่าแผนงานการสร้าง “Thailand Ways” ที่ดำเนินการมานั้น อาจไม่มีประสิทธิภาพ เพราะได้ดำเนินการตามเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างครบถ้วน แต่กลับไม่สามารถนำประสิทธิภาพที่มีนั้นไปดำเนินการให้เกิดเป็นประสิทธิผล จนเกิดเป็นปัญหาหลายประการ ทั้งปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับตามสัญญาจ้างและการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน ปัญหาการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนที่ไม่ต่อเนื่อง การขาดมาตรฐานในการฝึกสอนฟุตบอลเยาวชน ปัญหาการจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชน ปัญหาการขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ต่างประเทศปัญหาเหล่านี้ได้รับการกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ โดยมีปรัชญาและวิถีในการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนแบบเดียวกันทั่วประเทศ นโยบาย กฎหมาย และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีองค์กรกำกับดูแลเพียงองค์กรเดียวเป็นหลักทำให้มีความชัดเจนและเป็นเอกภาพ ถ่ายทอดลงไปสู่ระดับล่างอย่างทั่วไประอบคลุมไปทุกพื้นที่ โดยถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ทุกภาคส่วนต้องมีและปฏิบัติ ไม่ว่าในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ การยกระดับมาตรฐานการคุ้มครอง การเรียนการสอน การฝึกซ้อม และเส้นทางอาชีพในกีฬาฟุตบอลเยาวชนมีความชัดเจน มั่นคง และสอดคล้องกันทั้งระบบทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งจากข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามสามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยได้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรกำหนดให้ “สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์” เป็นองค์กรรับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนแบบต้นน้ำถึงปลายน้ำ รวมไปถึงการจัดการแข่งขัน เพราะมีสถานะทางกฎหมายเป็นองค์กรกีฬาแห่งชาติ (Sports Governing Body: SGB) ที่เป็นตัวแทนของประเทศไทยในองค์กรฟุตบอลระหว่างประเทศ

2) ควรกำหนดแนวทางการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน ให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ความสามารถทางด้านกีฬาฟุตบอล ความรู้พื้นฐานอื่นที่สำคัญ และความเป็นมนุษย์ โดยแก้ไขเพิ่มเติมใน “แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579)” ตามแนวทางของ “The Elite Player Performance Plan (EPPP)” ประเทศอังกฤษ

3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 บทนิยามคำว่านักกีฬาอาชีพ และสโมสรกีฬาอาชีพ ในมาตรา 4 และมาตรา 11 ดังนี้

มาตรา 4 “นักกีฬาอาชีพ” ให้มีความหมายรวมถึง นักกีฬาเยาวชนซึ่งฝึกกีฬาอยู่ในทีมกีฬาอาชีพ “สโมสรกีฬาอาชีพ” ให้มีความหมายรวมถึง สถาบันฝึกกีฬา เพื่อการอาชีพ (อาคาเดมี่)”

มาตรา 11 ในส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกีฬาอาชีพให้สามารถออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ “การคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของนักกีฬาเยาวชนซึ่งฝึกกีฬาอยู่ในทีมอาชีพ หรือ สถาบันฝึกกีฬา”

4) ควรมีการจัดทำหลักสูตรการสอนฟุตบอลเป็น “หลักสูตรระดับชาติ (National Curriculum)” ที่พัฒนามาจากข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ สภาพแวดล้อม สังคม การเติบโต การอยู่อาศัย และอาหาร ในบริบทสังคมไทย ให้เป็นหลักสูตรที่มีแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ และกำหนดให้มีระบบ “Academy Licensing” เพื่อกำหนดมาตรฐานของสถาบันฝึกสอนฟุตบอล

5) ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่สนับสนุนการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชน โดยใช้ “มาตรการลดหย่อนทางภาษี” หรือ “มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้” สำหรับสถาบันฝึกฟุตบอล (Football Academy) โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร และกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการตรากฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย กำกับดูแลฟุตบอลเยาวชน และการจัดทำหลักสูตรการสอนฟุตบอลเยาวชนระดับชาติ (National Curriculum)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2567

เอกสารอ้างอิง

ไทยโพสต์. (2565, 17 สิงหาคม). *กรมพลศึกษา จับมือ ส.ฟุตบอลฯ ร่วมวางแผนพัฒนาบอลไทย ระยะยาว*. <https://www.thaipost.net/sport-news/202605>

Coaching Point วิทยาศาสตร์การกีฬากับฟุตบอล. (2568, 25 กุมภาพันธ์). *ระบบพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนของทีมชาติญี่ปุ่น (Japan Way)*.

<https://www.facebook.com/100057348644118/posts/1108941564360788/?rclid>

AFC. (2025, February 21). *AFC Elite Youth Scheme Regulations 2024 Edition*.

[https://assets.the-afc.com/downloads/developing-the-game/AFC-Elite-Youth-Scheme-Regulations-2024-\(upd-21Feb2025\).pdf](https://assets.the-afc.com/downloads/developing-the-game/AFC-Elite-Youth-Scheme-Regulations-2024-(upd-21Feb2025).pdf)

AFC. (2024, July 17). *AFC'S GRASSROOTS SCOPE AND PHILOSOPHY*.

https://www.the-afc.com/en/about_afc/technical/grassroots.html

Berrly. (2022, December 29). *Qué es un club deportivo y qué tipos existen?*.

<https://www.berrly.com/es/2022/12/que-es-un-club-deportivo-y-que-tipos-hay>

Boletín Oficial del Estado. (2024, July 24). *Real Decreto 1251/1999, de 16 de julio, sobre sociedades*

anónimas deportivas. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-15686>

ERTHEO. (2024, January 3). *Soccer Levels and Categories in Spain: Get to Know all the Different*

Levels, Classified by Age and Division. <https://www.erteo.com/blog/en/categories-football-spain-age-divisions>

FA Thailand. (2025, October 10). *Academy*. <https://fathailand.org/news-detail/OaVWT>

FIFA. (2023, October 20). *Japan's unique combination of football and education*.

<https://www.fifa.com/en/news/articles/japan-unique-combination-football-education>

GOV.UK. (2024). *Child employment*. <https://www.gov.uk/child-employment>

Ishii, N., & Morino, S. (2011). Sports Legislation in Japan. *US-China Law Review*, 8, 66.

J. League. (2023, December 25). *SEASON REVIEW 2023: Player Development*.

<https://aboutjleague.jp/seasonreview2023/en/football142>

Sheffield F. C. (2025). *History*. <https://www.sheffieldfc.com/the-worlds-first/history>

The Football Association. (2024). *The FA Handbook (2022–2024)*.

<https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-handbook>

UEFA. (2014). *Protection of young players*. <https://www.uefa.com/news-media/news/0211-0f8a3419b9c1-b2ec19bac304-1000--protection-of-young-players/>

Unicef. (2025). *Convention on the Rights of the Child*. <https://www.unicef.org/child-rights-convention>

Worldatlas. (2025, February 20). *The Most Popular Sports in the World*.

<https://www.Worldatlas.com/articles/the-most-popular-sports-in-the-world.html>

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Reviewers)
 ที่ลงเผยแพร่ในวารสารจันทร์เกษมสาร ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2568

รายชื่อ

ศ.ดร.วิบูลย์	ตระกูลฮุ่น
รศ.ดร.ขวัญมิ่ง	คำประเสริฐ
รศ.ดร.ชนม์ณัฐชา	กั้วานศุภพันธ์
รศ.ดร.ณัฐดนัย	สุภัทรากุล
รศ.ดร.ตุลญา	โรจน์ทั้งคำ
รศ.ดร.ปรียานุช	อภิบุญโยภาส
รศ.ดร.ปาจารย์	ผลประเสริฐ
รศ.ดร.ภูมิ	โชคเหมาะ
รศ.ดร.วาโร	เพ็งสวัสดิ์
รศ.ดร.วิไลลักษณ์	ลังกา
รศ.ดร.สัญญาศรณ์	สวัสดิ์ไธสง
รศ.ดร.อรทัย	เสียงจินดาถาวร
รศ.ดร.อรสา	จรรยาธรรม
รศ.ดร.อัจฉรา	หล่อตระกูล
ผศ.ดร.กมลวรรณ	วรรณชนง
ผศ.ดร.นพคุณ	สุดประเสริฐ
ผศ.ดร.นพนันต์	เมืองเหนือ
ผศ.ดร.ปิยะธิดา	ทองอร่าม
ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์	รวมชมรัตน์
ผศ.ดร.พิสิษฐ์	พจนจารุวิทย์
ผศ.ดร.รุจิภาส	ภูธนัญนฤภัทร
ผศ.ดร.วาสิตา	เกิดผล ประสพศักดิ์
ผศ.ดร.สุกัญญา	พยุ่งสิน
ผศ.ดร.อรอุมา	เจริญสุข
ผศ.ครรชิต	มาระโกชน
ผศ.อัษฎิชา	รุ่งแสง

หลักเกณฑ์การลงตีพิมพ์ในวารสารจันทร์เกษมสาร

เวลาเผยแพร่	เผยแพร่เป็นประจำทุกปี ๆ ละ 2 ฉบับ โดยกำหนดออกตรงตามเวลา อย่างต่อเนื่อง คือ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม
เจ้าของวารสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม
ติดต่อกองบรรณาธิการ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม โทร 0-2942-6800 (ต่อ 9005, 9011) อีเมล: research.rdi@chandra.ac.th

มาตรฐานวารสาร

ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวารสารวิชาการกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยกองบรรณาธิการ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ที่ อว. และ สกสว. กำหนด ทั้งจากภายในและภายนอก ในสัดส่วนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมากกว่าผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ระบบการพิจารณาประเมินบทความใช้ระบบที่ผู้เขียนและผู้อ่านไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double Blind) โดยผู้อ่าน (Reviewer) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งทางวิชาการ และ/หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในระดับปริญญาเอก มีความเชี่ยวชาญในสาขาและมีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องหรือสอดคล้องกับบทความที่นำเสนออย่างน้อย 3 คน

เรื่องที่ลงวารสาร

1. เป็นบทความวิจัย (Research Articles) หรือบทความวิชาการ (Articles) ในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาหรือส่งเพื่อตีพิมพ์ที่อื่นซ้ำในเรื่องเดียวกัน
3. เนื้อหา ส่วนประกอบใด ๆ ของบทความ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละทำนองกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยหรือรับผิดชอบ
4. ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจันทร์เกษมสารต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ประเมินบทความตามกระบวนการ และได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความอย่างน้อย 3 คน
5. ผู้เขียนต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด รวมทั้งต้องยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ก่อนเผยแพร่
6. ผู้เขียนต้องกรอกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online–ThaiJO) โดยเข้าไปที่ www.tci-thaijo.org

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

1. บทความทุกบทที่ส่งมาให้พิจารณา ต้นฉบับพิมพ์ในกระดาษเอ 4 ความยาวระหว่าง 14–16 หน้า โดยใช้ชนิดและขนาดของตัวอักษรตามที่กำหนด

2. บทความทุกบทต้องมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนทุกคน บทคัดย่อ คำสำคัญ ที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ชื่อภาษาอังกฤษเฉพาะคำขึ้นต้นให้พิมพ์เป็นตัวพิมพ์ใหญ่ โดยแยกบทคัดย่อออกจากเนื้อหา ใช้ตัวอักษรแบบ TH Niramit AS

3. หัวข้อในบทความประกอบด้วย

3.1 บทคัดย่อ (ภาษาไทย) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ใช้ตัวหนา ขนาด 18 ชื่อผู้เขียน ใช้ตัวหนา ขนาด 15 สังกัดที่ทำงาน ใช้ตัวปกติ ขนาด 12 ให้ระบุไว้ในบรรทัดต่อจาก ชื่อ-สกุล บทคัดย่อ ใช้ตัวหนาขนาด 16 เนื้อความใช้ตัวปกติ ขนาด 16

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ขีดขวา)

ชื่อผู้เขียนภาษาไทย¹ (ขีดขวา)

¹สังกัดที่ทำงานภาษาไทย (ขีดขวา)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาฝรั่งเศสเพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.2 บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ใช้ตัวหนา ขนาด 18 ชื่อผู้เขียน ใช้ตัวหนา ขนาด 15 สังกัดที่ทำงาน ใช้ตัวปกติ ขนาด 12 ให้ระบุไว้ในบรรทัดต่อจาก ชื่อ-สกุล บทคัดย่อ ใช้ตัวหนาขนาด 16 เนื้อความใช้ตัวปกติ ขนาด 16

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ขีดขวา)

ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ¹ (ขีดขวา)

¹สังกัดที่ทำงานภาษาอังกฤษ (ขีดขวา)

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop French for Tourism and Hotel Industries Lessons for Developing Cross-cultural Competency Among Undergraduates

3.3 คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Keywords) อยู่ต่อจากบทคัดย่อ 3–5 คำ ใช้ตัวปกติขนาด 14 ส่วนหัวข้อคำว่าคำสำคัญใช้ตัวหนา ขนาด 14

3.4 เนื้อหาบทความ แบ่งเป็น 1 คอลัมน์ หัวข้อใช้ตัวหนา ขนาด 16 เนื้อความใช้ตัวปกติ ขนาด 16

3.5 เนื้อหาบทความวิจัยประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำที่กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย) กรอบงานวิจัย (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย (เครื่องมือการวิจัยการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล) ผลการวิจัย (ให้นำเสนอข้อมูลหรือตารางผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์) อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะการวิจัย (ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป) เอกสารอ้างอิง

3.6 เนื้อหาบทความวิชาการ ประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำ เนื้อหา บทสรุป เอกสารอ้างอิง

4. รูปแบบตาราง ชื่อตาราง ใช้ตัวหนา ขนาด 16 หัวข้อตาราง ใช้ตัวหนา ขนาด 14 เนื้อหาในตาราง ใช้ตัวปกติ ขนาด 14 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจแต่ละด้านของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุหญิง (n=29)

ความพึงพอใจ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านที่พักอาศัย	x.xx	x.xx	มากที่สุด
ด้านอาหาร	x.xx	x.xx	มาก

5. เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิงเอกสารแบบ APA7 ตามคู่มือการเขียนเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม APA7th edition วารสารจันทร์เกษมสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

6. ห้ามใช้เลขข้ออัตโนมัติ

7. ต้องทำการตั้งค่ากระดาษ ดังนี้

7.1 ตั้งค่าน้ำกระดาษ

- บน-ล่าง 3 ซม. - ซ้าย-ขวา 2.54 ซม.
- เย็บกระดาษ 0.91 ซม. - ตำแหน่งเย็บกระดาษ ซ้าย

7.2 ตั้งค่าการย่อหน้า (Paragraph)

การจัดแนว กระจายแบบไทย

ระดับเค้าร่าง เนื้อความ

การเยื้อง ซ้าย-ขวา 0 ซม. พิเศษ ไม่มี

ระยะห่าง ก่อน-หลัง 0 w. ระยะห่างบรรทัด หนึ่งเท่า

7.3 ตั้งค่า tabs

1.0.6 นิ้ว/1.52 ซม.

1.10.85 นิ้ว/2.16 ซม.

1.1.11.1 นิ้ว/2.79 ซม.

1)1.35 นิ้ว/3.34 ซม.

วารสารจันทร์เกษมสาร ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความคิด และผลงานที่เกี่ยวกับการศึกษาและการวิจัย ในแนวทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัย
2. ส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย ผลิตผลงานทางวิชาการ เผยแพร่ต่อสาธารณชน ในรูปแบบบทความวิชาการและวิจัย
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนแนวคิด หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิชาการ ระหว่าง นักวิชาการในมหาวิทยาลัยกับสังคมภายนอก

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณพัชญ์ปภา สว่างนุวัตรกุล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยกร วงศ์รักษ์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิรักษา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา คุณาอภิสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ พลประถม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ชุมงคล	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ตาบเพชร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม

กองจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์อนงค์	จินตวิจิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พกาวัติ	ไวกลิกรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พกา	ใจมุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพร	สุวัฒน์สุข
เรืออากาศเอกหญิง ดร.พิรดา	อนุเวช
ดร.นรรชนา	ทาสูวรรณ
นางรัชนี	พลพิบูลย์

เลขากองจัดการ

นางสาวศิริภา	คำลอย
นายวิศรุต	พิพิธกุล
นางสาวศรีัญญา	จินตนา

ศิลปกรรม-ภาพปก

ดร.นรรชนา	ทาสูวรรณ
-----------	----------

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 39/1 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
 โทรศัพท์ 0-2942-6800 ต่อ 9005
 E-mail: research.rdi@chandra.ac.th

Institute of
Research
and **Development**
Chandrakasem Rajabhat University

ISSN (Online) : 2651-1975
ISSN (Print) : 0858-0006

**สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**

39/1 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ : 0-2942-5800, 0-2942-6800 (ต่อ 9001-9007)
แฟกซ์ : 0-2512-1845 อีเมล : research.rdi@chandra.ac.th